

Številka: 61400-2/2018/5
Datum: 14. 6. 2018

Poročilo

o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, za leto 2017

Poročilo pripravila:

*Medresorska delovna skupina za
spremljanje izvajanja jezikovne politike
Republike Slovenije*

Kazalo

UVOD	4
AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE (ANJI)	13
SPLOŠNI CILJI IN UKREPI	13
1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh	13
2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij	14
3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja	16
4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost	18
5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja	19
1 SLOVENŠČINA KOT PRVI JEZIK V REPUBLIKI SLOVENIJI	26
1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje	26
2. cilj: Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev	32
2 SLOVENŠČINA KOT DRUGI IN TUJI JEZIK	33
1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini	33
2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli	35
3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev	42
4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah	43
3 SLOVENŠČINA V ZAMEJSTVU, ZDOMSTVU IN IZSELJENSTVU	44
1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov.	44
2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih	51
3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine	54
4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu	61
4 JEZIKI MANJŠIN IN PRISELJENCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI	63
1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev	63
2. cilj: Promocija večjezičnosti	68
5 TUJI JEZIKI	74
1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi	74
2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja	83
6 GOVORCI S POSEBNIMI POTREBAMI	87
1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku	87
2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju	89
3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih ..	106
4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami	110
5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo	113
7 JEZIKOVNA UREDITEV VIŠKEGA ŠOLSTVA IN ZNANOSTI	115
1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev	115
2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva	120
3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku	121
4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti	121

AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO OPREMLJENOST (ANJO).....	123
<i>Cilji po sklopih.....</i>	<i>123</i>
<i>Akcija S-1: Infrastrukturni center.....</i>	<i>124</i>
<i>Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop.....</i>	<i>124</i>
<i>Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije.....</i>	<i>125</i>
<i>Akcija P-1: Terminološki portal.....</i>	<i>126</i>
<i>Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke.....</i>	<i>127</i>
<i>Akcija P-3: Terminološko svetovanje.....</i>	<i>127</i>
<i>Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov.....</i>	<i>128</i>
<i>Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije.....</i>	<i>128</i>
<i>Akcija P-6: Večjezični portal.....</i>	<i>129</i>
<i>Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje.....</i>	<i>129</i>
<i>Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov.....</i>	<i>130</i>
<i>Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij.....</i>	<i>131</i>
<i>Akcija K-1: Pisni korpusi.....</i>	<i>132</i>
<i>Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki.....</i>	<i>134</i>
<i>Akcija K-3: Govorni korpus in baza.....</i>	<i>135</i>
<i>Akcija K-4: Dvojezični korpusi.....</i>	<i>136</i>
<i>Akcija K-5: Diahroni korpus.....</i>	<i>137</i>
<i>Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza.....</i>	<i>138</i>
<i>Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas.....</i>	<i>139</i>
<i>Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen.....</i>	<i>140</i>
<i>Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok.....</i>	<i>141</i>
<i>Akcija L-5: Zgodovinski slovar.....</i>	<i>142</i>
<i>Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini.....</i>	<i>143</i>
<i>Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji.....</i>	<i>143</i>
<i>Akcija L-8: Strojna slovnična analiza.....</i>	<i>144</i>
<i>Akcija L-9: FrameNet za slovenščino.....</i>	<i>145</i>
<i>Akcija L-10: sloWNet.....</i>	<i>146</i>
<i>Akcija L-11: Anafora in koreference.....</i>	<i>146</i>
<i>Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg.....</i>	<i>147</i>
<i>Akcija G-1: Zasnova slovnice.....</i>	<i>148</i>
<i>Akcija G-2: Šolska slovnica.....</i>	<i>149</i>
<i>Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar.....</i>	<i>150</i>
<i>Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine.....</i>	<i>151</i>
<i>Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov.....</i>	<i>151</i>
<i>Akcija A-1: Razpoznavalnik tekočega govora.....</i>	<i>152</i>
<i>Akcija A-2: Strojni prevajalnik.....</i>	<i>153</i>
<i>Akcija A-3: Sistem dialoga.....</i>	<i>153</i>
<i>Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov.....</i>	<i>154</i>
<i>Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik.....</i>	<i>154</i>
<i>Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika.....</i>	<i>155</i>
PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE	156
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	157

Uvod

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko je krovni strateški dokument Republike Slovenije za področje jezikovne politike. V njem so navedeni glavni cilji in načrtovani ukrepi za krepitev in razvoj področja jezikovne politike v petletnem strateškem obdobju. Pričujoči dokument je poročilo za leto 2017 o izvajanju Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 ter Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost. V pripravi je nov strateški dokument za jezikovno politiko, ki bo obsegal obdobje 2019–2023.

V zadnjem strateškem obdobju je bilo na področju jezikovne politike doseženih nekaj pomembnih uspehov. Eden od njih je izboljšanje bralne pismenosti naših otrok. Njihova bralna pismenost je namreč v raziskavah PISA 2009 in PISA 2012 dosegla raven pod povprečjem OECD, podatki za leto 2015 pa so pokazali, da so se ti dosežki zelo izboljšali. Leta 2015 je povprečni dosežek slovenskih učenk in učencev pri bralni pismenosti znašal 505 točk, kar je za 24 točk več kot leta 2012 (ko je bil 481 točk). S tem je bilo tudi preseženo povprečje OECD (ki je znašalo 493 točk). Zadnji mednarodni rezultati na tem področju za Slovenijo torej kažejo neprimerno boljšo sliko.

Naslednji preskok je bil narejen na področju digitalizacije in razvoja jezikovnih virov in tehnologij. V tem okviru je na Ministrstvu za kulturo 30. januarja 2017 potekala razprava o jezikovnih virih in tehnologijah, ki so se je aktivno udeležili minister za kulturo Anton Peršak, minister za javno upravo Boris Koprivnikar in ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič. Cilj razprave je bil zagotoviti kakovostno in celovito podporo slovenskemu jeziku v standardni obliki, ki jo je oziroma jo bo mogoče uporabiti na spletu in mobilnih elektronskih napravah. Za ohranitev slovenskega jezika v dobi digitalne preobrazbe je namreč treba podpreti celovite rešitve, saj se moramo zavedati dejstva, da digitalizacija sama po sebi ne zmanjšuje uporabe slovenskega jezika, ga pa bo, če ga ne bomo modernizirali in ga digitalizaciji prilagodili. Navzoči so se dogovorili, da bo ustanovljeno koordinacijsko telo, sestavljeno iz predstavnikov državne uprave in strokovnjakov na področju jezikovnih virov in tehnologij, ki bo usmerjalo nadaljnji razvoj na področju jezikovnih virov in tehnologij. Vlada Republike Slovenije je tako 23. marca 2017 sprejela Sklep o ustanovitvi, nalogah in sestavi Sveta za spremljanje razvoja jezikovnih virov in tehnologij. Svet od takrat naprej usmerja nadaljnji razvoj na področju jezikovnih virov in tehnologij, podpira celovite rešitve na področju digitalizacije slovenskega jezika, ovrednotil je uporabnost dosedanjih dosežkov na področju jezikovnih virov in tehnologij in možnosti za njihovo nadgradnjo, obravnaval je strateške usmeritve na področju jezikovnih virov in tehnologij v državni upravi, identificiral potrebe na področju jezikovnih virov in tehnologij ter določil smernice glede odprtega dostopa do jezikovnih virov in tehnologij.

Kar se tiče skrbi za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti, je tudi v letu 2017 Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti (ustanovljena je bila 20. junija 2014) pripravila Poročilo o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 za leto 2016. Načrt ukrepov vsebuje 17 podrobnejših ukrepov glede izvajanja predpisov na področju dvojezičnosti: izvedba rednih in načrtovanih nadzorov, preučitev pravilnosti sistemizacij in pravilne zasedbe delovnih mest in preučitev pravilnosti oz. upravičenosti izplačevanja dodatkov za dvojezičnost, upošteva 17. člen Zakona o javnih uslužbencih in 28. člen Zakona o sistemu plač v javnem sektorju, strokovni nadzor

nad poslovanjem občin, skrb za orodje za objavo e-storitev na portalu e-uprave, izvedba tečajev jezika narodnih skupnosti, prevajanje obrazcev v jezik narodne skupnosti, identifikacija težav in priprava načrta ukrepov za boljše delo policije na narodnostno mešanih območjih, zagotovitev vseh obrazcev, ki jih uporabljajo policisti, v jeziku narodnostnih skupnosti, jezikovno usposabljanje (tečaji v Policiji), dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin v dvojezičnih vzgojnoizobraževalnih zavodih v Prekmurju in Porabju, dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin v šolah z italijanskim učnim jezikom v Sloveniji in šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji, ugotovitev potreb odraslih po pripravi krajših programov za pridobitev oziroma izboljšanje jezikovnih zmožnosti in razvoj programov s poudarkom na e-učenju, posodobitev publikacij Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki se nanašajo na področje obveznega zdravstvenega zavarovanja ter prevod spletnih strani nacionalne kontaktne točke, ugotovitev, ali obstajajo italijanski in madžarski prevodi vseh obrazcev, ki so predpisani in so namenjeni za uveljavljanje pravic strank v postopkih pred sodišči, vzdrževanje in vsebinsko dopolnjevanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije, nadaljevanje (so)financiranja različnih dejavnosti za ohranjanje in promocijo italijanskega in madžarskega jezika v okviru rednih letnih kulturnih programov ter nadaljevanje sofinanciranja občin na narodnostno mešanem območju. Vlada RS je poročilo sprejela 23. julija 2015 ter z njim seznanila Komisijo Državnega zbora za narodni skupnosti. Slednja je na podlagi tega poročila priporočila Vladi RS, da se na območjih občin iz 11. člena Ustave RS sistem dvojezičnega poslovanja pri vseh izvajalcih uskladi in poenoti tako, da bodo vsi obrazci izključno dvojezični in bodo ponujali možnost izbire jezika postopka. Obenem pa je Vladi RS sporočila, da od nje pričakuje, da bo skrbela za stalno usposabljanje kadrov za vodenje postopkov v jezikih avtohtonih narodnih skupnosti.

Veljavna Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko se časovno sklene v letu 2018, zato je čas za pripravo novega strateškega dokumenta, ki bo začrtal smernice za nadaljnji razvoj jezikovne politike. Ministrstvo za kulturo je v želji, da bi bil ta dokument deležen kar največjega konsenza v strokovni javnosti, zainteresirane povabilo k sodelovanju. V torek, 28. novembra 2017, je pripravilo posvet o novem nacionalnem programu za jezikovno politiko. Sodelujoči so izpostavili pestro paleto tem, ki jih vključuje jezikovna politika. Te teme so bile: jezikovna zmožnost vseh skupin govorcev, sporazumevalne potrebe ljudi s posebnimi potrebami, raziskovanje jezikovne situacije, jezikovna opremljenost za slovenščino, različni vidiki slovenščine v javni rabi (državna uprava, RTV, visokošolski prostor, problematika jezikovnega svetovanja) ipd. Udeleženci so se strinjali, da je obstoječi nacionalni program še vedno aktualen, ob prevetritvi in redakciji posameznih poglavij, ki v luči novih okoliščin to potrebujejo.

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011 je prenehala veljati z letom 2012. Tako je Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije pripravilo novo resolucijo, ki je začrtala strokovne smernice za jezikovnopolitične odločitve in ukrepe za obdobje 2014 do 2018. Dokument je pripravljalo več delovnih skupin. Vse so bile sestavljene iz strokovnjakov z jezikovnega področja: osemčlanska delovna skupina, ki je oblikovala osnutek resolucije in opravila redakcijo besedila, posebna projektna skupina za področje slovenskega jezika, ki je podala pripombe k delovnemu besedilu in odzivom iz javne obravnave, in Strokovna komisija za slovenski jezik, ki je s sodelovanjem Ministrstva za kulturo pripravila redakcijo delovnega besedila resolucije. Pripravo resolucije sta

spremljali dve javni razpravi. Prva je potekala od 1. junija do 15. julija in februarja 2013. V njej je sodelovala širša javnost s področja jezikovnega načrtovanja in politike. Sledilo je (od februarja do maja 2013) medresorsko usklajevanje. Na podlagi odzivov iz javne razprave, medresorskega usklajevanja, dodatnih navodil Generalnega sekretariata Vlade Republike Slovenije in interne verifikacije je Služba za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo pripravila končno besedilo predloga resolucije. Ministrstvo za kulturo je predlog resolucije predložilo Vladi Republike Slovenije. Potrdila ga je 23. maja 2013 in ga predložila v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. Poslanke in poslanci Državnega zbora so Resolucijo o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 sprejeli 15. julija 2013.

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 je predvidela cilje, ki jih mora zasledovati jezikovna politika. Resolucija je vsak cilj posebej vsebinsko opredelila, izpostavila ukrepe, ki naj bi se izvedli za doseg določenega cilja, navedla kazalnike, s katerimi naj bi bil cilj merljiv, ter predvidene učinke, ki naj bi jih z realizacijo cilja dosegli. Prav tako so določeni okvirna predvidena sredstva ter glavni nosilci, odgovorni za realizacijo (financiranje) posameznih ciljev ali posameznih ukrepov znotraj ciljev.

Cilji, ki jih opredeljuje jezikovna politika v Resoluciji o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018:

Področje jezikovnega izobraževanja

Splošni cilji in ukrepi:

- uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh,
- zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij,
- ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja,
- večjezikovna in medkulturna ozaveščenost,
- spremljanje jezikovnega stanja.

Slovenščina kot prvi jezik:

- razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje,
- razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke,
- usposabljanje učiteljev v dvo- in večjezičnih okoljih,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku v zamejstvu in izseljenstvu,
- optimizacija poučevanja in učenja slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik:

- širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku.

Jezik manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji:

- zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov.

Tuji jeziki:

- zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov.

Govorci s posebnimi potrebami:

- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku,
- omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju,
- popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih,
- izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce s posebnimi potrebami,
- vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo.

Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti:

- omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev,
- ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva,
- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku,
- izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti.

Jezikovna opremljenost

Splošni cilj:

- uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Jezikovni opis:

- temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi.

Standardizacija:

- izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorcem slovenščine in tujim govorcem, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim.

Terminologija in večjezičnost:

- vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu.

Jezikovne tehnologije:

- spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij.

Digitalizacija:

- spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik.

Govorci s posebnimi potrebami:

- opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji.

Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike:

- zagotovitev raziskovanih in empiričnih podlag za učinkovito jezikovno politiko,
- zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega in madžarskega jezika na območjih, na katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost.

Slovenščina kot uradni jezik EU:

- podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU,
- promocija slovenskega jezika in kulture v EU.

Akcijska načrta

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 je kot začetni izvedbeni korak za doseg ciljev predvidela oblikovanje dveh med seboj usklajenih, samostojnih in celovitih jezikovnonačrtovalnih nacionalnih dokumentov: Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje (ANJI) in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (ANJO). Za pripravo akcijskih načrtov, izvedbenih dokumentov na jezikovnopolitičnem področju, je minister, pristojen za kulturo, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za izobraževanje in znanost, septembra 2013 imenoval dve delovni skupini, sestavljeni iz predstavnikov javnih raziskovalnih in strokovnih zavodov ter civilnodruženih in drugih teles, dejavnih na programskem področju, in predstavnikov državnih organov kot nosilcev jezikovnopolitičnih ukrepov. Vlada Republike Slovenije je 13. novembra 2015 po obsežni in temeljiti javni razpravi ter medresorskem usklajevanju sprejela oba akcijska načrta.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje je izvedbeni dokument Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo za uresničitev Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (točka 2.1 Jezikovno izobraževanje) in v njej določenih ciljev treba izvesti, ter nosilce/financerje posameznih ciljev in ukrepov glede na pristojnosti posameznih resornih organov. Posamezna poglavja so opremljena z uvodnim besedilom s temeljnim pregledom stanja in z utemeljitvijo ali pojasnili k nekaterim ciljem in dejavnostim.

Cilji, ki jih opredeljuje jezikovna politika v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje:

Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh
2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

- 3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja
- 4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost
- 5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

- 1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

1.1 Osnovne aktivnosti

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

- 2. cilj: Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

- 1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

- 2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

- 3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev

- 4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

- 1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

- 2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

- 3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

- 4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

- 1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

- 2. cilj: Promocija večjezičnosti

5 Tuji jeziki

- 1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

- 2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

6 Govorci s posebnimi potrebami

- 1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju
3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih
4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami
5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev
2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva
3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku
4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

Akcijski načrt za jezikovno opremljenost

V Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost so v skladu z Resolucijo o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (točka 2.2 Jezikovna opremljenost) ter na podlagi podrobne preučitve področja in potreb definirani naslednji tematski sklopi: Splošni del, Jezikovni opis, Standardizacija, Terminologija, Večjezičnost, Jezikovne tehnologije, Digitalizacija in Govorci s posebnimi potrebami. Vsebina je organizirana v treh poglavjih. Akcijski načrt predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo treba izvesti za uresničitev resolucije in v njej določenih ciljev.

Tematski sklopi, ki jih opredeljuje jezikovna politika v Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost:

- 1.1 Splošno
- 1.2 Jezikovni opis
- 1.3 Standardizacija
- 1.4 Terminologija
- 1.5 Večjezičnost
- 1.6 Jezikovne tehnologije
- 1.7 Digitalizacija
- 1.8 Govorci s posebnimi potrebami

Akcije, ki jih opredeljuje jezikovna politika v Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost:

- Akcija S-1: Infrastrukturni center
- Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop
- Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije
- Akcija P-1: Terminološki portal
- Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke
- Akcija P-3: Terminološko svetovanje
- Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov
- Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije
- Akcija P-6: Večjezični portal

Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje
 Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov
 Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij
 Akcija K-1: Pisni korpusi
 Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki
 Akcija K-3: Govorni korpus in baza
 Akcija K-4: Dvojezični korpusi
 Akcija K-5: Diahroni korpus
 Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza
 Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas
 Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen
 Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok
 Akcija L-5: Zgodovinski slovar
 Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini
 Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji
 Akcija L-8: Strojna slovnična analiza
 Akcija L-9: FrameNet za slovenščino
 Akcija L-10: sloWNet
 Akcija L-11: Anafora in koreference
 Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg
 Akcija G-1: Zasnova slovnice
 Akcija G-2: Šolska slovnica
 Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar
 Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine
 Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov
 Akcija A-1: Razpoznavalnik tekočega govora
 Akcija A-2: Strojni prevajalnik
 Akcija A-3: Sistem dialoga
 Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov
 Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik
 Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika

Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije

S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-6/2014/6 z dne 19. 3. 2014 je bila ustanovljena Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije (v nadaljevanju: medresorska delovna skupina). Ta sklep je bil s sklepoma o spremembah Sklepa o ustanovitvi Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije št. 02401-4/2016/5 z dne 3. 2. 2016 in št. 02401-3/2018/4 z dne 1. 3. 2018 spremenjen in dopolnjen. Medresorsko delovno skupino sestavljajo javni uslužbenci iz tistih organov izvršilne oblasti in nosilcev javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopoličnimi vprašanji, v svojem delovanju pa je zavezana tako načelu odgovornosti kot operativnosti. S tem sta mišljeni po eni strani načelna odgovornost najvišjih predstavnikov ministrstev ter drugih vladnih služb

za ustanovitev in delovanje skupine, po drugi strani pa konkretna in operativna odgovornost posameznih javnih uslužbencev kot stalnih sodelavcev skupine.

Medresorsko delovno skupino tako sestavljajo:

- vodja: dr. Simona Bergoč, vodja Službe za slovenski jezik, Ministrstvo za kulturo,
- članice in člana:
 - Irena Androjna, Ministrstvo za javno upravo, Upravna akademija,
 - Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
 - Darja Erbič, Ministrstvo za zunanje zadeve,
 - akademik Niko Grafenauer, Slovenska akademija znanosti in umetnosti,
 - Breda Gruden, Ministrstvo za javno upravo, Upravna akademija,
 - Sabina Hrovatin, Ministrstvo za notranje zadeve,
 - mag. Vesna Kalčič, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
 - Rudi Merljak, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu,
 - Barbara Miklavčič, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
 - Marčela Novljan Lovrinčič, Generalni sekretariat Vlade RS,
 - Bronka Straus, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
 - dr. Lidija Tičar Padar, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS,
 - Vlasta Vičič, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Po sklepu vlade o ustanovitvi medresorska delovna skupina:

- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev iz nacionalnega programa,
- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in jezikovno opremljenost,
- sprejema poročila o izvedenih ukrepih,
- po potrebi skrbi za koordinacijo izvajanja ukrepov, ki zahtevajo sodelovanje več vladnih organov ali nosilcev javnih pooblastil,
- daje pobude za spremembo zakonodaje s področja jezikovne politike,
- daje predloge in pobude v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem jezikovne politike in
- skrbi za promocijo nacionalnega programa v javni upravi ter njegovo uveljavitev v javnosti.

Medresorska delovna skupina mora na podlagi resolucije vsako leto pripraviti tudi letno poročilo o uspešnosti izvajanja nacionalnega programa in ga predstaviti Vladi RS. Vlada RS s poročilom seznani Državni zbor RS.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (ANJI)¹

Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh

Aktivnost

Priprava akcijskega načrta v imenovani skupini strokovnjakov in strokovnjakinj, javna debata o osnutku načrta, medresorska uskladitev dokumenta in sprejem na vladi

Nosilec

MK

Kazalniki

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

Predvideni učinki

Strokovno ter družbeno usklajeno učinkovito načrtovanje in izvajanje jezikovne politike na področju jezikovnega izobraževanja

Poročilo nosilca

Ukrep je bil izveden v letu 2015.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

¹ Posamezne aktivnosti so v poročilu tudi večkrat omenjene, saj se z njimi dosegajo raznovrstni cilji.

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik, ki zasledujejo navedeni cilj: 4 izobraževalne oblike.

Predvideni učinki

Usposobljeni učitelji in učeči se za kompetentno uporabo priročnikov in drugih jezikovnih virov

Poročilo nosilcev

MK je septembra 2017 objavilo »Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih promociji in uveljavljanju slovenskega jezika na področju jezikovnih virov, tehnologij in digitalizacije v letih 2018 in 2019«. Oblikovanje skupnosti samostojnih govorcev z razvito jezikovno zmožnostjo v slovenščini in visoko stopnjo jezikovne samozavedi je med osrednjimi cilji resolucije, zato sta pomembna promocija in stalno jezikovno izpopolnjevanje mladine in odraslih, tako učiteljev kot učečih se. Pri tem so v veliko podporo jezikovni viri in tehnologije. Jeziki, ki bodo pri razvoju informacijskih in komunikacijskih tehnologij zaostajali, bodo namreč sčasoma manj privlačni in konkurenčni v globalno povezanem svetu. Prav zato sta pomembna organiziranje in izvajanje ustreznega izobraževanja ter promocije za vse govorce slovenščine tudi na tem področju. V okviru prvega predmeta razpisa, tj. promocije jezikovnih virov in tehnologij, so bili izbrani naslednji projekti:

– »Slovar sopomenk sodobne slovenščine: Od skupnosti za skupnost« (izvajalec: Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani). Splošni cilj projekta je predstaviti in promovirati po oceni avtorjev najboljše prosto dostopno avtomatsko generirano spletno zbirko sopomenk za slovenščino, ki upošteva nov tip jezikovnega vira, ki ga avtorji opredeljujejo z izrazom odzivni slovar. Jezikovni vir [Slovar sopomenk sodobne slovenščine](#) je nastal na Centru za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani v sodelovanju s Fakulteto za računalništvo in informatiko. Ta slovar med uporabniki še ni znan, prav tako niso poznane vse prednosti in omejitve odzivnih slovarjev in možnosti za uporabniško vključevanje v razvoj vira. Promocijske dejavnosti, ki jih zajema projekt, imajo zato namen predstaviti Slovar sopomenk sodobne slovenščine karseda širokemu naboru potencialnih uporabnikov, s posebno mislijo na uporabniške skupine, v katerih je potreba po sopomenskih podatkih najbolj akutna, predstaviti širši javnosti vrednost sopomenskih informacij kot tudi konkretne primere uporabe teh informacij za reševanje različnih vrst konkretnih jezikovnih vprašanj, seznaniti potencialne uporabnike s konceptom odzivnega slovarja, njegovimi prednostmi in omejitvami in možnostmi za sooblikovanje sodelujoče uporabniške skupnosti, omogočiti uporabnikom aktivno udeležbo pri slovarskem razvoju in jih za slednjo kontinuirano prek daljšega časovnega obdobja tudi

motivirati, spodbuditi razumevanje slovarja kot vira, ki nastaja iz skupnosti za skupnost, kar umešča pripravo in rabo slovarjev v sproščen, sodoben, demokratičen, izrazito uporabn(išk)o naravnan kontekst, ter izboljšati uporabniško zavedanje o vrednosti jezikovnih virov in tehnologij za jezikovno skupnost, skupaj z vrednostjo uporabniške povratne informacije za razvoj le-teh. Cilji projekta so med drugim predstavitev slovarja na Portalu jezikovnih virov, spletna stran s posnetki izvedenih dogodkov s posebno mislijo na čimboljšo dostopnost različnim skupinam jezikovnih uporabnikov ter objava in diseminacija serije desetih promocijskih poddaj, v katerih bodo svojo izkušnjo s slovarjem predstavili tudi predstavniki uporabniške skupnosti.

– *»Moj jezik v digitalnem svetu« (izvajalec: Univerza v Mariboru). Namen projekta je razširiti vedenje o obstoječih digitalnih jezikovnih priročnikih za slovenščino in možnostih njihove uporabe pri vsakdanji komunikaciji, pri čemer bo izvajalec dosegel naslednje splošne cilje: razširiti vedenje o obstoječih digitalnih jezikovnih priročnikih za slovenščino in možnostih njihove uporabe pri vsakdanji komunikaciji, povečati dostop do razpoložljivih digitalnih jezikovnih priročnikov, dvigniti stopnjo posameznikove motivacije za izpopolnjevanje jezika s predstavitev in komunikacijo/promocijo uporabniku prijaznih platform dostopa do jezikovnih vsebin, ciljne javnosti aktivno vključiti v soustvarjanje vsebin na družbenih omrežjih in povečati prepoznavnost projekta, njegovih rezultatov in Ministrstva za kulturo kot aktivnega podpornika promocije slovenskega jezika. V okviru projekta bo poskrbljeno tudi za širjenje vedenja o novih jezikovnih priročnikih, ki se razvijajo v digitalnem okolju, ter možnostih njihove uporabe med populacijo, ki z vsebinami iz jezika nima več stika skozi šolanje.*

– *»Digitalizacija in dostopnost slovarskih virov« (izvajalec: Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem ter podjetje Amebis kot konzorcijska partnerja). Namen projekta je tako avtorjem kot uporabnikom promovirati slovarske vire, spodbujati njihovo uporabo in ustvarjanje novih slovarjev. V okviru ciljev projekta za avtorje sodijo brezplačna spletna dostopnost orodja za sestavo slovarjev ter tehnična, leksikografska in uredniška pomoč. Cilji projekta za uporabnike so umerjeni v zagotavljanje obsežnega nabora brezplačnih informacij in slovarskih podatkov na enem mestu, in sicer na pregleden, enostaven in dostopen način. Med cilje sodi tudi povečanje števila dostopnih digitaliziranih slovarskih zbirk v uporabnikom prijazni obliki ter razvijanje in izpopolnjevanje zmožnosti uporabnikov za uporabo slovarskih tehnologij. Ključne aktivnosti projekta bodo usmerjene k promociji in uveljavljanju slovarjev v digitalni obliki. Za avtorje jih bodo realizirani v sklopu informacijskih sestankov na slovenskih univerzah, društvih, organizacijah ipd., saj v njihovem krogu nastaja večina slovarjev. Za potrebe uporabnikov pa bo izdelan nov slovarski portal Slovarji.si s potrebnimi informacijami in dostopom do številnih slovarjev. Portal bo izboljšal uporabniško izkušnjo enega najbolj uporabljenih slovarskih portalov pri nas (<http://www.evroterm.gov.si/slovar/>), ki je z leti postal zastarel, nepregleden in neprivlačen. Pričakovani rezultati projekta so nadgradnja in povečanje števila slovarskih zbirk ter večja seznanitev uporabnikov s slovarskimi viri in tehnologijami.*

– *»Promocija jezikovne igralne aplikacije za mobilne naprave« (izvajalec: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani). Rezultati projekta bodo presegli primanjkljaj na področju jezikovnih virov in orodij za slovenski jezik, namenjenih zabavi in rabi v prostem času. Projektna skupina se bo posvetila promociji jezikovnih aplikacij, in sicer na vzorčnem primeru »Igre besed« (<http://www.igra-besed.si>). Ta bo namenjena uporabnikom mobilnih naprav z operacijskima sistemoma Android in iOS. Projekt predvideva aktivnosti, kot so tematska tekmovanja, inovativno vabljenje v (učno) jezikovno igranje in obveščanje prek poštnih seznamov ter družbenih omrežij. Splošni cilji projekta so: priprava mobilnih aplikacij za Android in iOS, ki bosta vsebovali večjo količino podatkov o sodobni slovenščini. Podatki bodo temeljili na najsodobnejših korpusih slovenskega jezika, kar bodo zagotovili z njihovo*

posodobitvijo ob objavi korpusa Gigafida 2.0; redna promocija igre med ciljnim uporabniki, med katero sodijo redne objave na družabnih omrežjih, organizacija 10 do 20 tematskih tekmovanj ter ostalih diseminacijskih dogodkov, ki javnost in potencialne uporabnike osveščajo o aplikaciji in jih spodbujajo k uporabi tako aplikacije kot k izrabi in analizi njenih rezultatov; do 5000 igralcev igre ob zaključku projekta. Zaradi pomanjkanja izkušenj s tovrstnimi viri v slovenskem prostoru se težko reče, ali je številka preveč ali premalo ambiciozna, vsekakor pa bodo zagotovili, da bo aplikacija dosegla čim širši nabor različnih uporabniških skupin; objava podatkovnih baz, nastalih v okviru projekta, tj. podatkovne baze za aplikacijo in podatkovne baze odgovorov uporabnikov. Podatkovni bazi bodo objavili v repozitoriju CLARIN pod licenco CC BY-SA 4.0. S tem nameravajo doseči, da bodo rezultati projekta uporabni tudi za strokovno javnost, ki vključuje jezikoslovce, jezikovne tehnologe, didaktike ipd. Med učinki projekta bo zagon aktivnejše izdelave igralnih aplikacij za slovenski jezik – tovrstni projekti so za slovenščino smiselni, saj so njihovi rezultati lahko uporabni tudi pri raziskavah jezikovne produkcije in znanja slovenskega jezika.

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo v sodelovanju s SAZU za oktober 2017 pripravil vsebinsko in organizacijsko zasnovo izobraževanja za učitelje za uporabo portala FRAN. Izvajalci izobraževanja bi bili strokovni sodelavci ZRSŠ in SAZU. Ker je v tem času začel nastajati nov spletni jezikovni portal, imenovan Franček, bodo izobraževanje izpeljali v letu 2018, ko bo nastalo tudi nekaj didaktičnih gradiv. Izobraževanje bo namenjeno najširšemu krogu delavcev v VIZ.

MIZŠ: redna dejavnost.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (MIZŠ, ZRSŠ): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo; redna dejavnost.

3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja

Aktivnosti

Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije

Nosilec

MK

Kazalniki

Večpredstavnostno ozaveščevalno gradivo, izvedena ozaveščevalna akcija

Predvideni učinki

Učinkovitejše in strpnejše sporazumevanje med različnimi skupinami govorcev

Poročilo nosilca

MK je junija 2017 objavilo javni razpis Jezikovna integracija ranljivih skupin govorcev v Republiki Sloveniji. Za ta projekt je MK v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta pridobilo 500.000,00 evrov za obdobje 2017–2019. Projekt celostno vključuje vse skupine govorcev in sledi vsem ciljem iz poglavja Govorci s posebnimi potrebami (glede izdelave orodij za učinkovitejše sporazumevanje pa tudi ciljem iz Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost). Med obveznimi razpisanimi vsebinami so tudi vsebine, namenjene popularizaciji in senzibilizaciji o potrebah in načinih sporazumevanja govorcev s posebnimi potrebami pri večinskogovorečem prebivalstvu. Izbrana sofinancirana projekta sta:

- »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije: Rezultati projekta bodo inovativna didaktična gradiva za učenje oziroma poučevanje slovenskega znakovnega jezika (SZJ), ki bodo gluhim in naglušnim, ki so uporabniki SZJ in hkrati govorci slovenščine s posebnimi potrebami (in jezikovni skupnosti SZJ v splošnem), dostopna z naslednjih vidikov: glede na metajezik gradiv (SZJ); glede vsebine (slovnica, primerna za nejezikoslovce oziroma za splošno javnost vseh starostnih skupin, od učencev v šoli do odraslih in starejših članov društev gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji); glede načina poučevanja – SZJ kot prvi/materni oziroma drugi/tuji jezik v šolskem sistemu; glede sporazumevalnega kanala (video) in glede zgledov in vaj iz vsakdanje rabe. Osnove slovnice SZJ bodo torej predstavljene v SZJ, in sicer v obliki 40 pet- do desetminutnih video posnetkov, ki bodo prosto dosegljivi na spletu, objavljeni pa bodo tudi v knjižni obliki s spremljevalnim DVD-jem. V okviru diseminacije rezultatov projekta je predvideno tudi intenzivno ozaveščanje večinskega prebivalstva. Cilj obveščanja je predvsem ovreči predsodke do SZJ pri večinskem prebivalstvu in ljudem predstaviti možnost učenja slovnice tega jezika, starše gluhih in naglušnih otrok pa navdušiti nad učenjem tega jezika. Izvajalci bodo med drugim organizirali 40-urni tečaj slovnice SZJ za slišče (torej večinsko prebivalstvo s poudarkom na svojcih, študentih in prostovoljcih, pedagoških in strokovnih delavcih, ki se poklicno ukvarjajo z gluhih).
- »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« Zavoda Risa, Centra za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje: V letih izvajanja projekta (2018–2019) bodo obstoječe smernice lahkega branja popravljene in nadgrajene – postavljeni bodo standardi in kazalniki za lahko branje v Sloveniji. Ključna ciljna skupina projekta so osebe z motnjami v duševnem razvoju, pa tudi druge osebe, ki so iz različnih razlogov slabše bralno pismene in potrebujejo lahko branje za lažje funkcioniranje v družbi (gluhi ali naglušni, slepi ali slabovidni, gluhoslepi, osebe z afazijo, osebe z demenco, priseljenci takoj ob priselitvi, skupina slabših bralcev). V projektu bodo med drugim nastali program in kurikulum temeljnega usposabljanja ciljnih govorcev ter priročnik z orodji za pripravo lahkega branja v slovenskem jeziku. Izvajalci bodo poskrbeli tudi za dobro seznanjenost temeljne ciljne skupine, strokovne in širše javnosti prek različnih medijskih orodij. Eden od mehanizmov za pridobitev pozornosti ciljnih in širše javnosti bodo znani slovenski obrazi. Lahko branje bodo promovirali in podprli t. i. ambasadorji lahkega branja, med njimi dr. Manca Košir, bralka, novinarka, sociologinja, igralka, filantropinja, in igralec Gojmir Lešnjak - Gojc. Ambasadorji bodo prisotni na izobraževanjih, medijskih konferencah in diseminacijskih dogodkih ter na spletnih omrežjih.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost

Aktivnost

Priprava tistih učnih vsebin in gradiv s področja večjezičnosti in medkulturne komunikacije, ki po presoji nosilcev ukrepa v slovenskem šolskem sistemu in javnosti še niso dovolj znani in uveljavljeni

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih gradiv in pripravljenih učnih vsebin s tega področja

Predvideni učinki

Olajšano sporazumevanje med različnimi skupinami, zviševanje praga tolerance v večjezičnih in večkulturnih okoljih, učinkovitejše sporazumevanje med različnimi udeleženci izobraževalnih procesov

Poročilo nosilca

MK je v letih 2014–2017 (24.500,00 evrov letno) financiralo projekt »Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije« oziroma spletni portal »[Jezikovna Slovenija](#)«, ki ga je izvajala Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Splošni cilj projekta je bila promocija jezikovne politike Republike Slovenije. Vključena so bila tudi poglavja iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Ta portal sicer ni pripravljaval novih učnih vsebin, je pa bil učinkovit v promociji večjezičnosti in medkulturne komunikacije.

MIZŠ sicer ni nosilec navedene aktivnosti, jo pa izvaja. Poroča, da je Zavod RS za šolstvo pripravil prevod strokovnega dokumenta Evropskega centra za moderne jezike Sveta Evrope [Referenčni okvir za pluralistične pristope k jeziku in kulturam: Zmožnosti in viri](#), ki je objavljen na zavodovi spletni strani v Digitalni bralnici. Slovenski akronim za to je ROPP, angleški FREPA, francoski CARAP in nemški REPA. Publikacija je pomemben dokument Sveta Evrope na področju raznojezičnosti in medkulturnosti v izobraževanju. Osnovni namen ROPP-a je spodbujanje raznojezičnega, večjezičnega in medkulturnega izobraževanja v jezikovno in kulturno pestrem okolju Evrope. Izhaja iz dosedanjega dela in prizadevanj Sveta Evrope pri razvijanju raznojezične in medkulturne sporazumevalne zmožnosti v izobraževanju in je dragocena nadgradnja uporabe Skupnega evropskega jezikovnega okvira (SEJO) na tem področju. ROPP je namenjen učiteljem vseh predmetov, izobraževalcem učiteljev, nosilcem odločanja, ustvarjalcem kurikula in piscem učbenikov za uporabo pluralističnih pristopov k jeziku in kulturam. Pluralistični pristopi so didaktični pristopi, ki pri poučevanju oz. učenju vključujejo več jezikov in kultur. So nasprotje »edninskim« pristopom, pri katerih se upoštevata in obravnavata samo en jezik in ena kultura. Osrednji del ROPP-a predstavlja nabor referenčnih opisnikov, ki jih lahko razvijajo pluralistični pristopi. Opisniki so razdeljeni na tri področja virov:

znanje, stališča, spretnosti. Področje znanje, razdeljeno na jezik in kulturo, je najobsežnejše in vključuje petnajst razdelkov. Področje stališča ima šest in področje spretnosti sedem razdelkov.

V okviru Zavoda RS za šolstvo je bilo prevedeno in lektorirano strokovno gradivo Sveta Evrope *Razsežnost učnega jezika pri vseh predmetih*. Objavljeno je na zavodovi spletni strani v Digitalni bralnici.

V okviru praznovanja evropskega dneva jezikov je Zavod RS za šolstvo na svojih spletnih straneh objavil *kviz* v poznavanju jezikov. Pripravljenih je bilo 8 vprašanj. Izbranemu odgovoru je sledila povratna informacija. Pri iskanju pravilnega odgovora so si udeleženci kviza lahko pomagali s povezavami na izbrane spletne strani. Primeri vprašanj: Kdaj je slovenščina postala uradni jezik EU? V katerem jeziku pomeni Slovenec Slovinec in Slovakinja Slovenka? ipd.

Porabljena sredstva

MK: 24.500,00 evrov

5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

Aktivnost

Načrt in izvedba potrebnih raziskav, usklajena med nosilci (s poudarkom na pridobivanju in analizi tistih podatkov, ki so nujni za učinkovito jezikovnonačrtovalno dejavnost)

Nosilci

MK, MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število aplikativnih raziskav o slovenskem jeziku in govorcih slovenščine, število aplikativnih raziskav s področja jezikov manjšin ter tujih jezikov

Predvideni učinki

Usklajeno in učinkovitejše načrtovanje, razvijanje in izvajanje jezikovne izobraževalne politike

Poročilo nosilcev

MK in ARRS sta v okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2016« financirala raziskavo z naslovom »**Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov**« (projekt V6-1647). Njen namen je bil pridobiti celovit vpogled v jezikovnopolitično stanje v Republiki Sloveniji, ki bo služil kot podlaga za novi nacionalni program za jezikovno politiko. Raziskava je opisala in raziskala doslej evidentirane sociolingvistične probleme ter identificirala nove problemske sklope na področjih pravne ureditve in zakonodaje ter potreb izbranih skupin jezikovnih uporabnikov v RS in jezikovnih uporabnikov slovenskega jezika zunaj nje – s poudarkom na jezikovnem opisu, jezikovnih

tehnologijah, jezikih in jezikovnih različicah ter jezikovnih izbirah. Nosilec raziskave je bil Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani (Filozofsko fakulteto, Fakulteto za upravo, Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo), Univerzo v Mariboru (Filozofsko fakulteto, Pravno fakulteto), Pedagoškim inštitutom, Inštitutom za narodnostna vprašanja, Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije in podjetjema Amebis programska oprema, d. o. o., ter Alpineon razvoj in raziskave, d. o. o.. Raziskava se je začela izvajati 1. oktobra 2016 in se je končala 30. septembra 2017. Porabljena sredstva v letu 2017: MK 19.000,00 in ARRS 13.177,00 evrov.

V okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2016« se je nadaljevalo izvajanje projekta V5-1655 z naslovom »**Razvijanje zgodnje in akademske pismenosti v družini, vrtcu in šoli**«. Projekt se je začel 1. oktobra 2016 in bo trajal do 30. septembra 2018. V letu 2017 so se izvajala različna testiranja, izbirali in pripravljali so se instrumenti, izvajali poskusni programi ter usposabljali strokovni delavci vrtcev in šol. Izvajalec: Univerza v Ljubljani – Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta. Porabljena sredstva v letu 2017: MIZŠ 7.500,00 evrov in ARRS 7.425,00 evrov.

Nadaljevalo se je izvajanje projekta N6-0036 »**Tromeja skozi čas: jezikovna prepletanja na slovensko-avstrijsko-italijanskem stičnem območju**«. Projekt se uokvirja v kontekst avdiovizualnih raziskav slovenskih narečij in govorov na jezikovno raznolikem območju Tromeje, stičišča angleškega, romanskega in nemškega sveta. Ta enkratni primer sobivanja različnih jezikov in narečij ter bogate kulturne dediščine je bil do nedavnega nekoliko prezrt z lingvističnega, zlasti leksikalnega vidika. Cilj projekta je prek terenskih dialektoloških raziskav in filmskih posnetkov zavarovati tamkajšnje govore pred izginotjem. Projektna raziskava obsega: a) terensko dialektološko raziskavo na podlagi vprašalnice furlanskega lingvističnega atlasa ASLEF v 5 raziskovalnih točkah na območju Tromeje (Log pod Mangartom v Posočju, Ukve/Ugovizza v Kanalski dolini, Rateče v Zgornjesavski dolini, Zahomec/Achomitz in Bistrica/Feistritz v Ziljski dolini); b) izdelavo vizualne filmske dokumentacije z etnološko vsebino in prikazom govorov Tromeje, ki so v večjezičnem okolju vsakodnevno podvrženi interferenčnim vplivom; c) besedilno prilogo, ki bo zajemala fonološko transkripcijo filmskih posnetkov s prevodom v standardne deželne jezike; č) pripravo knjižne izdaje poskusnega zvezka Slovenskega dialektološkega leksikalnega atlasa SDLA-TRIP I na osnovi zbranega terenskega gradiva. Raziskovalni program se je začel 1. septembra 2015 in bo trajal do 31. avgusta 2018. ARRS je v letu 2017 izvajalcu Inštitutu za jezikoslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Koper izplačal 69.681,60 evra.

V okviru podoktorskega projekta Z6-8257, financiranega prek ARRS, Inštitut za jezikoslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Koper izvaja raziskavo »**Učenja in poučevanja (sosedskih) jezikov v neposrednem stiku**«. Sodi v kontekst avdiovizualnih raziskav slovenskih narečij in govorov na jezikovno raznolikem območju Tromeje, stičišča angleškega, romanskega in nemškega sveta. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2017 in se bo končal 30. junija 2019. V letu 2017 je ARRS izplačal 27.421,00 evrov.

V okviru raziskovalnega programa P6-0156, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »**Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine**«. Izvajalec je Univerza v Mariboru – Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta. Raziskujejo vlogo in pomen slovenskega jezika in literature v regiji, ki jo določa strategija EZ za Podonavje, tj. v medkulturnem prostoru. Le-tega oblikuje regijska stičnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi pa tudi z neslovanskimi jeziki.

Pokazali bodo na položaj slovenskega jezika v tej regiji (diahrone in sinhrone raziskave) in tako določili pomen nacionalnih jezikov, literatur in kultur v EZ. Slovenski jezik bo raziskan v različnih komunikacijskih položajih, ukvarjali se bodo z leksikologijo, dialektologijo, besedotvorjem in frazeologijo. V središču zanimanja bodo 1) zgodovina jezika, 2) jezik v stiku in konfliktu, 3) jezik različnih interesnih skupin, 4) enojezičnost, dvojezičnost, večjezičnost, 5) razmerje med knjižnim jezikom in živo rabo, 6) jezikovno načrtovanje, 7) medjezikovni, večkulturni in medkulturni stiki na področju književnosti ter 8) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2016 in se bo končal 31. decembra 2019. V letu 2017 je ARRS izplačal 70.195,84 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0215, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave«; program dela obsega štiri vsebinske sklope: (1) Jezikovni viri in jezikovnotehnoška orodja, (2) Jezikovna analiza in jezikovni opisi, (3) Sociolingvistične študije ter (4) Slovenščina v procesu prevajanja in tolmačenja. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2015 in bo trajal do 31. decembra 2018. Izvaja ga Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani. V letu 2017 je ARRS izplačal 201.721,00 evrov.

V okviru raziskovalnega programa P6-0382, financiranega prek ARRS, na Univerzi v Novi Gorici poteka raziskovalno delo »Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje«, katerega osrednja tema je teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine se ukvarjajo z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije in semantike, ki jih preverjajo z eksperimentalnimi metodami, ter tudi s povsem eksperimentalnimi raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2013 in se bo končal 31. decembra 2018. V letu 2017 je ARRS izplačal 68.048,24 evra.

*V okviru raziskovalnega projekta J6-6842, financiranega prek ARRS, »**Viri, orodja in metode za raziskovanje nestandardne spletne slovenščine**«, so zgradili obsežen korpus internetne slovenščine in slovar nestandardnih besednih oblik ter na podlagi obsežne jezikoslovne analize razvili metode za izboljšanje avtomatskega procesiranja nestandardne slovenščine. Korpus vsebuje tvite, bloge, forume in komentarje na novice in članke v Wikipediji, torej najpomembnejše zvrsti besedil, ki jih uporabniki ustvarjajo na spletu. Korpus je jezikoslovno označen na več ravneh in prosto dostopen prek zmogljivih konkordančnikov, zato je dobrodošel za teoretično in uporabno jezikoslovje. Na osnovi korpusa so izvedli vrsto jezikoslovnih raziskav: primerjavo nestandardne slovenščine s pisnim standardom in govorom, študijo žaljivega govora na spletu, poglobljeni analizi večbesednih zvez in terminologije v spletnih besedilih ter identifikacije pomenskih premikov besed. Rezultat projekta sta tudi dve podatkovni množici (manjši ročno označen korpus in leksikalna baza nestandardnih besednih oblik), s pomočjo katerih so razvili metode za izboljšanje avtomatskega procesiranja nestandardne slovenščine in spletni slovar nestandardne slovenščine, namenjen učiteljem, učencem, jezikoslovcem, leksikografom in širši zainteresirani javnosti. Namen je bil ob zaključku projekta razvite jezikovne vire ponuditi v odprt dostop pod licenco Creative Commons, razvita orodja za označevanje pa vključiti v spletne delotoke, razvili naj bi tudi prototipni sistem za kontinuirano gradnjo spremljevalnega korpusa. Viri, delotoki in platforma spremljevalnega korpusa se bodo predvidoma prenesli in vzdrževali v okviru slovenske raziskovalne infrastrukture CLARIN.SI. Razviti viri, orodja in metode bodo tako omogočili prenos znanja na vsa področja, ki uporabljajo spletne vsebine, ki jih ustvarjajo*

uporabniki. S tem bodo pomagali zmanjšati e-izključenost govorcev, ki so pogosto priklenjeni na tujejezične aplikacije, slovenščini pa omogočili boljšo funkcionalnost in razvoj v digitalni dobi. Glede na to, da bo metodologija izgradnje virov in orodij jezikovno neodvisna, bodo pristopi uporabni tudi za sorodne jezike, ki tovrstnih virov in orodij še nimajo, kar bo rezultatom dalo pomembno večjezično razsežnost. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2014 in je bil financiran do 30. junija 2017. Izvajalec: Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani in Institut »Jožef Stefan«. V letu 2017 je ARRS izplačal 51.486,96 evra. Projektu je bilo odobreno podaljšanje obdobja izvajanja brez financiranja do 28. februarja 2018.

V okviru raziskovalnega projekta J6-6843, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »**Zgodovinski slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja – 1. zvezek**«. Izvajalci so Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani in Alpineon razvoj in raziskave, d. o. o. Glede na relativno maloštevilno gradivo iz 17. ter 18. stoletja ter relativno dobro popisano gradivo 19. stoletja gre za slovar, ki bo temeljni zgodovinski slovar slovenskega jezika. Šele njegovo dokončanje bo omogočalo izdelavo priročnikov, kot je npr. Oxford English Dictionary, tudi za slovenski jezik. Projekt bo omogočil dokončen premislek o slovarskem konceptu na mednarodni ravni, izdelavo dokončnih gesel za prvi zvezek slovarja in s tem povezanih raziskav ter izdelavo priročnika za bodoče leksikografe. Ker je slovar narejen z najnaprednejšo računalniško tehnologijo, bo projekt ponudil tudi rešitve za številna jezikovnotehnološka vprašanja, ki jih odpira izdelava tako velikega slovarja v današnji dobi. Obenem s prvim zvezkom slovarja bo tako pripravljena tudi objava slovarja na spletu, ki bo v celoti odprto dostopen. Spletna različica slovarja ne bo strogo sledila abecednemu redu priprave, kot ga zahteva knjižna izdaja, ampak bo na podlagi podatkov o iskanju vključevala tudi druga gesla in se bo v prihodnosti vsako leto dopolnjevala z novimi gesli. V okviru projekta se bodo pripravila tudi vsebinska in jezikovnotehnološka izhodišča za pripravo korpusa slovenskega jezika 16. stoletja, za katerega je večina prepisov že pripravljenih. Korpus bo odprto dostopen. V okviru projekta bo tako začel izhajati oziroma delovati slovar, ki so ga številne recenzije po mednarodnih revijah že ob izdaji poskusnega snopiča ocenile za eno najmodernejših nastajajočih evropskih del zgodovinskega slovaropisja. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2014 in se bo končal 28. februarja 2018. V letu 2017 je ARRS izplačal 51.486,96 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7094, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »**Slovenska znanstvena besedila: viri in opis**«, v katerem bodo izdelali obsežen korpus slovenske znanstvene slovenščine, ki bo vseboval besedila, prevzeta s portala odprte znanosti. Besedila bodo zajeta iz izvirnega formata (večinoma PDF), kar bo zahtevalo razvoj metod za čiščenje besedil, luščenje strukture dokumentov ter pretvorbo v enovit in standardiziran zapis XML. Korpus bo jezikoslovno označen z na novo razvitimi orodji, ki bodo še izboljšala kakovost označevanja jezikovnih virov slovenščine. Razvili bodo tudi metode za klasifikacijo besedil in luščenje ključnih besednih zvez, ki bodo izboljšale uporabnost portala odprte znanosti s tem, da bo z njimi omogočeno bolj kompleksno iskanje po vsebinah, s priporočili ključnih besednih zvez pa bo nadgrajen tudi vmesnik za knjižničarje, ki v univerzitetne repozitorije vnašajo nova besedila. Korpus bo služil kot osnova za nove metode avtomatiziranega luščenja slovenske terminologije. Izluščeni terminološki kandidati bodo objavljeni prek prosto dostopnega spletnega slovarskega vmesnika, ki bo omogočal tako pregledovanje kot urejanje zbirk, kar bo slovenskim znanstvenim skupnostim z najrazličnejših področij omogočilo vključitev v upravljanje terminologije svojega področja. Od treh izmed teh skupnosti bodo pridobili tudi odziv na terminološko zbirko, ki jo bodo zanje pripravili v projektu. Pomemben segment projekta

je tudi prva empirično zasnovana raziskava slovenskega znanstvenega jezika, ki bo temeljila na reprezentativnem korpusu. Opis znanstvene slovenščine bodo dopolnili z izvedbo anket in poglobljenih intervjujev, s katerimi bodo pridobili podatke o tistih delih znanstvenega pisanja v slovenščini, s katerimi imajo pisci (zlasti doktorski študenti in mlajši doktorji znanosti) največ težav. Na podlagi ugotovitev bodo pripravili priročnik za dobro znanstveno pisanje v slovenščini. Rezultati projekta bodo dostopni v največji možni meri: izdelani viri in orodja bodo prosto in javno dostopni širši raziskovalni skupnosti, s čimer bodo pripomogli k napredku korpusnega jezikoslovja, digitalne humanistike in jezikovnih tehnologij za slovenščino. Viri bodo arhivirani v repozitoriju raziskovalne infrastrukture CLARIN.SI, ki bo prevzela tudi vzdrževanje korpusa po zaključku projekta. Projekt bo v svoje aktivnosti prek dveh delavnic in konference vpel tudi širšo slovensko znanstveno skupnost in druge zainteresirane javnosti. Izvajalci so Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani ter Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Raziskovalni projekt se je začel 1. januarja 2016 in se bo končal 31. decembra 2018. V letu 2017 je ARRS izplačal 51.616,00 evrov.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7282, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo **»Študija kognitivnih temeljev hierarhije funkcionalnih projekcij v samostalniški zvezi«**, ki preučuje morebitno širšo kognitivno podstat kartografskega modela skladnje naravnega človeškega jezika. Cilj projekta je zbrati empirične psiholingvistične podatke, s katerimi se bodo lahko vključili v jezikoslovno razpravo o izbiri med dvema (oziroma več) modeloma naravnega človeškega jezika in o smiselnosti kartografskega preučevanja skladnje naravnega človeškega jezika. Izvajata ga Univerza v Novi Gorici in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Raziskovalni projekt se je začel 1. januarja 2016 in se bo končal 31. decembra 2018. V letu 2017 je ARRS izplačal 103.199,74 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-8255, financiranega prek ARRS, poteka raziskava **»Kolokacije kot temelj jezikovnega opisa: semantični in časovni vidiki«**. Glavni cilj projekta je izvedba temeljnih raziskav semantičnih in časovnih vidikov kolokacij ter tudi metod za merjenje kolokacijskih razmerij, saj so te tematike v slovenskem jezikoslovju pa tudi mednarodno zaenkrat dokaj slabo pokrite. Drugi cilj je izdelava in temeljita jezikoslovna evalvacija metod strojnega učenja za namene analiz slovenskega jezika in luščenja leksikalnih podatkov iz korpusov. Na ta način želijo izvajalci v slovenski prostor vpeljati tesnejše sodelovanje in sinergijo med leksikografijo in jezikoslovjem na eni strani ter računalniškim jezikoslovjem in statističnimi obdelavami naravnega jezika na drugi. Tretji cilj je sistematična integracija rezultatov študij med različnimi tipi uporabnikov v izdelavo projektnih metod in orodij ter priprava metodoloških opisov za prenos rezultatov v prakso z namenom zagotovitve njihove čim večje uporabnosti. Projekt bo naslovil štiri različne vidike kolokacij: statistične metode za merjenje kolokacijskih razmerij, semantične nize oz. kategorije kolokacij, vlogo kolokacij kot razločevalnega elementa med pomensko povezanimi besedami (npr. sinonimi) in vlogo kolokacij pri zaznavanju semantičnih in podobnih sprememb v rabi besed skozi čas. Za slovenski prostor bodo izvirni prav vsi deli projekta, saj predlagane raziskave in orodja za slovenščino še ne obstajajo, so pa rezultati več preteklih in trenutno potekajočih raziskovalnih projektov odlična podlaga zanje. Tudi po času in relevantnosti gre za zelo pomembno raziskavo, saj trenutno v Sloveniji poteka ali pa se načrtuje nekaj večjih leksikografskih in podobnih projektov, ki bi od rezultatov predlaganega projekta imeli velike koristi. Vsak delovni sklop bo prinesel pomembno novo znanje na področje jezikovnega opisa in močno vplival na pristope ter analizo kolokacij na drugih področjih, kot sta jezikoslovje in poučevanje jezika. Številni vidiki projekta bodo relevantni tudi za mednarodno raziskovalno skupnost in bodo vplivali na razvoj novih raziskovalnih smeri tako v Sloveniji kot v tujih jezikovnih skupnostih,

zlasti tistih, katerih jezik je podobno morfološko bogat kot slovenščina. Z rezultati projekta želijo spodbuditi nadaljnje teoretične in aplikativne raziskave kolokacij, koligacij in večbesednih enot. Izvajalci so Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani in Institut »Jožef Stefan«. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2017 je ARRS izplačal 66.648,27 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0218, financiranega prek ARRS, poteka raziskava »**Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki**«, ki jo izvaja Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Izhajajoč iz raziskovalnih interesov kot tudi iz potreb slovenskega in mednarodnega jezikoslovja in humanistike, se v okviru raziskovalnega programa osredotočajo na odkrivanje zakonitosti in tendenc jezikovne oblikovanosti in jezikovnega funkcioniranja s stališča teorije in sistema, še izraziteje pa glede na rabo jezika v konkretnih komunikacijskih situacijah. Izsledke skušajo v kar največji meri aplicirati na področje prevajanja (večine proučevanih jezikov in slovenščine), slovaropisja (predvsem dvojezičnega slovenskega in angleškega, francoskega, španskega, latinskega, grškega) in poučevanja jezikov (vseh proučevanih jezikov in slovenščine). V program so vključene raziskave, ki zajemajo področja specifičnih in splošnih značilnosti angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, španščine, latinščine, grščine in hetitščine. Vsi omenjeni jeziki razen slednjega se proučujejo tudi s kontrastivnega vidika, v primerjavi s slovenščino kot materinščino. Izbrana raziskovalna vprašanja si prizadevajo sistematično proučevati nasploh in še posebej s stališča slovenščine. Poglavitna podpodročja raziskovanja so: besediloslovje z analizo diskurza in funkcijsko jezikoslovje, stilistika in retorika, pragmatika, sociolingvistika, kontrastivna analiza, uporabno jezikoslovje, diahrono in primerjalno jezikoslovje izbranih jezikov (vključno z njihovimi povezavami s slovenščino), besedotvorje, leksikologija in leksikografija, pomenoslovje, morfosintaksa, fonetika, fonologija in prozodija, didaktika in metodika poučevanja nematernih jezikov, prevodoslovje in raziskovanje tolmačenja, korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije, generativna slovnica in teorija naravnosti. Z raziskavo vseh obravnavanih modernih jezikov ter latinščine in grščine bodo odločno prispevali k utrjevanju zavesti o tradicionalni pripadnosti Slovenije evropskemu kulturnemu območju ter o neprekinjeni vključenosti v njegove kulturne in znanstvene tokove. Glede na to, da bodo raziskave v prevladujoči meri potekale na področjih, na katerih so se člani programske skupine v mednarodnem prostoru že uveljavili kot priznani strokovnjaki, se pričakuje, da bodo rezultati predvidenih raziskav za mednarodno strokovno javnost – glede na njene doslejšnje odzive – še naprej koristni in zanimivi in da se bodo tvorno vpenjali v vrhunsko sodobno jezikoslovno znanost v Evropi in svetu. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2017 in se bo končal 31. decembra 2020. V letu 2017 je ARRS izplačal 100.783,80 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J7-8280, financiranega prek ARRS, poteka raziskava »**Viri, metode in orodja za razumevanje, prepoznavanje in razvrščanje različnih oblik družbeno nesprejemljivega diskurza v informacijski družbi**«. Čeprav pojav različnih oblik družbeno nesprejemljivega diskurza (DND), kot so sovražno, diskriminatorno in žaljivo izražanje, še zdaleč ni nov, se z njimi v zadnjem času zaradi številnih družbenih, kulturnih in ekonomskih sprememb izrazito intenzivno soočamo. Gre za izjemno širok in globalen družbeni problem, na katerega opozarjajo vse ključne mednarodne organizacije, kot so Svet Evrope, Evropska unija, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi ter Združeni narodi. Kot dokazujejo redke doslej opravljene jezikoslovne raziskave sovražnega govora v Sloveniji (Červ in Kalin Golob 2012, Campos Ferreira idr. 2012), problematika tovrstnih nesprejemljivih diskurzivnih praks močno presega okvire jezikoslovja, zato se lahko z njimi uspešno spopadamo le v

sodelovanju s sociologi in pravniki. Ker pa je žaljivi in sovražni govor z razmahom informacijsko-komunikacijskih tehnologij in računalniško posredovane komunikacije (RPK) ter s hitrostjo širjenja informacij po internetu dobil povsem novo razsežnost, za učinkovito soočanje z njim v informacijski družbi hkrati nujno potrebujemo tudi avtomatiziran pristop. Projekt je izrazito interdisciplinaren in povezuje strokovnjake s področja korpusnega jezikoslovja in sociolingvistike s strokovnjaki s področja kritične analize diskurza in družboslovnega anketiranja in pravne analize s strokovnjaki s področja jezikovnih tehnologij in strojnega učenja za slovenščino. Raziskava ponuja kombinacijo najsodobnejših kvantitativnih in kvalitativnih multidisciplinarnih pristopov, kot so metode korpusnega jezikoslovja in kritične analize diskurza, pravne analize in sociološke metode anketiranja, ki proučujejo rabo in dojemanje družbeno nesprejemljivega komuniciranja v družbeno-kulturnem kontekstu. Obenem načrtovani pristopi z metodami analize vsebine, opisne in inferenčne statistike ter strojnega učenja za prepoznavanje in preprečevanje tovrstnih spornih diskurzivnih praks obetajo dragoceno digitalno nadgraditev tradicionalne humanistike in družboslovja s pristopi, ki temeljijo na velikih količinah nestrukturiranih in delno strukturiranih podatkov. Projekt ima močno empirično podlago, saj bo večina raziskav izvedenih na velikih, bogato označenih slovenskih korpusih DND in RPK. Za razvoj avtomatskih metod označevanja bodo izdelali ročno označene podatkovne zbirke in z metodami strojnega učenja (SU) zgradili modele za prepoznavanje pojavov, ki so predmet raziskave. Izvajalci so Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani ter Mirovni inštitut. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2017 je ARRS izplačal 33.324,58 evra.

Decembra 2017 je Pedagoški inštitut javno objavil rezultate mednarodne raziskave IEA PIRLS (merjenje bralne pismenosti četrtošolcev v OŠ), mednarodno poročilo in v tem kontekstu tudi podatke za Slovenijo. Celovito Nacionalno poročilo PIRLS 2016 (glavni zajem podatkov je bil leta 2016, cikel nosi vedno letnico glavnega zajema podatkov, ne pa javne objave rezultatov) pa je še v pripravi. V letu 2017 je bilo narejeno naslednje: priprava nacionalne baze podatkov PIRLS 2016, priprava nacionalne baze podatkov ePIRLS 2016, sodelovanje pri pripravi mednarodnega poročila PIRLS in ePIRLS, udeležba na mednarodnem sestanku nacionalnih koordinatorjev, usposabljanje nacionalne koordinatorke na delovnem srečanju na Tehniški univerzi v Dortmundu in priprava osnutka nacionalnega poročila izvedba tiskovne konference o rezultatih PIRLS in e-PIRLS. Novica, osnovni podatki o raziskavi in prvo gradivo (prvi rezultati) ob javni objavi (tiskovni konferenci 5. 12. 2017) so objavljeni na spletni strani Pedagoškega inštituta (izvajalca raziskave) <http://www.pei.si/Sifranti/NewsPublic.aspx?id=170> in spletni strani MIZŠ http://www.mizs.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/10293/.

Porabljena sredstva v letu 2017: 37.276,95 evra + kotizacija za IEA 2017–2020 274.929,50 evra.

V okviru omrežja Eurydice je bilo maja 2017 objavljeno novo poročilo z naslovom »Pomembni podatki o poučevanju jezikov v šoli v Evropi 2017« (Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition). Poročilo vključuje informacije o izobraževalnih politikah poučevanja in učenja tujih jezikov v 42 evropskih izobraževalnih sistemih (seveda tudi za Slovenijo) in odgovarja na nekatera vprašanja, kot so:

- Kako dolgo se učenci učijo tujega jezika?
- Katerih 10 tujih jezikov se učenci najpogosteje učijo?
- Ali se učitelji tujih jezikov usposabljaajo tudi v tujini?
- Koliko učencev migrantov govori učni jezik tudi doma?

Čeprav je glavni poudarek poročila na tujih jezikih, so pripravljene tudi informacije o umeščenosti regionalnih in manjšinskih ter klasičnih jezikov v izobraževalni program. Poročilo obravnava tudi ukrepe, ki so na voljo nedavno prispelim učencem migrantom.

Poročilo ter povzetki iz poročila so dostopni na:

<http://www.eurydice.si/index.php/izdelki/publikacije/pomembni-podatki-key-data/12266-pomembni-podatki-o-poucevanju-jezikov-v-soli-v-evropi-2017>.

Sicer pa MIZŠ vsako leto poroča tako za Eurydice kot tudi OECD (INES WP oziroma NESLI) o obsegu pouka v obveznem izobraževanju, v katerem vse države poročajo tudi o obsegu pouka tujih jezikov, kar je potem objavljeno v publikacijah:

– Eurydice: Priporočeni obseg pouka v obveznem izobraževanju v Evropi / Recommended Annual Instruction Time in Full-time Compulsory Education in Europe – 2016/17, <http://www.eurydice.si/index.php/izdelki/publikacije/tematske-studije/12357-priporoceni-obseg-pouka-v-obveznem-izobrazevanju-v-evropi-2016-17>,

– OECD: Education at a Glance (poglavje D: The Learning Environment and Organisation of Schools; Indikator D1: How much time do students spend in the classroom?) http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487;jsessionid=c17380hmd5ai6.x-oecd-live-03.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (MIZŠ, ARRS, ZRSŠ), Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 1.254.922,44 evra in redna dejavnost

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

Aktivnosti

1.1.1 Osnovne aktivnosti

Evalvacija primernosti in usklajenosti učnih načrtov, učnih gradiv, pouka in zunanjih preverjanj slovenščine ter mednarodna primerjava učnih načrtov in učnih gradiv s slovenskimi

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo, primerjalna študija, analiza posameznih problematik ter iz tega izhajajoči predlogi, ki upoštevajo vsa izhodišča, zajeta v komentarju aktivnosti.

Predvideni učinki

- Obstoj gradiv, ki bodo osnova za nadaljnje ukrepe na področju izboljševanja pouka slovenščine,
- številčno in primerjalno podprti podatki kot osnova za spremembe in dopolnitve pouka slovenščine na vseh ravneh,
- obstoj vsebinskih temeljev za prenovu jezikovnega pouka slovenščine na vseh ravneh,
- učinkovitejše medpredmetno povezovanje tujih jezikov s slovenščino in slovenščine kot prvega jezika z drugimi jeziki ([prim. aktivnost Umestitev jezikovne zmožnosti v materinščini, učenem jeziku in tujih jezikih kot kroskurikularnih kompetenc v šolske izvedbene kurikule: oblikovanje izhodišč in smernic](#) pri poglavju Tuji jeziki (str. 80),
- učinkovitejše znotrajpredmetno povezovanje med jezikovnim in književnim delom pouka slovenščine,
- poenotenje jezikoslovnih izrazov pri slovenščini in drugih jezikih na pojmovni in izrazni ravni,
- metodološka in časovna usklajitev obravnave izbranih jezikovnih vsebin pri pouku slovenščine in tujih jezikov (s spremembo učnih načrtov in učnih gradiv),
- izboljšanje učnih gradiv in prilagoditev vsebine izobraževanj učiteljev,
- izboljšava zunanjskega preverjanja znanja slovenskega jezika.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo v letu 2017 dokončal terminološki slovarček [Primerjalni prikaz rabe jezikoslovnih izrazov pri pouku tujih jezikov v osnovnih in srednjih šolah](#). Objavljen je na spletni strani ZRSŠ v Digitalni bralnici. Na ZRSŠ predvidevajo izobraževanja učiteljev, prvo aprila 2018 na konferenci Jeziki v izobraževanju.

MIZŠ je v okviru javnega razpisa za izbor operacij »Razvoj in udejanjanje inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc« znotraj sklopa »Sporazumevalna zmožnost: bralna in kulturna pismenost ter večjezičnost« razpisal podsklopa Bralna pismenost in razvoj slovenščine (sredstva za sofinanciranje do 2,55 mio evrov) ter Večjezičnost (sredstva za sofinanciranje do 1,125 mio evrov). Oba projekta bosta trajala do junija 2022.

Projekt [Objem](#) (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacija, Modeli) (sklop Bralna pismenost in razvoj slovenščine) – koordinator projekta je Zavod RS za šolstvo, konzorcij pa sestavljajo še Pedagoška fakulteta, Filozofska fakulteta in Fakulteta za računalništvo in informatiko, vse UL, Pedagoški inštitut, Pedagoška fakulteta UM in 59 vzgojno-izobraževalnih zavodov (vrtci, osnovne in srednje šole). Teme: bralna pismenost v predšolskem obdobju, bralna pismenost v osnovnošolskem in srednješolskem obdobju, razlike bralnih dosežkov glede na spol, motivacija/razvijanje interesa za branje, bralni dosežki in SES, slovenščina v različnih vlogah (kot učni jezik, kot učni predmet, kot strokovni jezik, področje dejavnosti JEZIK v Kurikulu za vrtce), slovenščina kot drugi jezik in vloga knjižnic pri dvigu ravni bralne pismenosti. Cilji projekta:

- razviti in preizkusiti tiste pedagoške strategije/pristope in pedagoške prakse, ki bodo tudi z vključevanjem novih tehnologij pripomogle k dvigu splošnih kompetenc otrok, učencev in dijakov v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, še posebej na področju bralne pismenosti in s tem:

- razvijati inovativna učna okolja, ki omogočajo dvig splošnih in specifičnih kompetenc učencev, ki jim zagotavljajo uspešno vključevanje v družbo ter pozneje posredno tudi na trg dela,
- razvijati in preizkusiti didaktične pristope pri učenju in poučevanju, ki spodbujajo dvig ravni bralne pismenosti skozi učinkovitejšo rabo slovenščine in z namenom zmanjševanja razlik med spoloma ter vključevanjem ranljivih skupin,
- razvijati raznovrstne motivacije za branje z aktivno participacijo učencev z branjem kakovostnih različnih leposlovnih in poučnih knjig,
- razvijati in preizkusiti strategije učinkovite rabe slovenščine kot učnega jezika, kar je povezano z uspešnostjo pouka vsakega predmeta (ozavestiti pomen spoznavnega govora za učenje in odnosnega govora, ki pripomore k motivaciji za učenje in boljšemu odnosu do šole/predmeta) po celotni vertikali izobraževanja, tudi za slovenščino kot drugi jezik,
- razvijati in preizkusiti diagnostične instrumente in metodologijo merjenja za prepoznavanje ravni bralne pismenosti, s posebnim poudarkom na 2. in 3. VIO,
- razvijati in preizkusiti modele umeščanja slovenščine kot drugega jezika za učence, ki jim slovenščina ni materni jezik, v izvedbeni kurikulum,
- razvijati in preizkusiti model posodobljene vloge knjižnice kot središča za razvoj BP in kot kulturnega in informacijskega središča (s kazalniki razvoja šolskega knjižničarstva na nacionalni ravni in ravni VIZ in predlogom protokola za pripravo razvojnih načrtov šolskih knjižnic na ravni VIZ).

Porabljena sredstva v letu 2017: 375.000,00 evrov.

Projekt *Jeziki štejejo* (sklop Večjezičnost) – koordinator je Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, konzorcij pa sestavljajo še Filozofska fakulteta in Fakulteta za računalništvo in informatiko, obe UL, Filozofska fakulteta UM, Pedagoška fakulteta UP, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Pedagoški inštitut, Zavod RS za šolstvo ter 26 vzgojno-izobraževalnih zavodov. Glavni cilj projekta je izdelati model raznojezičnosti naklonjenega okolja, ki vključuje podcilje:

- razvoj raznojezične kompetence pri posameznikih,
- uporabo učinkovitih učnih pristopov s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije in jezikovnih virov ter tehnologij in
- vzpostavitev trajnostnega modela za vzpostavljanje oziroma zagotavljanje aktivne raznojezičnosti vseh deležnikov po celotni vertikali izobraževanja.

Porabljena sredstva v letu 2017: 206.578,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 581.578,00 evrov

1.1.2 Osnovne aktivnosti

Sprememba učnih načrtov na podlagi raziskav, evalvacij in drugih analiz

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Prenovljeni učni načrti za vse stopnje douniverzitetnega izobraževanja

Predvideni učinki

- Uvajanje prenovljenih učnih načrtov v učno prakso
- Kakovostnejši pouk slovenščine

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da sta bila Učni načrt za nemščino od 4. do 9. razreda v osnovni šoli in Učni načrt za angleščino od 4. do 9. razreda prenovljena in posodobljena v letu 2016 (nemščina: Strokovni svet potrdil 18. februarja 2017). 30. 6. 2017 je bilo izvedeno osemurno usposabljanje za učitelje angleščine.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

1.1.3 Osnovne aktivnosti

Preizkušanje in evalviranje uporabe jezikovnih tehnologij pri pouku slovenščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo

Predvideni učinki

Vpeljava predlaganih rešitev v pedagoško prakso

Poročilo nosilca

MIZŠ sicer ni nosilec navedenih aktivnosti, jih pa izvaja. Poroča, da je Zavod RS za šolstvo v sodelovanju s SAZU za oktober 2017 pripravljaj vsebinsko in organizacijsko zasnovo za izobraževanje učiteljev na temo uporabe portala FRAN. Izvajalci izobraževanja bi bili strokovni sodelavci ZRSŠ in SAZU. Ker je v tem času začel nastajati nov jezikovni portal, imenovan Franček, bo izobraževanje izpeljano v letu 2018, ko bo nastalo tudi nekaj didaktičnih gradiv. Izobraževanje bo namenjeno najširšemu krogu delavcev v VIZ.

MK se kot nosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

Motiviranje in usposabljanje ravnateljev za sprejemanje strokovno ustreznih odločitev v zvezi z načrtovanjem in izvajanjem jezikovnega izobraževanja ter v zvezi z zagotavljanjem čim višje ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli ter priprava usmeritev za takšno usposabljanje

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Strokovni posveti in delovna srečanja

Predvideni učinki

Kontinuirana skrb za slovenščino kot učni jezik in dvig ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da Zavod RS za šolstvo redno izvaja posvete za ravnatelje po območnih enotah ZRSŠ, prav tako pa tudi študijska srečanja za učitelje slovenščine v osnovnih in srednjih šolah.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

Načrtovanje, organizacija in izpeljava posvetov, delovnih srečanj in seminarjev za seznanjanje z novostmi na področju prenove učnih načrtov, učnih gradiv, didaktike predmeta, strokovnih novosti, novosti na področju jezikovnih tehnologij in jezikovne politike (večjezičnost, medkulturnost ...)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število, vsebina in oblike izobraževanja učiteljev

Predvideni učinki

Boljša usposobljenost učiteljev za uvajanje novosti, uveljavljanje sodobnih didaktičnih pristopov, medpredmetno povezovanje, uvajanje večjezičnosti in medkulturnosti v učno prakso, učinkovita raba jezikovnih tehnologij

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo:

- *izvajal redne seminarje za učitelje slovenščine in razrednega pouka, razpisane v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja delavcev v vzgoji in izobraževanju in zavodovi dodatni ponudbi,*
- *vključeval aktualne teme v programe študijskih srečanj za vzgojitelje in učitelje na vseh stopnjah douniverzitetnega izobraževanja,*
- *od avgusta do novembra 2017 izpeljal seminar Razvijanje različnih vrst pismenosti I in II, na katerega se je prijavilo 40 + 140 udeležencev.*

MK sicer ni nosilec navedenega ukrepa, izvaja pa aktivnosti v njegovem okviru, in sicer je v letih 2016 in 2017 na podlagi Javnega razpisa za financiranje projekta, namenjenega predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter uresničevanju nacionalnega programa za jezikovno politiko za leti 2016 in 2017 sofinanciralo izvedbo projekta »V objemu besed«. Izvajala ga je Univerza v Mariboru skupaj z Društvom Bralna značka Slovenije. Njegov namen je bil zagotoviti ustrezno izobraževanje strokovnih delavcev – multiplikatorjev, ki bodo z izdelanim ustreznim programom nato izvajali usposabljanje staršev tako, da bodo ti zmožni sami skrbeti za družinsko pismenost. Tako se uvajajo inovativni pristopi k poučevanju slovenščine, prek opolnomočenja staršev pa se izboljšuje družinska pismenost ter se razvija celovita jezikovna zmožnost predšolskih otrok, dolgoročno pa se prispeva tudi k bralni pismenosti šolarjev in dijakov. Projekt je bil zasnovan tako, da se je najprej izobrazilo multiplikatorje iz vseh 12 statističnih regij Slovenije, ti pa so nato izobraževali starše predšolskih otrok, kako naj spodbujajo otroke k branju. V ta namen so bila izdelana strokovna gradiva, promocijsko gradivo, izvedeni so bili posvet in konference, otrokom so bile razdeljene kakovostne otroške knjige ipd. V projekt je bilo vključenih kar 332 otrok, v njem pa je sodelovalo 325 družin; prijavitelji so poročali o odlični udeležbi odraslih in drugih članov družine (starši, stari starši, tudi starejši bratje in sestre). Pri izbiri družin je bil upoštevan tudi pogoj razpršenosti in delitve na odstotke glede vzhodnih (60–70 %) in zahodnih regij (30–40 %), prijavitelji pa so pazili tudi na razpršenost krajev, in sicer so izbrali vrtce v tistih krajih/območjih, v katerih je socialno-ekonomski standard nižji od slovenskega povprečja. Za trajnost načrtovanih rezultatov bosta skrbela Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru in Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS z načrtovanjem nadaljnjih strokovnih izpopolnjevanj za vzgojitelje, knjižničarje, sloveniste, pedagoge in psihologe (mentorje branja) in starše predšolskih otrok, torej neprofesionalne posrednike branja. Priročnika in gradiva so brezplačno dostopni na spletni strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS: <http://www.bralnaznacka.si/sl/projekt-v-objemu-besed/koncnoporocilo-projekta/>.

Porabljena sredstva MK v letu 2017: 93.492,90 evra.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ: 93.492,90 evra; redna dejavnost

2. cilj: Razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

Aktivnost

Izdelava kazalnikov za razumljivo in sprejemljivo javno in uradno sporazumevanje za potrebe različnih ciljnih skupin

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava kazalnikov

Predvideni učinki

Lažje načrtovanje ukrepov za izboljšanje razumljivosti uradovalnega jezika

Poročilo nosilca

MJU sicer ni nosilec dejavnosti, a vseeno izvaja nekatere tovrstne dejavnosti. Na Upravni akademiji so v letu 2017 v okviru rednih dejavnosti izvedli 6 seminarjev in 4 delavnice na temo jezika in oblike besedil v javni upravi s ciljem izboljšanja pravilnosti in ustreznosti uradovalnih besedil; skupno sta se jih udeležila 202 javna uslužbenca.

Uvedli so usposabljanje izvajalcev usposabljanj Upravne akademije z namenom izboljšanja kakovosti usposabljanj, tudi na področju besedil v predstavitvenih prosojnicah in gradivu. Delavnico, ki vključuje to tematiko, so v letu 2017 izvedli 4-krat, udeležilo pa se je skupaj 67 udeležencev – izvajalcev seminarjev in delavnic v organizaciji Upravne akademije.

Za izvajalce so pripravili priročnik z navodili, ki vsebuje tudi jezikovne napotke glede pravopisa v prosojnicah in gradivu, in ga objavili na svoji spletni strani.

Uvedli so tudi program specializiranega usposabljanja iz angleškega jezika. V letu 2017 so organizirali 8 izvedb 2- ali 3-dnevnih usposabljanj (Angleška konverzacija, Telefoniranje in pisanje dopisov, Sestanki v angleškem jeziku).

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

Aktivnost

Evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Evalvacija programa pomoči pri vključevanju

Predvideni učinki

Optimizacija programa

Poročilo nosilca

Tujci, ki niso državljani EU, so upravičeni do programov pomoči pri hitrejšem vključevanju v okolje Republike Slovenije, ki med drugimi obsegajo tako učenje slovenskega jezika kot seznanjanje s slovensko družbo; navedene vsebine se izvajajo kot program Začetna integracija priseljencev (ZIP). V letu 2017 je bilo izdanih 1698 potrdil za obiskovanje tečaja, dejansko pa je tečaj v letu 2017 začelo 1364 oseb, od tega 579 moških in 785 žensk.

Po udeležbi v programu ZIP, ki mora biti vsaj 80-odstotna, so tečajniki upravičeni tudi do brezplačnega prvega preizkusa znanja iz slovenskega jezika na osnovni ravni – v letu 2017 je bilo izdanih 829 potrdil za opravljanje izpita iz slovenskega jezika, dejansko pa ga je opravljalo 771 kandidatov, njihova uspešnost na izpitu je bila 62,52-odstotna.

Ukrep je bil izveden v letih 2014, 2015 in 2016.

Za obdobje 2015–2018 je predvidenih skupno 2.000.000,00 evrov; od tega je bilo v letu 2017 za tečaje slovenskega jezika porabljeno 578.267,15 evra, za opravljanje prvega izpita iz slovenskega jezika pa 99.626,71 evra.

Porabljena sredstva v letu 2017: 677.893,86 evra

(gl. tudi aktivnost [Nadaljnje zagotavljanje izvedbe tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije – zagotavljanje tečaja slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanja s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino. Program omogoča lažje vključevanje tujcev, državljanov tretjih držav v družbo](#) (str. 42))

Porabljena sredstva

MNZ: 677.893,86 evra

Aktivnost

Spremljava in evalvacija pouka slovenščine za učence, dijake priseljence

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Raziskava, strokovni in znanstveni članki s področja

Predvideni učinki

Vpogled v učinkovitost poučevanja/učenja oz. jezikovno zmožnost učencev glede na njihove sporazumevalne potrebe, kar bo posledično vplivalo na nadaljnje načrtovanje poučevanja slovenščine

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Svet za kakovost in evalvacije oktobra 2017 potrdil izvajalca za izvedbo nacionalne evalvacije z naslovom Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik. Cilj dvoletne študije (2017–2019) je evalvacija ustreznosti modelov strokovne pomoči, ki so je že deležni učenci in dijaki, ter načina njihove organiziranosti in financiranja glede na cilje, zastavljene v Strategiji vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (MIZŠ, 2007). (Skupaj za dve leti 20.000,00 evrov, v letu 2017 še ni bilo porabe sredstev.)

Aktivnosti Zavoda RS za šolstvo v letu 2017:

- izpeljani dve svetovanji s področja vključevanja otrok priseljencev v slovensko vzgojno-izobraževalni sistem,*
- na eni zmed slovenskih OŠ je bilo opravljeno tudi dodatno testiranje Protokola s portfolijem,*
- do vključno decembra 2017 so potekala individualna svetovanja po telefonu ali e-pošti.*

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 še ni bilo, redna dejavnost.

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

Aktivnost

Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu²

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Jasna opredelitev obsega, oblik učenja slovenščine ter pričakovanih standardov znanja, usklajene zakonske in normativne podlage

Predvideni učinki

Poenotenje poučevanja – zagotavljanje enakih možnosti za učenje slovenščine, zagotovljen dostop do učinkovitega učenja slovenščine in s tem do uspešnejšega vključevanja v vzgojno-izobraževalni sistem in družbo

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Delovna skupina strokovnih sodelavk Zavoda RS za šolstvo s področja predšolske vzgoje pripravila koncept naloge s cilji in načrt predvidenih dejavnosti v letih 2017 in 2018. Dejavnosti se še niso začele.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Implementacija učnih načrtov za začetno učenje slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

² Prve štiri aktivnosti so usmerjene predvsem v izboljšanje jezikovnega vključevanja otrok, učencev in dijakov priseljencev in Romov, v izhodišču predlaganih dejavnosti so jezikovne potrebe govorcev, njihova stopnja jezikovne zmožnosti v slovenščini, in ne formalni (pravni) status, ki ga določena skupina govorcev ima. Druge aktivnosti so razumljene širše – za vsa okolja, kjer je slovenščina drugi jezik in so izkazane potrebe po tovrstnih dejavnostih.

Kazalniki

Potrjeni učni načrti z vključitvijo relevantnih vsebin

Predvideni učinki

Dostop do učenja slovenščine, posledično boljša jezikovna zmožnost učencev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se Učni načrt za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika za dijake tujce, ki je bil sprejet na Strokovnem svetu za splošno izobraževanje leta 2010, izvaja v okviru tečajev na srednjih šolah. Učni načrt za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika za osnovnošolsko raven še ni bil sprejet; poučevanje slovenščine poteka v okviru dodatne strokovne pomoči, novi modeli poučevanja pa se preizkušajo v okviru projektov Izzivi medkulturnega sobivanja, Le z drugimi smo in Objem.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Opredelitev kompetenc učiteljev, ki izvajajo dodatne ure slovenščine oz. učencem, katerih prvi jezik ni slovenščina, nudijo jezikovno pomoč, ter zagotavljanje njihove usposobljenosti

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Programsko izhodišče za opredelitev učiteljevih kompetenc za dopolnilno izobraževanje slovenščine kot drugega/tujega jezika

Predvideni učinki

Kompetentni učitelji, povečana ozaveščenost pri učiteljih in strokovni javnosti o pomembnosti usposobljenosti učitelja za delo z učenci, ki jim slovenščina ni prvi jezik, usposobljenost učiteljev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da bo opredelitev kompetenc učiteljev za dopolnilno izobraževanje slovenščine kot drugega/tujega jezika eden izmed rezultatov projekta Objem (ZRSŠ).

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Ozaveščanje šolskih delavcev in strokovne javnosti: razumevanje procesa učenja slovenščine kot drugega jezika in vloge, ki jo ima jezik pri šolanju, razumevanje sociokulturne situacije učencev, ki jim slovenščina ni prvi jezik

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Izvedba usposabljanj, posvet za strokovno javnost, strokovni članki

Predvideni učinki

Povečana ozaveščenost šolskih delavcev, strokovne javnosti o jezikovnih potrebah otrok, učencev in dijakov, govorcev slovenščine kot drugega jezika

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se v okviru ESS-projektov izvajata dve operaciji (na podlagi javnega razpisa za izbor operacij »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«):

– »Izzivi medkulturnega sobivanja«

Namen aktivnosti je tudi izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje otrok, učencev, dijakov in študentov priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem ter krepitev slovenskega jezika in multikulturnosti, in sicer skozi neposredno izvajanje vzgojno-izobraževalnih aktivnosti. Z izvajanjem praktičnih aktivnosti se bodo vzgojno-izobraževalni zavodi lahko bolj posvetili vzgojno-izobraževalnim potrebam otrok priseljencev, sodelovanju z njihovimi družinami in lokalnim okoljem, sodelovanju z učiteljskimi in vzgojiteljskimi zbori in udeleženci izobraževanj ter ponudbi prostočasnih in počitniških dejavnosti, zlasti z namenom doseganja večje sporazumevalne zmožnosti, večje možnosti za uspešno izobraževanje ter boljše socialne vključenosti. Gre torej za izvajanje neposrednih VIZ-aktivnosti z otroki priseljencev, ki se na novo vključujejo ali so že vključeni v slovenski VIZ-sistem, ter pripravo predloga programa dela z otroki priseljencev, ki mora vsebovati tudi utemeljeno priporočeno število ur učenja slovenščine za otroka priseljenca. V okviru tega projekta je bilo med 30. januarjem in 1. februarjem 2017 v Zrečah izvedeno profesionalno usposabljanje multiplikatorjev programa z naslovom »Krepitev ključnih kompetenc strokovnega delavca in otrok ter šolajoče se mladine na vseh ravneh izobraževalnega sistema«. V treh dneh se je usposabljanja udeležilo 39 udeležencev. Vsebine usposabljanja so obsegale jezikovne dejavnosti otrok v vrtcu in učenje slovnice in jezikovne pravilnosti pri učencih v 3. VIO OŠ in srednješolcih. Predstavljeni sta bili uporaba večjezične mladinske književnosti in analiza (ne)sprejemanja prišlekov v književnih besedilih. Podobni seminarji so potekali tudi v nadaljevanju: vsebina programa SIMS (Soočanje z izzivi medkulturnega sobivanja) je dostopna na [spletni strani projekta](#). V letu 2017 je bilo v izobraževanja projekta vključenih 2470 strokovnih delavcev ter 1466 otrok priseljencev. Aprila 2017 so v okviru projekta začeli objavljati mesečne zgodbe z naslovom »Zgodbe otrok sveta« – v sodelovanju z [Zavodom Časoris](#) na različnih kanalih vsak mesec objavijo

zgodbo enega otroka priseljenca ali begunca. Kratka sinteza zgodb je dosegljiva tudi na [strani projekta](#).

– *Le z drugimi smo*

Dejavnosti tega projekta so namenjene profesionalnemu usposabljanju strokovnih delavcev. Gre za izvajanje programov profesionalnega usposabljanja za strokovne in vodstvene delavce na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, osnovnega glasbenega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja, vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, vzgoje in izobraževanja v dijaških domovih ter izobraževanja odraslih, za različne tematske sklope, med drugim Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog, ki obravnava vsebine s področij vključevanja priseljencev in njihovih družin v Slovenijo – spodbujanje medkulturnega dialoga in sprejemanje drugačnosti ter slovenščina kot drugi jezik. V okviru tega projekta je bilo izpeljanih 21 dvodnevni seminarjev Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog. Seminar obravnava teme: Slovenščina kot drugi jezik: gradiva in načini poučevanja, Medkulturna vzgoja in izobraževanje: medkulturni model vključevanja, Vključujoča pedagogika, Sistemska podpora, individualni načrt aktivnosti: od načrtovanja do ocenjevanja znanja v osnovni in srednji šoli, Osebna izkušnja priseljenca, Stereotipi in predsodki, Dobre prakse vključevanja in uporabni rezultati projektov: za medkulturne delavnice med učnimi urami, Medkulturni dialog: v sodelovanju s priseljenci in z manjšinami. Seminarji so se izvajali po vsej Sloveniji, obiskalo jih je skoraj 800 strokovnih delavcev.

Skupna vrednost projektov Izzivi medkulturnega sobivanja in Le z drugimi, ki se izvajata v letih 2016–2021, je 4.000.000,00 evrov (3.000.000,00 Izzivi medkulturnega sobivanja ter 1.000.000,00 Le z drugimi smo). Konkretno finančno ovrednotenje za posamezni del projekta ni možno. Za projekt Le z drugimi smo bi iz posredovane dokumentacije lahko sklepali o pribl. 800 udeležencih, pri čemer je dan usposabljanja z metodologijo ovrednoten na 50,00 evrov (8 pedagoških ur), ker so usposabljanja dvodnevna, bi bila ocena pribl. 80.000,00 evrov.

V okviru programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja, ki se sofinancirajo iz sredstev proračuna RS, pa so objavljeni naslednji programi (izvedba je predvidena v letu 2018):

- poučevanje slovenščine in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika,
- poučevanje slovenščine kot J2 za mlajše otroke,
- poučevanje slovenščine kot J2 za učence tretje triade OŠ in srednješolce.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 80.000,00 evrov

Aktivnost

Sistematično izobraževanje bodočih učiteljev slovenščine v okviru univerzitetnega študija s področja poučevanja/učenja slovenščine kot drugega in tujega jezika, realizacija formalno že potrjenih programov³

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število predmetov s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine kot drugega in tujega jezika

Poročilo nosilcev

S Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani poročajo, da v okviru bolonjskega drugostopenjskega magistrskega študija slovenistike pedagoške smeri študenti kot izbirni predmet od študijskega leta 2015/16 naprej (tretjič zapored) lahko izberejo tudi predmet Poučevanje slovenščine kot tujega jezika, ki predstavlja obliko systemskega izobraževanja bodočih slovenistov. Ker gre za izbirni predmet, to pomeni, da so na področju poučevanja slovenščine kot tujega jezika bodoči učitelji izobraževani le, če se sami odločijo za ta predmet. V študijskem letu 2017/2018 jih je bilo okoli 30, število zaenkrat z vsakim študijskim letom narašča.

Univerza na Primorskem poroča, da je Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije s prenovljenim študijskim programom na prvostopenjskem študiju uvedel predmet Poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika, ki se izvaja v tretjem letniku. Predmet se bo prvič izvajal v spomladanskem semestru študijskega leta 2017/2018. Predvidenih je približno 15 študentov, ki (lahko) prihajajo z različnih študijskih smeri FHŠ. Študentje bodo prisostvovali predavanjem in seminarskim vajam, na katerih so predvidene individualne konzultacije s tujimi študenti, pomoč pri pripravi gradiv za tuje študente in/ali testov preverjanja jezikovnega znanja. Posamični študentje, ki so v preteklih letih predmet že poslušali (na drugostopenjskem študijskem programu), so bili vključeni v Poletno šolo slovenskega jezika na Slovenski obali »Halo, tukaj slovenski Mediteran«, in sicer so hospitalirali pri tečajih in/ali opravljali individualne hospitacije s tečajniki. Ena študentka je za pedagoške in strokovne sodelavce s tujih partnerskih univerz izvedla delavnico »First steps of the Slovenian Language« v okviru Mednarodnega tedna Univerze na Primorskem 2017.

³ Pri predmetu bodo lahko študentje pridobili potrebna znanja za poučevanje govorcev slovenščine kot drugega jezika v različnih kontekstih: v slovenskih šolah, v šolah na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji, v dvojezičnih šolah na narodnostno mešanem območju v Sloveniji, v mednarodnih šolah v Sloveniji, v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu, na lektoratih slovenščine ipd.

Univerza v Mariboru poroča, da je Oddelek za slovanske jezike in književnosti začel oblikovati študijski modul slovenščine kot tujega jezika, in sicer kot študijski program za izpopolnjevanje izobrazbe, ovrednoten s 60 kreditnimi točkami, ki ga lahko vpišejo diplomanti slovenistike.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Usposabljanje vseh učiteljev in vzgojiteljev za učinkovito delo z otroki/učenci/dijaki, govorci slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih seminarjev, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

- Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine učencev, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika
- Boljše razumevanje jezikovne in socialne situacije, v kateri se znajdejo učenci, govorci slovenščine kot drugega jezika, npr. učenci priseljenci – učinkovitejša (in prijazna) pomoč

Poročilo nosilca in porabljena sredstva

Glej poročilo pri aktivnosti: [Ozaveščanje šolskih delavcev in strokovne javnosti: razumevanje procesa učenja slovenščine kot drugega jezika in vloge, ki jo ima jezik pri šolanju, razumevanje sociokulturne situacije učencev, ki jim slovenščina ni prvi jezik](#) (str. 37).

Aktivnosti

Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika:

- priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike)
- priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število gradiv

Predvideni učinki

Dostopnost učnih gradiv, povečanje stopnje jezikovne zmožnosti učencev, govorcev slovenščine kot drugega jezika, večja možnost za aktivno vključevanje v vzgojno-izobraževalni sistem in socialno okolje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v letu 2017 ni bilo narejenih oz. natisnjenih dodatnih učnih gradiv s področja slovenščine kot drugega/tujega jezika.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Natančna opredelitev jezikovnih zahtev za posamezne poklice za tuje govorce (vključno z državljani EU) po obstoječem sistemu

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Natančnejše opredelitve

Predvideni učinki

Zagotavljanje možnosti za učinkovito sporazumevanje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Državni zbor Republike Slovenije 30. maja 2017 sprejel novi Zakon o športu (Uradni list RS, št. 29/17), ki je začel veljati 24. junija 2017.

Na predlog Direktorata za šport je bila v zakon umeščena določba o uporabi slovenskega jezika: v prvem odstavku 56. člena zakona je določeno, da je za strokovno delo z otroki v programih iz 1., 2. in 4. točke prvega odstavka 6. člena tega zakona potrebno znanje slovenskega jezika na srednji ravni, ki jo mora strokovni delavec, ki ni državljan Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: tuji strokovni delavec), izkazovati z javnoveljavno listino. Nadalje je v drugem odstavku določeno, da se ne glede na prejšnji odstavek od tujega strokovnega delavca ne zahteva znanje slovenskega jezika, če je zagotovljeno ustrezno prevajanje. Obrazložitev tega člena je bila naslednja: Za strokovno delo z otroki je potrebno znanje slovenskega jezika. Od leta 1994 je za preverjanje znanja slovenskega jezika in

izdajanje javnoveljavne listine o znanju slovenščine kot drugega jezika pooblaščen Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Izpit iz slovenskega jezika je mogoče opravljati na treh ravneh – osnovni, srednji in visoki, in to v skladu s standardi znanja, določenimi v izobraževalnem programu Slovenščina za tujce. Drugi odstavek člena določi izjemo za tuje strokovne delavce – če bo zagotovljeno ustrezno prevajanje, znanje slovenskega jezika ni potrebno. To je mišljeno predvsem za izvajanje raznih poletnih taborov, na katere na povabilo iz tujine pridejo tuji strokovni delavci in otrokom posredujejo svoje znanje.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev

Aktivnost

Nadaljnje zagotavljanje izvedbe tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije – zagotavljanje tečaja slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanja s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino. Program omogoča lažje vključevanje tujcev, državljanov tretjih držav v družbo

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Število tečajev, število udeležencev, uspešnost učenja

Predvideni učinki

Jezikovna zmožnost udeležencev tečajev na osnovni ravni

Poročilo nosilcev

MNZ poroča, da je bil v letu 2017 program Začetna integracija priseljencev (ZIP) izveden v skupinah od 10 do 15 oseb, in sicer v 31 krajih po Sloveniji (Krško, Novo mesto, Ljubljana, Domžale, Grosuplje, Vrhnika, Maribor, Slovenska Bistrica, Šoštanj, Celje, Zagorje, Trbovlje, Slovenske Konjice, Rogaška Slatina, Škofja Loka, Kranj, Jesenice, Koper, Izola, Piran, Sežana, Ilirska Bistrica, Žalec, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Velenje, Postojna, Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin, Idrija). Udeležilo se ga je 1364 oseb.

Osebe, ki se udeležijo programa ZIP najmanj v obsegu 80 % ur, so upravičene do brezplačnega prvega opravljanja izpita iz slovenskega jezika na osnovni ravni. V letu 2016 je bilo zabeleženih 771 kandidatov na izpitu, uspešno ga je opravilo 482 oseb.

Ukrep je bil izveden v letih 2014, 2015 in 2016.

Za obdobje 2015–2018 je predvidenih skupno 2.000.000,00 evrov, od tega je bilo v letu 2017 za tečaje slovenskega jezika porabljeno 578.267,15 evra, za opravljanje prvega izpita iz slovenskega jezika pa 99. 626,71 evra.

Porabljena sredstva v letu 2017: 677.893,86 evra (gl. tudi aktivnost [Evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS](#) (str. 33))

Porabljena sredstva

MNZ: (677.893,86 evra; gl. zgoraj)

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

Aktivnost

Financiranje lektoratov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število in kakovost lektoratov, število študentov

Predvideni učinki

Ohranitev mreže lektoratov, kakovosten študij, ohranjanje povezav na univerzitetnem in raziskovalnem področju

Poročilo nosilca

MIZŠ v okviru proračunske postavke Skrb za slovenščino financira delovanje mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah. V letu 2017 je na tujih univerzah delovalo 57 lektoratov slovenskega jezika, od tega 9 na univerzah (tip A), kjer lektorjevo delo financira izključno Republika Slovenija, 34 na tujih univerzah, kjer delovanje lektoratov financirata obe strani (tip B), ter 14 lektoratov tipa C, kjer delovanje lektorata financira izključno tuja univerza. Statusi lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah: na 26 univerzah je imela slovenistika status dodiplomske in/ali podiplomske študijske smeri; poleg študija je na večini tujih univerz imela slovenistika še status obveznega predmeta, obveznega izbirnega in/ali izbirnega predmeta – status obveznega (in izbirnega) predmeta je imela slovenistika na 20 tujih univerzah, kot izbirni predmet pa je bila ponujena na 46 tujih univerzah. Na lektoratih in študijih slovenščine se je slovenščine učilo oz. jo študiralo več kot 2000 študentov. Na slovenistikah so nastala diplomska, magistrska in doktorska dela iz slovenskih tem. Učitelji slovenskega jezika na tujih univerzah (»lektorji«) so plačani na osnovi Uredbe o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini, na podlagi katere se

izračunavajo sredstva za plače. Poročila o delovanju in vseh aktivnostih lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah so dostopna na spletni strani <http://centerslo.si/na-tujih-univerzah/>.

Za delovanje celotne mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah ter za podporne aktivnosti je MIZŠ v letu 2017 zagotovilo 1.635.146,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 1.635.146,00 evrov

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

Aktivnosti

- Sodelovanje pri zagotavljanju usposobljenega pedagoškega kadra, tj. ustrezno usposobljenih učiteljev oz. asistentov iz Slovenije kot dodatne pomoči pri pouku slovenskega jezika, predvsem v Porabju in drugod v zamejstvu, kjer se za to pokaže potreba
- Zagotavljanje usposobljenega kadra za izvajanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture ter njihovo profesionalno usposabljanje
- Uvedba gostovanja inštruktorjev učiteljev slovenskega jezika in kulture iz Slovenije v šolah oz. društvih v slovenskih skupnostih v čezoceanskih državah

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število usposabljanj za učitelje, število dodatno usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika: izboljšanje izobraževalnih procesov, njihovo usklajeno načrtovanje in razvoj

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2017 (prek Zavoda RS za šolstvo):

- zagotavljalo in financiralo delo 14 napotenih učiteljev slovenskega jezika in kulture, 20 nenapotenih in 8 učiteljev na daljavo (1800 učencev),

- zagotavljalo in financiralo dva asistenta slovenskega jezika v Porabskih dvojezičnih šolah in dva asistenta v porabskih vrtcih,
- 1 učitelja asistenta na avstrijskem Koroškem,
- izvajalo projekt Poučevanje slovenščine in slovenske kulture v Varaždinski županiji (MIZŠ je financiralo 8 učiteljic, ki so v 12 šolah poučevale 110 učencev).

Porabljena sredstva MIZŠ: 1,3 milijona evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih nalogah v letu 2017:

- Skupnost privatnih dvojezičnih vrtcev na Koroškem (AT), projekt Slovenski jezik v vrtcu – strokovni pogovori za pedagoške sodelavke in sodelavce ter projekt 11. izobraževalni dan (1.900,00 evrov),
- Slovensko šolsko društvo Celovec (AT) (2.000,00 evrov),
- Mohorjeva šola Celovec (AT) (7.000,00 evrov),
- Dvojezični otroški vrtec konventa šolskih sester v Šentpetru (AT) – projekt posodobitve in spremljanje jezikovno-pedagoškega koncepta za dvojezični otroški vrtec Šentpeter in za ohranitev kakovostne dvojezične vzgoje (1.300,00 evrov),
- Večjezični privatni otroški vrtec MAVRICA, Večjezični otroški vrtec KEKEC, Dvojezični otroški vrtec Borovlje, Otroški vrtec Triangel / Fara Št. Lenart pri Sedmih studencih (AT), Otroški vrtec Ringa raja – jezikovna vzgoja v vrtcih (16.000,00 evrov),
- Slovenska prosvetna zveza (AT) – jezikovni projekt Vilina (10.000,00 evrov),
- Osnovna šola Kuzma (SI), dve vzgojiteljici za Porabje (HU) (44.324,44 evra je urad za ta namen v letu 2017 prenesel na MIZŠ),
- SKS Planika, Kanalska dolina (IT) – poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini (2.000,00 evrov, interventna sredstva),
- Skupni podporni sklad – izvedba tečajev/pouka slovenščine v Kanalski dolini (IT) (10.000,00 evrov),
- Združenje Černet, Kanalska dolina (IT) – poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini (13.000,00 evrov),
- SKS Planika, Kanalska dolina (IT) – poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini (14.500,00 evrov),
- SLOVIK, Slovenski izobraževalni konzorcij, Gorica (IT) – poučevanje slovenskega jezika (10.000,00 evrov),
- Združenja staršev (IT), financiranje dopolnilnega pouka – jezikovnih delavnic v šolah (2.200,00 evrov),
- Slovensko društvo Istra, Pulj (HR) – dvojezična knjiga pravljic (2.600,00 evrov),
- Slovensko društvo Gorski kotar Prezid (HR) – dopolnilni pouk slovenskega jezika (1.200,00 evrov),
- Društvo EU korak Reka (HR) – Poletje v »Bazovici« za otroke (1.000,00 evrov),
- Osnovna šola Pečine Reka (HR) – slovenski jezik kot izbirni jezik (1.000,00 evrov),
- Izvedba seminarja za učitelje slovenskih sobotno-nedeljskih šol iz Argentine, Brazilije in drugih delov sveta, udeležba: 17 učiteljev (36.162,00 evrov). Vse skupaj: 176.186,44 evra.

Zneski, ki so bili v letu 2017 namenjeni slovenskim društvom po Evropi in katerih namen je bil neposredno ali pa tesno povezan z učenjem in podporo slovenskemu jeziku, so: Belgija: 1.000,00 evrov, Češka: 1.000,00 evrov, Finska: 400,00 evrov, Francija: 1.500,00 evrov, Luksemburg: 1.000,00 evrov, Nemčija: 8.000,00 evrov, Nizozemska: 2.000,00 evrov, Slovaška: 500,00 evrov, Švedska: 2.000,00 evrov, Švica: 2.500,00 evrov, Velika Britanija: 700,00 evrov. Vse skupaj: 20.600,00 evrov.

Porabljena sredstva USZS v letu 2017: 196.786,44 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 1.496.786,44 evra

Aktivnost

Spodbujanje zagotavljanja posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov slovenščine za okolja, kjer se po tem kažejo potrebe

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ na podlagi bilateralnih dogovorov z Republiko Italijo zagotavlja ustrezne učbenike za slovenske šole v Italiji na nivoju OŠ (učbeniški skladi). Učbenike se izbere v dogovoru z Uradom za slovenske šole v Trstu glede na izpad nekaterih vsebin v učbenikih, ki jih za slovenske šole namenja Republika Italija. MIZŠ zagotavlja nabavo periodike, strokovne literature in učbenikov za zamejske šole in dopolnilni pouk slovenščine; sicer pa MIZŠ zagotavlja periodiko, strokovno literaturo in učbenike po potrebi tudi za celotno ostalo zamejstvo v skladu s finančnimi zmožnostmi in povpraševanjem zamejskih šol. Porabljena sredstva v letu 2017: 110.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih nalogah v letu 2017:
– *Strokovno pedagoško združenje, Celovec (AT) (10.000,00 evrov),*
– *Galeb, Trst (IT) – Galebov šolski dnevnik za osnovnošolske otroke (15.000,00 evrov).*
Porabljena sredstva v letu 2017: 25.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 135.000,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje izdelave i-gradiv za (samo)učenje slovenščine na daljavo, ki bodo tako za popestritev pouka kot tudi v podporo obstoječim učnim pripomočkom in gradivom

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Nova i-gradiva

Predvideni učinki

Večje možnosti za (samo)učenje slovenščine

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da se je v šolskem letu 2017/18 dopolnilni pouk slovenščine na daljavo začel izvajati tudi prek spletnih učilnic. V okviru tega nastajajo i-gradiva za izvajanje učenja slovenščine na daljavo.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 5.000,00 evrov (v ta znesek ni vštet strošek dela izvajanja pouka na daljavo)

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji s šolami s slovenskim učnim jezikom, dvojezičnimi šolami in šolami s poukom slovenskega jezika v zamejstvu ter oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika v izseljenstvu na področju kulture, športa in izobraževanja, tudi z možnostjo daljšega bivanja v Sloveniji, npr. s spodbujanjem šolskih/razrednih/prijateljskih izmenjav z bivanjem pri družinah, letom šolanja v Sloveniji za zamejske dijake in študente, letom šolanja v zamejstvu za dijake iz Slovenije

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Tovrstne izmenjave in dogodki

Predvideni učinki

Višja stopnja jezikovne zmožnosti v slovenskem jeziku in intenzivnejše povezave s slovensko skupnostjo

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2017 organiziralo:

- *ekskurzije učencev dopolnilnega pouka slovenščine v Sloveniji (35 otrok); učenci so se vključevali k pouku na šolah, bivali so pri družinah ali v CŠOD in ob tem razvijali sporazumevalno zmožnost v slovenščini;*
- *poletne šole v Sloveniji:*
 - *strokovne ekskurzije za učence/dijake zamejskih šol v Sloveniji,*
 - *Teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ),*
 - *Mladinsko poletno šolo (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),*
 - *poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci):*
 - *2-tedensko Poletno šolo slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 50 udeležencev,*
 - *1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 16 udeležencev (CŠOD Gorenje),*
 - *enotedenski tabor s poudarkom na umetniškem ustvarjanju »Slovenščina malo drugače (14) (CŠOD Gorenje).*
- *MIZŠ je podelilo štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v Sloveniji v stroki in jeziku (prek Cmeplusa) (9).*

Porabljena sredstva MIZŠ: 220.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih leta 2017:

Naziv prosilca	Država	Program oz. projekt	Dodeljena sredstva
Zveza slovenskih društev v BiH Evropa zdaj	Bosna in Hercegovina	Srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenščine	3.000
Osnovna šola Božidarja Jakca	Slovenija	Podarimo si prijatelja – podarimo si knjigo	300
Združenje Slovenska izseljenska matica	Slovenija	Poletna šola za otroke – Slovenščina malo drugače	2.000
OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu		Produkcija muzikala Cvetje v jeseni – za slovenske družine na Dunaju	1.000
Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine "Maks Pleteršnik" Pišce	Slovenija	Moja hiša je tvoj dom	1.000
Slovenska konferenca SSK	Slovenija	21. tabor slovenskih otrok po svetu 2017	6.500
Društvo Slovencev Planika Zrenjanin	Srbija	Učna ekskurzija otrok v Postojno in nastop na gledališkem festivali sanj v Ljubljani	800
Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo Sava	Srbija	Ekskurzija otrok DPS v Slovenijo	1.500
Anja Dobrovč za DPS Švica, Lihtenštajn, Predarlško	Švica	Potepanje po Sloveniji – Prekmurje in Štajerska – projekt spoznavanja naraven in kulturne dediščine Slovenije	1.000

- *Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča (HU) – sodelovanja s partnerskimi šolami v Sloveniji (1.300,00 evrov),*
 - *Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča (HU) – srečanje z vrtcem v Kuzmi (360,00 evrov),*
 - *Inštitut za slovensko kulturo, Špeter Slovenov (IT) – sodelovanje z jezikovnoizobraževalnimi institucijami v Sloveniji (15.000,00 evrov),*
 - *Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – vzpostavitev Mladinskega centra Gorica in sodelovanje z mladimi z obeh strani meje (2.500,00 evrov),*
 - *Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – poletni kampi v Sloveniji (11.000,00 evrov),*
 - *Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – gostovanje z muzikalom v Sloveniji (9.000,00 evrov),*
 - *ZŠŠDI (IT) – šolski jezikovni poligon in gostovanja ter športne šole v Sloveniji (20.000,00 evrov),*
 - *Osnovna šola pečine Reka (HR) – strokovno sodelovanje s šolo v Sloveniji (900,00 evrov).*
- Vse dejavnosti skupaj: 77.160,00 evrov.*

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 297.160,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja državnih ustanov sosednjih držav, ki se ukvarjajo z reševanjem jezikovnih problematik

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število srečanj v okviru sodelovanja državnih ustanov pri reševanju konkretnih problematik

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov, poenostavljeno delovanje ter večja »pretočnost« in intenzivnejše povezave

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2017 opravilo naslednje naloge:

- *sestanke mešane komisije med MIZŠ in Deželnim šolskim svetom za Koroško/Štajersko,*
- *redna srečanja MIZŠ z Uradom za slovenske šole pri deželnem šolskem uradu FJK v Trstu,*
- *XVI. zasedanje slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske narodne manjšine v Madžarski.*

Porabljena sredstva MIZŠ: 1.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2017:

- srečanje ministra Žmavca z deželnim odbornikom Torrentijem (AD FJK) zaradi zagotovitve financiranja poučevanja slovenskega jezika v Kanalski dolini (IT),*
- Mestna knjižnica Karlovec (HR) – Slovenska beseda v živo (sodelovanje z regionalno knjižnico iz Novega mesta (1.000,00 evrov).*

Porabljena sredstva USZS: 1.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 2.000,00 evrov

Aktivnost

Prizadevanje za bilateralno priznavanje primerljive izobrazbe na vseh ravneh (OŠ, SŠ, univerza, matura, leto šolanja v Sloveniji, drugo izobraževanje, poklicne kvalifikacije, regulirani poklici)

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov in večja mobilnost, promocija študija in izobraževanja v Sloveniji, ohranjanje in privabljanje večjega števila učencev z obeh strani meje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se področje ureja v skladu z direktivami EU.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Skrb za pouk slovenščine v sistemu evropskih šol: financiranje dela učiteljev in postopno povečevanje njihovega števila, profesionalno usposabljanje učiteljev

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

7 napotenih učiteljev slovenščine v sistemu evropskih šol

Predvideni učinki

V posamezni evropski šoli (glede na potrebe) se zagotovi pouk slovenščine z redno zaposlenim učiteljem, s tem se zagotovi večja kakovost pouka, utrdi status slovenskega jezika in kulture na šoli in v sistemu EŠ nasploh.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo v šolskem letu 2017/2018 v sistemu evropskih šol 5 učiteljic slovenščine in pomočnica ravnateljice za primarno stopnjo. Za pogodbe z napotenimi strokovnimi delavci v evropskih šolah je bilo v letu 2017 namenjeno skupno 122.215,50 evra, od tega 8.972,50 evra za pomočnico ravnateljice za primarno stopnjo, ki je nastopila delo septembra 2017.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 122.215,50 evra

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

Aktivnost

Spodbujanje meduniverzitetnega in medfakultetnega izobraževanja

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Vzpostavitev ustreznega modela učinkovitega usposabljanja učiteljev in pedagoških delavcev

Predvideni učinki

Implementacija pridobljenega znanja ter posledično večje znanje in učinkovitost pri poučevanju slovenščine

Poročilo nosilcev

Po poročanju MIZŠ se implementacija učnih načrtov za začetno učenje slovenščine kot drugega jezika izvaja v skladu z italijansko notranjo zakonodajo in je namenjena učiteljem v Italiji. Poteka v

sodelovanju med tržaško in udinsko univerzo ter univerzami v Sloveniji. Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu – sodelovanje poteka med zamejskimi šolami ter univerzami v Celovcu, Ljubljani, Mariboru in Trstu ter MIZŠ.

Univerza na Primorskem poroča, da si je Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije UP prizadeval za implementacijo znanja in za večjo učinkovitost pri poučevanju slovenščine v praksi. V ta namen so izvajali gostujoča predavanja in delavnice na izbranih srednjih šolah na večjezičnem območju, s katerimi sodelujejo že vrsto let (Gimnazija Koper, Gimnazija Piran, Gimnazija Ilirska Bistrica, Šolski center Postojna, SEPŠ Koper, Tehniški zavod Jožef Stefan Trst). Ciljna publika predavanj in delavnic so bili dijaki in učitelji slovenščine, ki v procesu sodelujejo bodisi kot hospitanti bodisi kot sodelujoči, skupni cilj pa je večja zmožnost vadbe praktične sporazumevalne zmožnosti in kreativnega ustvarjanja ter poučevanja književnosti. S profesorji srednjih in osnovnih šol so stekle priprave za organizacijo in izvedbo okrogle mize na temo protestantizma (ob 500. obletnici protestantizma). V (do)izobraževanje pa so vključevali tudi že aktivne profesorje slovenščine na večjezičnem območju, natančneje profesorje, ki poučujejo na osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ izvaja dva ESS-projekta: Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem in Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za italijansko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost v Italiji. Projekta sta se začela izvajati junija 2016. V letu 2017 je bilo namenjenih 180.000,00 evrov, za italijanski projekt 80.000,00 evrov, za madžarski del projekta pa 100.000,00 evrov. Ukrepa sta financirana iz evropskih sredstev. Za vsak projekt je v celoti namenjenih 360.000,00 evrov, od tega 1/3 sredstev za slovensko

narodno skupnost v Italiji in 1/3 za slovensko narodno skupnost v Porabju na Madžarskem. Ukrepa se bosta izvajala do leta 2020. Oba ukrepa sta smiselna nadgradnja že zaključenih projektov. Gre za kontinuirano podporo razvoju in ohranjanju slovenskega/dvojezičnega šolstva v Porabju in na Tržaškem/Goriškem v okviru šolskega sistema na območju poselitve obeh narodnih manjšin.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 180.000,00 evrov

Aktivnost

Jezikovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti), ki skrbijo za pouk slovenskega jezika oz. učijo v slovenskem jeziku v dvo- in večjezičnih okoljih

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2017 izpeljalo:

- 7. srečanje slovenskih zamejskih učiteljev v Ledincah na Koroškem (Hr, I, A, M),
- izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),
- strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol iz Italije v Sloveniji v Ljubljani (I),
- izobraževanje za posamezna predmetna področja,
- poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Bled),
- jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I) (Trst),
- seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške (Ankaran),
- seminar za učitelje iz Porabja (H) (Brežice),
- strokovne seminarje in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika (strokovno srečanje za napotene in nenapotene učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture 36 učiteljev, strokovno srečanje za napotene učitelje 14 učiteljev),
- 6-krat strokovne priprave za nove učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture.

Porabljena sredstva MIZŠ: 90.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- Strokovno pedagoško združenje, Celovec (AT) (10.000,00 evrov),

- Osnovna šola Gornji Senik (HU) (5.500,00 evrov),
 - Osnovna šola Števanovci (HU) (3.600,00 evrov).
- Porabljena sredstva USZS: 19.100,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 109.100,00 evrov

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

Aktivnost

Povečanje štipendijskih skladov, ki zainteresiranim omogočajo bivanje in izobraževanje v Sloveniji, ter transparentnost štipendiranja

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Večji obseg sredstev za štipendijske sklade in posledično večje število udeležencev izobraževalnih procesov v Sloveniji, namenjenih predvsem otrokom, mladim in zainteresiranim iz slovenskega zamejstva in izseljenstva.

Predvideni učinki

Večja transparentnost porabljenih sredstev ter širjenje znanja slovenskega jezika ter vedenja o njem z izkušnjo življenja in delovanja v avtentičnem okolju

Poročilo nosilca

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2017:

- Filozofska fakulteta v Ljubljani (v sodelovanju z Univerzo v Celovcu); Poletna šola v Bovcu – pridobivanje znanja za slovenske študente iz zamejskih univerz (jezikovi tečaji, ekskurzije, delavnice) (2.990,00 evrov),
- Osnovna šola Cirila Kosmača Piran – Šola slovenskega jezika za zamejske Slovence (2.500,00 evrov),
- Sklad Dorče Sardoč, Gorica (IT) – štipendije (1.000,00 evrov),
- štipendije za udeležbo na Poletnem tečaju slovenskega jezika (42 udeležencev – 15.660,00 evrov za šolnine), Mladinskem poletnem tečaju slovenskega jezika (29 udeležencev – 22.680,00 evrov za šolnine, 5.670,00 evrov za bivanje) ter tečaju slovenščine »Halo, tukaj slovenski Mediteran« (24 udeležencev – 8.600,00 evrov za štipendije).

Porabljena sredstva: 59.100,00 evrov.

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 59.100,00 evrov

Aktivnosti

Spodbujanje rabe slovenščine zunaj RS v gradivih klasičnega in spletnega formata, npr. pisanja in branja natisnjenih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku, dostopanja do e-virov v slovenskem jeziku, promocija rabe programske opreme za pametne telefone, tablice in računalnike v slovenskem jeziku, javno opozarjanje na možnosti in potrebo po oglaševanju tudi v slovenskem jeziku

Nosilec

JAK

Kazalniki

Gradiva klasičnega in spletnega formata v slovenskem jeziku, npr. e-knjige, periodika, programska oprema

Predvideni učinki

Večja dostopnost informacij v slovenskem jeziku, večji stik s slovenskim jezikom v sodobni medijski rabi, večji ugled slovenskega jezika

Poročilo nosilca

JAK je v letu 2017 na projektnem razpisu omogočila sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, in sicer izdelavo kakovostnih elektronskih knjig v slovenskem jeziku ter podporo spletnim medijem in drugim platformam, pomembnim za razvoj in uveljavljanje literarne ustvarjalnosti v spletnih medijih. Tako je JAK sofinancirala objavo oz. pretvorbo v e-pub 216 knjig v slovenskem jeziku tako s področja leposlovja kot humanistike ter kulturne projekte treh prijaviteljev, ki v spletnih medijih objavljajo in promovirajo leposlovje, poezijo, posebej literarno kritiko, in spodbujajo k branju. Z ukrepom je JAK omogočila spoznavanje in rabo slovenskega jezika na globalni ravni. Kazalniki: 216 e-izdaj leposlovja in humanistike za otroke, mladino in odrasle, trije spletni mediji za promocijo slovenske književne ustvarjalnosti.

Porabljena sredstva JAK za e-knjige in ustvarjalnost v spletnih medijih v letu 2017: 36.700,00 evrov (14.700,00 evrov za e-knjige ter 22.000,00 evrov za spletne medije).

MK sicer ni nosilec aktivnosti, jih pa izvaja. Poroča, da skladno s 26. členom Zakona o knjižničarstvu MK financira naloge splošnih knjižnic za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih, vključno z boljšo dostopnostjo in spodbudami za branje knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku. Poglavitni cilji izvajanja knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih so zlasti: vzdrževanje slovenskega kulturnega prostora (identitete slovenskega naroda), razvoj medkulturnega dialoga, promocija slovenske kulture, jezika in ustvarjalnosti ter povečevanje jezikovne osveščenosti za rabo slovenskega jezika med pripadniki slovenske narodne skupnosti v zamejstvu. Namen financiranja je omogočiti

splošno dostopnost knjižničnega gradiva, informacij in storitev pripadnikom slovenske narodne skupnosti na obmejnem območju, razvijati bralno kulturo in povečati stopnjo bralne pismenosti v maternem jeziku med Slovenci v zamejstvu ter spodbujati uporabo knjižnic na obmejnem območju v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Projekti bralne kulture in knjižnične vzgoje za Slovence v zamejstvu so dejavnosti knjižnice, s katerimi knjižnice krepijo bralno kulturo in si prizadevajo za dvig bralne pismenosti ter povečevanje uporabe knjižničnih storitev med Slovenci v zamejstvu (npr. s programi in projekti družinskega oziroma medgeneracijskega branja, s programi in projekti bralne kulture za najmlajše in mlade bralce ipd.). Ker iz posebnih razmer v zamejstvu izhajajo tudi posebne jezikovne potrebe, knjižnice podpirajo ustvarjalnost tudi v lokalnih knjižnih različicah (narečnih jezikovnih praksah), spodbujajo in navajajo potencialne uporabnike na izposojanje tega gradiva ter za samostojno doživljanje kulturnih dosežkov. Ministrstvo je za ta namen petim splošnim knjižnicam (Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper, Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota ter Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem) v letu 2017 zagotovilo 19.800,00 evrov. MK omenjenim knjižnicam permanentno sofinancira tudi nakup knjižničnega gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu, v letu 2017 v skupni višini 60.000,00 evrov.

V letu 2017 je Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota natisnila promocijsko brošuro »Porabska bibliobusna proga«, za izvedbo projekta Obujamo dediščino, v okviru katerega s pravljničnimi večeri za odrasle v porabskem narečju spodbuja bralno kulturo med Porabskimi Slovenci in predstavlja primer dobre prakse širjenja slovenske kulture in literature med slovenske zamejce, pa je prejela nagrado »Najboljši projekt splošnih knjižnic v letu 2017« (nagrado podeljuje Združenje splošnih knjižnic). Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica je izdala promocijsko zgibanko »Združeni vam ponudimo več: slovenska obmejna dejavnost v Italiji in Sloveniji«.

Splošne knjižnice prek portala Biblos z oddaljenim dostopom omogočajo dostopnost elektronskih knjig v slovenskem jeziku tudi Slovincem v zamejstvu in po svetu.

Porabljena sredstva MK v letu 2017: 79.800,00 evrov.

Porabljena sredstva

JAK, MK: 116.500,00 evrov

Aktivnost

Vzpodbijanje kulturnih in izobraževalnih povezav z RS

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Vzpostavljene povezave, skupni dogodki

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje jezikovnega znanja ter stikov s siceršnjo slovensko jezikovno skupnostjo

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2017:

- *Mohorjeva, Celovec (AT) – Knjižno središče (7.000,00 evrov),*
- *Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, Volbankova ustanova (AT) – Natečaj pisanja: PISANA PROMLAD/NA DAN Z BESEDILOM (6.000,00 evrov),*
- *Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva v Ljubljani – Koroški dnevi v Ljubljani (2.000,00 evrov),*
- *Klub Koroških Slovencev v Ljubljani (2.400,00 evrov),*
- *Klub Koroških Slovencev Maribor (1.300,00 evrov),*
- *Kasilda Bedenk – slovenščina v Gradcu in jezikovni tečaj, kulturna izmenjava (2.000,00 evrov),*
- *Bralna značka za zamejstvo (14.700,00 evrov),*
- *Knjižnica Murska Sobota (SI) – bibliobus za Porabje (HU) (6.800,00 evrov) in Porabska bibliobus proga (1.000,00 evrov),*
- *Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper (SI) – bibliobus za hrvaške Slovence (HR) (1.500,00 evrov),*
- *Univerza v Ljubljani (Filozofska fakulteta) – 53. seminar slovenskega jezika (2.000,00 evrov),*
- *ZŠŠDI/Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Trst (IT) – športno-jezikovno izpopolnjevanje v Sloveniji (10.000,00 evrov),*
- *Slovenski dijaški dom S. Kosovel, Trst (IT) – tečaj slovenskega jezika in letovanje v Sloveniji (8.000,00 evrov),*
- *Bralna značka – izseljenstvo (4.100,00 evrov).*

Porabljena sredstva USZS: 68.800,00 evrov.

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 68.800,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje rabe slovenskih narečij (kot samostojne vrednote in kot osnove za razvijanje znanja slovenskega knjižnega jezika) prek pobud, kot so npr. Jezik v družini na avstrijskem Koroškem, ustvarjanje in objavlanje v neknjižnih različicah

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Uresničitev tovrstnih pobud

Predvideni učinki

Ohranjanje slovenskega jezika na robovih slovenskega etničnega ozemlja

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2017:

- Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza, Celovec (AT) – Slovenščina v družinah (8.000,00 evrov),*
- KD Muzej rezijanskih ljudi (IT) – obnova Plocove hiše in delovanje muzeja (31.000,00 evrov),*
- Palčava šiša Plešce (HR) – prireditve v domačem narečju (1.100,00 evrov),*
- Slovensko društvo Lipa Buzet (HR) – z besedo v Sv. Duh (1.100,00 evrov).*

Porabljena sredstva USZS: 41.200,00 evrov.

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 41.200,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu

Nosilec

RTV SLO

Kazalniki

Oddaje, programi, rubrike, ki spremljajo življenje Slovencev v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje stikov ter vedenja o slovenski jezikovni skupnosti v zamejstvu in po svetu

Poročilo nosilca

MK sicer ni nosilec aktivnosti Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu, a jo izvaja. Poroča, da se ukrep »podpiranje slovenskih medijev pri vključevanju življenja in problemov slovenskih zamejcev« posredno izvaja prek javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, pomembnih med drugim tudi za Slovence po svetu in pripadnike slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski.

MK je v letu 2017 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva Društvu za prepis znanja in informacij VÖTER za projekt »Mi – zamejci« (4.496,00 evrov). Oddaje so bile v celoti namenjene manjšinski tematiki in so se nanašale na slovensko manjšino na Avstrijskem Štajerskem, slovensko manjšino na Hrvaškem ter slovensko manjšino na Madžarskem. Oddaje so bile sestavljene iz reportaž, izjav in intervjujev o življenju Slovencev, poročanja o dogodkih in prireditvah, katere so organizirali zamejski Slovenci. Informativna izobraževalna oddaja je obveščala tako pomursko javnost kot tudi vso drugo javnost o življenju zamejskih Slovencev, opozarjala na njihovo prisotnost v naši neposredni okolici ter omogočila boljše čezmejne stike in ugodnejše pogoje za utrjevanje in krepitev nacionalne kulturne identitete ter rabo slovenskega jezika. Koroški radio Slovenj Gradec je v okviru sofinanciranega projekta »Ritem Koroške« (74.512,00 evrov), ki je predstavljal mozaik informativnih, kulturnih, tematskih in izobraževalnih oddaj, vsako soboto razen julija in avgusta izvedel tudi specializirano oddajo »Odprta meja«, ki je zagotavljala pravico do obveščenosti slovenski manjšini v Avstriji; pozornost je namenjala ohranjanju in negovanju slovenskega jezika in slovenske kulturne dediščine. Skupaj za oba projekta: 79.008,00 evrov.

Skladno z Zakonom o medijih (ZMed) morajo programske vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu zagotavljati tudi vsi lokalni in regionalni radijski in televizijski programi posebnega pomena, če so vidni in slišni na območjih, kjer te skupnosti živijo.

Zagotavljanje predmetnega ukrepa pa je skladno z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) v prvi vrsti obveznost javne službe RTV Slovenija. ZRTVS-1 namreč kot javno službo določa tudi oddajanje radijskih in televizijskih programov za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah ter za slovenske izseljence in zdomce.

V teh programih mora RTV Slovenija med drugim zlasti:

- zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost tudi Slovencev po svetu in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski;
- zagotavljati oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja o dogajanjih v vseh delih Slovenije in zamejstva;
- skladno z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z javnimi radiotelevizijami sosednjih in drugih držav podpirati nastanek in razvoj čezmejnih radijskih in televizijskih projektov;
- obveščati slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, Slovence po svetu in tujo javnost o dogajanjih in dosežkih na kulturnem in drugih področjih v Republiki Sloveniji ter skrbeti za uveljavljanje slovenske radijske in televizijske ustvarjalnosti v tujini.

MK je leta 2017 s 37.112,00 evri podprlo programe RTV Slovenija za tujino, ki se sofinancirajo na podlagi drugega odstavka 30. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija in so namenjeni obveščanju slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, izseljencev in zdomcev oziroma Slovencev po svetu ter tuje javnosti, v deležu, ki se ne financira iz prispevka, in sicer:

- Slovenski magazin je mozaična 25-minutna oddaja v nemškem in angleškem jeziku ter s slovenskimi podnapisi. Oddaja je namenjena predstavljanju Slovenije, njenih naravnih in kulturnih znamenitosti, njene kulturne dediščine, tradicije, sodobne ustvarjalnosti ter njenih gospodarskih, znanstvenih in turističnih potencialov. Nemška različica se objavlja na 3SAT in skupni televiziji ORF, ARD, ZDF in SRG (sodelovanje javnih radiotelevizij), angleška pa v New Yorku na kanalu 25 WNYE in je vidna na območju mesta New York, v delu države New Jersey ter v primestnih delih države New York; oddajo v ZDA redno objavlja tudi ameriški izobraževalni program SCOLA. TV Koper/Capodistria predvaja

slovenski magazin v italijanskem jeziku. Oddaja je v prvi vrsti namenjena tujini kakor tudi Slovencem po svetu, ki jo lahko spremljajo tudi prek interneta ter je dostopna v okviru arhivskega in MMC RTVSLO. MK je v letu 2017 za sofinanciranje oddaje namenilo 26.612,00 evrov.

– *Alpe–Donava–Jadran*, Podobe iz srednje Evrope je 25-minutna mozaična oddaja (ciklus desetih petindvajsetminutnih oddaj) z najdaljšo tradicijo v Evropi. Oddaja od leta 1982 nastaja v sodelovanju regionalnih in nacionalnih televizijskih centrov Bavarske, Avstrije, Švice, Italije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije ter predstavlja edinstven projekt v evropskem medijskem prostoru. Do sedaj je bilo v oddaji objavljeno več kot 3500 prispevkov, ki obsegajo prikaz dežel in ljudi, navad, posebnosti ter zgodb o tem, kar ločuje in povezuje prebivalce na območju Alp, Donave in Jadrana. Oddaja se predvaja iz šestih studiev javnih televizij, to so: hrvaška televizija HRT, madžarska televizija MTVA, RAI Furlanija - Julijska krajina, RAI Južna Tirolska, bavarska televizija BR in Televizija Slovenija TV SLO2. Oddaja se predvaja v slovenskem, italijanskem, nemškem, hrvaškem in madžarskem jeziku. Gre za primer dobrih medkulturnih medijskih praks, ki potrjuje pomembno vlogo medijev na področju medkulturnega dialoga. MK je v letu 2017 za sofinanciranje oddaje namenilo 10.500,00 evrov. Porabljena sredstva MK v letu 2017: 116.120,00 evrov.

RTV Slovenija samostojno poroča, da Radio Slovenija ponedeljkove večere namenja Slovencem, ki živijo onkraj meje. Oddaja Sotočja, namenjena rojakom v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, je tradicionalno zasidrana v radijski programski shemi in je na sporedu vsak ponedeljek ob 20.00. Z raznoliko dejavnostjo na izobraževalnem, kulturnem in športnem področju si številni posamezniki in društva v Furlaniji - Julijski krajini, na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, v Porabju, Istri, na Reki, v Gorskem kotarju, Zagrebu in Medžimurju prizadevajo ohraniti in okrepiti slovenski jezik in identiteto. Predstavljajo njihove življenjske zgodbe, spremljajo politično delovanje in njegov kontekst ter predstavljajo kraje, v katerih avtohtona slovenska skupnost pušča svoj pečat. Oddaja je oblikovana mozaično, z intervjuji in reportažami, govorni del pa dopolnjuje ustrezna glasbena ustvarjalnost, ki jo slovenska narodna skupnost skrbno neguje. Oddajo ureja in vodi Mateja Železnikar. Petkove večere pa Radio Slovenija namenja Slovencem po svetu. Istoimenska oddaja je na sporedu vsak petek ob 21.00. Urednika in voditelja oddaje Lili Brunec in Jure K. Čokl ter drugi sodelavci spremljajo raznoliko dejavnost Slovencev v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji in drugod po svetu, delovanje slovenskih izseljenskih društev, izobraževalnih ustanov, predstavljajo njihove projekte, rišejo portrete ljudi z zanimivo usodo, ki jih je popeljala daleč na tuje. Oddaja se skuša čim bolj približati poslušalcem in je nekakšno sidrišče različnih izseljenskih skupnosti, ki se na tak način seznanjajo z življenjem Slovencev v tujini. Obenem je oddaja dobra ilustracija razmer, v katerih živijo rojaki zunaj domovine in vprašanj, ki jih zanimajo. Pri tem je oddaja tudi vir informacij o dogajanju v Sloveniji. V ta namen uredništvo pripravlja tudi novice, ki jih predvajajo slovenske oddaje tujih radijskih postaj.

TV Slovenija pa predvaja naslednje redne oddaje v svojem programu:

naslov oddaje	PREMIERA		PONOVI TEV	
	št. oddaj	trajanje (min)	št. oddaj	trajanje (min)
Dober dan, Koroška	50	1.500	1	30
Slovenski utrinki	26	676		
Dnevnik Slovencev v Italiji	358	8.793	6	136
Slovenci v Italiji	26	755		
Izostritev	3	91		

Poleg rednih oddaj so v dnevno-informativnem programu TV SLO redno (glede na dogodke) tudi prispevki o življenju Slovencev v sosednjih državah in po svetu.

JAK sicer ni nosilka aktivnosti Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu, a jo izvaja. Poroča, da je aktivna na področju predstavljanja kulturne in humanistične ustvarjalnosti matične domovine v zamejstvu. Tako v sodelovanju s Tržaškim knjižnim središčem (TKS) prireja okrogle mize in predstavitve slovenske kulture in humanistike. V letu 2017 je izvedla dve razpravi. Prva je bila posvečena novim pogledom na 1. svetovno vojno, s poudarkom na dogajanju na Primorskem, druga pa 500- obletnici reformacije, s konkretno obravnavo Trubarjevega bivanja in povezav s Trstom. Za organizacijo predstavitve slovenske kulture/humanistike v Trstu je namenila približno 2.000,00 evrov.

Porabljena sredstva JAK v letu 2017: 2.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

RTV SLO, MK, JAK: 118.120,00 evrov in redna dejavnost

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Aktivnost

Raziskava o javni rabi slovenščine v zamejstvu, zlasti o vsakdanjem sporazumevanju po posameznih področjih

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

*V okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2016« se je nadaljevalo izvajanje projekta V6-1633 z naslovom »**Priložnosti in možnosti za ohranjanje oziroma revitalizacijo slovenščine med slovensko manjšinsko skupnostjo v sosednjih državah**«, ki ga financirajo ARRS, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter MIZŠ. Izvajali so ga Inštitut za narodnostna vprašanja, Slovenski raziskovalni inštitut, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani in Znanstvenoraziskovalni center SAZU. V letu 2017 so bile v treh zamejstvih (Videmska pokrajina (Italija), Porabje (Madžarska) in Varaždinska in*

Medžimurska županija (Hrvaška)) opravljene terenske raziskave, metodološko prilagojene posameznim okoljem. Rezultati v letu 2017:

- študija za Videmsko pokrajino,
- študija za Varaždinsko in Medžimursko županijo,
- študija za Porabje,
- študija o identifikaciji s slovenskim standardom oz. narečjem,
- tri dvojezične zloženke s predstavitvijo projekta, ki so vsebinsko prilagojene situacijam v treh okoljih: Italiji, Hrvaški in Madžarski,
- izvedena delavnica z lokalnimi deležniki v Porabju,
- izvedene javne predstavitve projekta v Sloveniji, na Hrvaškem in v Porabju,
- objavljeni trije izvirni znanstveni članki (dva objavljena v tematski številki Slovenščina 2.0 in en v znanstveni reviji Bogoslovni ves).

Projekt se je začel 1. oktobra 2016 in se je končal 31. januarja 2018.

Porabljena sredstva v letu 2017 (skupaj 26.138,00 evrov): USZS 7.500,00 evrov, MIZŠ 7.500,00 evrov in ARRS 11.138,00 evrov

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2017:

- ZRC SAZU Ljubljana (SI): raziskava »Slovenski jezik v Gorskem kotarju (HR) // Znanstvena raziskava »Slovenski kostelski govori na jugu Gorskega kotarja« (5.000,00 evrov),
- SLORI Trst (IT): jezikoslovne raziskave (45.000,00 evrov).

Porabljena sredstva USZS: 50.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ARRS), Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 76.138,00 evrov

Aktivnost

Raziskava o delovanju in učinkovitosti delujočih izobraževalnih sistemov, ki ponujajo pouk slovenskega jezika in učenja v slovenskem jeziku

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Raziskava o jezikovnem znanju, jezikovnih rabah in stališčih do slovenskega jezika v slovenskem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

*Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjem izvedenem projektu:
– INV Ljubljana (SI), raziskava Stališča staršev v Porabju do slovenskega jezika (HU) (4.200,00 evrov).
Porabljena sredstva USZS: 4.200,00 evrov.*

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 4.200,00 evrov

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

Aktivnost

Omogočanje izbora madžarskega in italijanskega jezika kot izbirnega predmeta za vse zainteresirane študente

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število študentov, ki izberejo izbirni predmet madžarski ali italijanski jezik.

Predvideni učinki

Zagotovitev kontinuitete učenja madžarskega in italijanskega jezika pripadnikov manjšine in pripadnikov večine v celotni izobraževalni vertikali in s tem izboljšanje jezikovne zmožnosti govorcev

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da študijski program italijanščine poteka na Univerzi v Ljubljani in Univerzi na Primorskem. Skupno je bilo vpisanih 107 študentov. Študenti obeh univerz lahko izbirajo posamezne predmete študijskih programov italijanščine. Študijski program madžarskega jezika poteka na Univerzi v Mariboru, vanj so vključeni trije študenti. Na Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru pa delujeta tudi lektorata madžarskega jezika.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Spodbujanje produkcije leposlovne (zlasti mladinske) literature v romskem jeziku

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih publikacij

Predvideni učinki

Izboljševanje bralne pismenosti romskih otrok

Poročilo nosilca

MK poroča, da je konec leta 2016 za leto 2017 objavil Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji, v katerem sta bila med drugimi prednostna kriterija za ocenjevanje tudi kulturna dejavnost v jeziku pripadnikov romske skupnosti ali dvojezični projekt ter prispevek k spodbujanju bralne pismenosti. MK je financiral 12 izdaj romskega leposlovja (v knjižni obliki ali na zgoščenkah, v skupni višini 13.415,00 evrov): izdajo knjige mlade avtorice »Marlena

pripoveduje 2 – Marlenakro puhkavibe 2«, izdajo zgoščenke »Zgodba o dečku, ki se je bal vode«, izdajo otroškega časopisa »Mri nevi mini multi«, izdajo knjige »Romske pravljice in pripovedke – Romane paramistja te hukavidja«, literarni natečaj, literarni večer in izid pesniške zbirke »V sožitju«, izdajo 4. številke revije »Roma – Ljudje«, izdajo trinajstega dela knjige »Otroci, zapojte z nami, Chavalen gilaven Amencar!«, natis dvojezične leposlovne knjige Matjaža Pikala v romskem jeziku »Zverinice prijateljice« ter izdajo 4 časopisov oz. revij »Romano them – Romski svet«, »Romano nevijspe – Romske novice«, »Romano lil/Romski list« in »Črni kamen – Kalo bar«.

Ukrep bo pripomogel k doseganju predvidenega učinka, tj. izboljšanju bralne pismenosti, predvsem romskih otrok in mladine.

Porabljena sredstva MK: 13.415,00 evrov.

Urad Vlade RS za narodnosti sicer ni nosilec aktivnosti, a jo izvaja. Poroča, da je v letu 2017 izvedel javni razpis za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (JR-PRS2017), posamezne konkretne aktivnosti so izvajali izvajalci, izbrani na tem razpisu. Predmet javnega razpisa so bili programi aktivnosti na različnih področjih, med drugim tudi na področju ozaveščanja otrok in mladih iz večinske skupnosti ter zaposlenih v javni upravi in pravosodnih organih o prisotnosti romske skupnosti, njeni kulturi in jezikovni sestavi ter pomenu za slovenski prostor, s ciljem približevanja in odpravljanja predsodkov ter stereotipov. Okvirna višina sredstev za predmetni javni razpis je bila 207.000,00 evrov. Prijavljeni programi aktivnosti zvez, ki so bile izbrane na JR-PRS2017, so obsegali aktivnosti, ki odgovarjajo predmetu razpisa in so vključevale delavnice, namenjene romskim otrokom, ženskam, krepitvi aktivnosti mladih, tudi na področju športa, medkulturne urice in aktivnosti za odpravo predsodkov in stereotipov, usposabljanje o pripravah in prijavah na različne razpise in podobno. Prek dejavnosti zvez oziroma organizacij pa se je spodbujalo tudi ohranjanje romskega jezika in kulture. Urad je s tem razpisom želel krepiti romsko skupnost prek ciljno usmerjenih dejavnosti v lokalnem okolju ter spodbujati ohranjanje identitete, kulture in jezika pripadnikov romske skupnosti.

Porabljena sredstva UN: 207.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK, Urad RS za narodnosti: 220.415,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja knjižničnega gradiva v jezikih etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, v šolske, splošne in druge knjižnice

Nosilci

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic

Kazalniki

Število gradiv v jezikih

Predvideni učinki

Krepitev jezikovne zmožnosti pripadnikov etničnih skupnosti

Poročilo nosilcev

MK poroča, da Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1) v 25. členu določa, da knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. S to dikcijo so mišljene vse dejavnosti knjižnice, ki so javna služba, ne le nakup knjižničnega gradiva, ampak tudi zagotavljanje komunikacije v knjižnici v jeziku narodnih skupnosti, razvijanje bralne kulture, usposabljanje uporabnikov, prireditve v jeziku skupnosti ipd. Poleg tega namenja država splošnim knjižnicam, ki izvajajo posebne naloge za italijansko in madžarsko narodno skupnost, tudi sredstva za podporo usklajenemu razvoju knjižnične dejavnosti po 55. členu ZKnj-1. Po tem členu država namenja splošnim knjižnicam tudi sredstva za delni nakup knjižničnega gradiva. Poleg sredstev države, ki so namenjena zvišanju nivoja storitev knjižnic samo za potrebe narodnih skupnosti, so dejavnosti knjižnic dolžne financirati občine, in to za vse prebivalce na območju, ki ga pokriva posamezna knjižnica, tudi za pripadnike narodnih skupnosti. To velja tako za nakup knjižničnega gradiva, ko mora občina kot ustanoviteljica ali pogodbeni partnerica poskrbeti, da bo knjižnica z ustreznim nakupom v ustreznem razmerju skrbela za nakup knjižničnega gradiva za potrebe narodne skupnosti, kot tudi za druge dejavnosti knjižnice, ki jih mora občina financirati tudi za pripadnike narodnih skupnosti. Knjižnično dejavnost za madžarsko narodno skupnost na podlagi 25. člena ZKnj-1 izvajata Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti, za italijansko narodno skupnost pa Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola in Mestna knjižnica Piran.

Splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živi romska populacija, so po ZKnj-1 dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot skupino uporabnikov s posebnimi potrebami. Gre za načelo večkulturnosti delovanja splošnih knjižnic. Programi in projekti splošnih knjižnic, namenjeni Romom, so financirani pretežno iz lokalnih (v okviru redne dejavnosti), nekateri pa tudi iz drugih virov (npr. JAK, EU in drugo). Od leta 2015 je v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota odprt romski oddelek, edini v Sloveniji. Romski oddelek je rezultat projekta Romano Kher – Romska hiša v sodelovanju z romskim društvom Phuro Kher – Stara hiša ter Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota. Na voljo je že več kot sedemsto enot knjižničnega gradiva z romsko tematiko.

Različne manjšinske skupnosti in priseljenci: Večkulturni servisi so integrirani v temeljni program dejavnosti, zato pri načrtovanju svojega dela knjižnice predvidijo posebno skrb tudi za kulturno-jezikovne manjšine. Jedro vsake knjižnice je zagotovo knjižnična zbirka (fizična, virtualna). Nabavna politika knjižnic, ki delujejo v večkulturnem okolju, zato sega prek okvirov nacionalne knjižne produkcije. Knjižnice se ozirajo po značilnostih in potrebah svojih uporabnikov, zato načrtujejo tudi kulturne dejavnosti, ki zajemajo zaščito kulturne raznolikosti in povezovanje različnih kultur, izobraževalne dejavnosti, kot sta npr. jezikovno izobraževanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije (primer dobre prakse sta npr. center za samostojno učenje italijanskega jezika in informacijski center za narodno skupnost v koprski knjižnici), in različne družbene aktivnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi na območju, na katerem knjižnica deluje (npr. razumevanje medkulturnih vsebin s predstavitvami knjig, skupinskim branjem, s knjižnimi razstavami, z uresničevanjem interkulturnih odnosov v obliki interaktivne konverzacije, večjezičnimi zbirkami, spoštovanjem različnosti, preprečevanjem socialne izključenosti, organizacijo večjezičnih spletnih informacij za etnične skupine, izmenjavo izkušenj med knjižnicami, povezovanjem knjižnic, racionalizacijo strokovnega dela itd.).

Primeri dobre prakse: V okviru projektov vzpostavljanja kotičkov z literaturo različnih etničnih skupnosti so v Osrednji knjižnici Celje vzpostavili tri: kitajskega, albanskega in ruskega. Kotiček s kitajskimi knjigami v angleškem jeziku ima tudi Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani (knjige ji je Šanghajska knjižnica podarila v okviru projekta Šanghajsko okno).

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik od leta 2015 gradi medkulturno knjižnično zbirko, ki jo sestavlja knjižnično gradivo v bosanskem, albanskem, srbskem, hrvaškem in makedonskem jeziku. Zbirka je nastala v okviru projekta Jezik: moj, tvoj, naš, ki je namenjen širjenju medkulturnosti, jezikovnemu ozaveščanju in spoznavanju knjižničnih dobrih praks ter tujejezičnega gradiva.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota ima organizirano posebno (specializirano) zbirko romskega gradiva z več kot sedemsto enotami knjižničnega gradiva.

Mestna knjižnica Ljubljana ima v prostorih Knjižnice Otona Župančiča tudi specializirano zbirko Društva Humanitas. Gradivo je vsebinsko povezano s področjem medkulturnosti; znotraj tega je na voljo tudi gradivo o Romih. Zbirko gradijo ob finančni podpori Evropske komisije, ministrstva, pristojnega za izobraževanje, Urada RS za mladino in Urada za mladino Mestne občine Ljubljana.

Od leta 2009 deluje Digitalna zbirka evropskih Romov, ki jo dopolnjuje okoli 25 nacionalnih knjižnic, med njimi tudi Narodna in univerzitetna knjižnica. Raste tudi digitalna zbirka na slovenskem domoznanskem portalu Kamra, na katerem so med drugim dostopne tudi vsebine, povezane z Romi.

Knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. V letu 2017 je MK za ta namen knjižnicam na narodnostno mešanem ozemlju (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola, Mestna knjižnica Piran; Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota) namenilo 130.430,00 evrov.

Splošne knjižnice so tovrstne dejavnosti sicer izvajale tudi v okviru redne dejavnosti (z občinskimi in lastnimi sredstvi).

Porabljena sredstva MK: 130.430,00 evrov.

MIZŠ za šolske knjižnice poroča, da je skladno z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu (ZKnj-1A) (Uradni list RS, št. 92/15) Center za razvoj knjižničarstva pri Narodni in univerzitetni knjižnici decembra 2016 začel izvajati statistične meritve o delu šolskih knjižnic v šolskem letu 2015/16. Statistične meritve so se uradno začele 5. decembra 2016, uradno pa naj bi trajale deset dni, to je do 16. decembra 2016. Ker vsem poročevalskim enotam do tega datuma ni uspelo izpolniti vprašalnika, je bil rok za oddajo vprašalnika podaljšan do 27. januarja 2017, dokončno pa je bila izvedba meritev zaključena 24. februarja 2017. Statistične meritve o delu šolskih knjižnic so bile prvič izvedene v okviru Centra za razvoj knjižnic pri Narodni in univerzitetni knjižnici prek ustrezno prilagojenega interaktivnega vmesnika BibSiSt Online, s katerim center že več let izvaja meritve za vse druge vrste knjižnic. Za ta namen je bil pripravljen ustrezno prilagojen vprašalnik, ki je bil po usklajevanju z MIZŠ umeščen v programsko okolje uporabniškega vmesnika BibSiSt Online. Z izvajalci meritev je bilo dogovorjeno, da bi pri oblikovanju naslednjega statističnega vprašalnika za šolske knjižnice preučili možnost, da vključijo tudi vprašanje, ki bo dalo podatke o knjižničnem gradivu v jezikih etničnih skupnosti (priseljencev). Smiselno pa bo tudi preveriti, kako bi lahko pozneje, ko bodo vse šolske knjižnice v COBISSU, sledili tudi njegovi izposoji. Naslednje statistične meritve so načrtovane letos za šolsko leto 2017/2018.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: 130.430,00 evrov in redna dejavnost

2. cilj: Promocija večjezičnosti

Aktivnost

Promocija učenja jezikov etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, kot fakultativnih predmetov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo: plakati
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.: 1 strokovno srečanje
- Število šol, ki izvajajo dejavnosti za ohranjanje maternih jezikov priseljencev: 17 šol

Predvideni učinki

- Informiranje pripadnikov etničnih skupnosti o pomenu ohranjanja prvega oz. maternega jezika
- Povečati interes šol za izvajanje fakultativnih predmetov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da ne more spremljati izvajanja fakultativnih predmetov (= interesnih dejavnosti), ker šole niso dolžne poročati. Spremlja pa lahko število učencev pri obveznih in neobveznih izbirnih predmetih: v šolskem letu 2016/17 se je hrvaščino učilo 162 učencev osnovnih šol (76 kot obvezni izbirni predmet, 86 kot neobvezni izbirni predmet), v šolskem letu 2017/18 pa 192 učencev (78 kot obvezni izbirni predmet, 114 kot neobvezni izbirni predmet). Srbščina kot obvezni izbirni predmet se poučuje samo na eni osnovni šoli v Velenju: število učencev v letu 2016/17 je bilo 4, v šolskem letu 2017/18 pa 10. Problem nastaja predvsem zato, ker sta hrvaščina in srbščina v skupini 12 tujih jezikov v okviru obveznih izbirnih predmetov, hrvaščina tudi med 6 tujimi jeziki v okviru neobveznih izbirnih predmetov in je težko sestaviti dovolj številčno skupino. Za makedonščino učni načrt za obvezni izbirni predmet sicer obstaja, vendar se pouk še nikdar ni izvajal.

V okviru izvajanja dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur je bilo oktobra 2017 na Zavodu RS za šolstvo izvedeno strokovno srečanje za učitelje dopolnilnega pouka. Srečanja se je udeležilo 7 učiteljev naslednjih jezikov: makedonščine, ruščine, ukrajinščine, francoščine, hrvaščine, romščine in madžarščine. Tema izobraževanja je bila uporaba spletnih aplikacij kot podpora in obogatitev poučevanja: seznanitev z izbranimi aplikacijami – kako delujejo, zakaj in kako se jih uporablja, izkušnje, priporočila in izdelava lastnega primera (Padlet, GoFormative, Toondoo).

V letu 2017 je bilo za dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur porabljen 17.088,12 evra.

Na Zavodu RS za šolstvo je bila oktobra 2017 imenovana Delovna skupina za uvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika. Naloge delovne skupine so: priprava strokovnih podlag za dopolnilni pouk romskega jezika, prevod in priredba izbranih poglavij dokumenta A Curriculum Framework for Romani (Svet Evrope, 2008), priprava programa za usposabljanje strokovnih delavcev ter identifikacija potreb strokovnih gradiv za osvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika.

Porabljena sredstva MIZŠ: 17.088,12 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 17.088,12 evra

Aktivnost

Promocija učenja madžarskega in italijanskega jezika zunaj narodno mešanega območja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se je v letu 2017 nadaljevalo poučevanje madžarskega jezika izven poselitvenega območja manjšine. Pouk se je izvajal na Osnovni šoli Livada v Ljubljani. V šolskem letu 2016/17 se je pouka udeleževalo 24 učencev, v šolskem letu 2017/18 pa 16 učencev. Madžarščino poučujejo tri učiteljice. Za to dejavnost je MIZŠ v šolskem letu 2017 namenilo 4.080,00 evrov.

Zavod RS za šolstvo poroča, da so 3 učiteljice v šolskem letu 2016/17 izpeljale 226 PU madžarščine.

Italijanščina se v okviru izobraževalnega sistema poučuje kot drugi jezik, pa tudi kot tuji jezik, tako da je prisotna tudi izven poselitvenega območja manjšine. V šolskem letu 2016/17 se je poučevala v okviru obveznih izbirnih predmetov na 39 osnovnih šolah (927 učencev) izven poselitvenega območja manjšine. Poleg tega se je poučevala tudi kot neobvezni izbirni predmet od 4. do 9. razreda (1560 učencev). V srednji šoli se je italijanščino kot drugi ali tretji tuji jezik v šolskem letu 2016/17 učilo 3777 dijakov, kar je nekoliko več kot leto prej (3512).

Porabljena sredstva MIZŠ: 4.080,00 evrov.

MK sicer ni nosilec dejavnosti, a jo izvaja. Poroča, da je v okviru letnega kulturnega programa osrednjima organizacijama madžarske in italijanske narodne skupnosti financiralo dejavnosti za ohranjanje, razvoj in promocijo italijanskega (različne dejavnosti, 42.292,00 evrov) in madžarskega jezika (različne dejavnosti, 85.063,00 evrov).

Porabljena sredstva MK: 127.355,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK: 131.435,00 evrov

Aktivnost

Promocija izvajanja izbirnega predmeta »Romska kultura«

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število šol, na katerih se izvaja izbirni predmet Romska kultura
- Število učencev, ki je izbralo izbirni predmet Romska kultura

Predvideni učinki

Povečati interes šol za izvajanje izbirnega predmeta »Romska kultura«

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se je v šolskem letu 2016/17 obvezni izbirni predmet Romska kultura izvajal na dveh šolah, pouk je obiskovalo 11 učencev. Nekoliko več učencev se je vključilo v izvajanje obveznega izbirnega predmeta Srečanja s kulturami in načini življenja, ki se je izvajal na 4 šolah, obiskovalo pa ga je 73 učencev. Oba predmeta vključujeta temo romske kulture, zgodovine in jezika. Promocija obeh predmetov je predvidena v naslednjih letih, ko se bo uvajal dopolnilni pouk romskega jezika in kulture za romske otroke (projekt ZRSŠ).

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina

Nosilec

RTV SLO

Kazalniki

- Število oddaj
- Število prispevkov (ur/minut)

Predvideni učinki

Promoviranje večkulturnosti slovenske družbe

Poročilo nosilca

RTV Slovenija v okviru javne službe med drugim izdaja po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost ter radijske in televizijske oddaje za romsko etnično skupnost.

RTV Slovenija mora kot obveznost javne službe v vseh svojih programih med drugim:

- zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter romske skupnosti, ki živi v Sloveniji;
- zagotavljati uresničevanje ustavnih pravic madžarske in italijanske narodne skupnosti na področju radijskega in televizijskega javnega obveščanja in spodbujati povezovanje narodnih skupnosti z matičnim narodom in vključevanje kulturnih ter drugih dosežkov italijanskega oz. madžarskega naroda v narodnostne programe;
- podpirati širjenje vednosti o drugih kulturah, ki so zastopane v Sloveniji, in njihovih predstavnikih.

RTV SLO poroča, da so oddaje, namenjene manjšinam, pomemben in opazen zaščitni znak Prvega programa Radia Slovenija. Ta program ponedeljkove večere namenja Slovencem, ki živijo onkraj meje, ter romskim vsebinam.

Oddaja *Amare droma* (Naše poti) je namenjena romskim vsebinam in je stalnica programske sheme. Na sporedu Prvega programa Radia Slovenija je ob ponedeljkih med 21.05 in 22.00. V njej se spremlja dogajanje v vseh romskih skupnostih v Sloveniji od Prekmurja do Dolenjske in Bele krajine ter v tujini. Prvi ponedeljek v mesecu je namenjen romski glasbeni ustvarjalnosti. Skupaj s poslušalci izberejo domačo in tujo romsko skladbo preteklega meseca. Romska glasba je sicer sestavni del vsake oddaje, saj ji je namenjena približno polovica programskega časa. Predstavljajo romske glasbene skupine in projekte, ki jih pripravljajo. Stalna honorarna sodelavca, ki spremljata dogajanje v posameznih romskih naseljih, za vsako oddajo pripravita od 2 do 4 različne prispevke in novice. Oddajo avtorsko pripravljajo tudi pripadniki romske skupnosti v Republiki Sloveniji, vodi pa jo mag. Enisa Brizani.

Septembra 2016 je RTV SLO skladno s sklepi Programskega sveta RTV SLO uvedla novo oddajo, namenjeno manjšinam iz nekdanjih jugoslovanskih republik, ter vsem, ki jih ta tematika zanima. Na sporedu Prvega programa Radia Slovenija je vsako nedeljo med 21.30 in 22.00. Oddajo *Sami naši* v slovenskem jeziku oz. s prevodi ustvarja perspektivna, zanimiva mednarodna novinarska zasedba, odlikujeta pa jo poznavanje stvarine in izrazit smisel za aktualnost tem. Avtorji oddaje programsko sodelujejo tudi s televizijskimi kolegi, ki sooblikujejo oddajo *Na glas*. Urednica oddaje *Sami naši* je Darja Groznik, redaktorsko pa jo vodi zunanja sodelavka Ivana Stipić Lah.

naslov oddaje	PREMIERA		PONOVI TEV	
	št. oddaj	trajanje (min)	št. oddaj	trajanje (min)
Kaj govoriš? = So vakeres?	21	317	21	317
NaGlas!	22	330	21	316

MK sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da vsako leto izvede javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so med drugim pomembne tudi za uresničevanje pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v RS ter romske skupnosti v RS do javnega obveščanja in do obveščenosti. V segmentu tega javnega razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih«. MK je v letu 2017 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva za naslednje informativne programske vsebine, ki med drugim obravnavajo tudi vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS ter romske skupnosti: Zveza Romov Slovenije, projekt Most sožitja na Radiu Romic (11.631,89 evra) – Radio Romic je radijski medij romskih in drugih skupnosti, ki v sklopu projekta Most sožitja poudarjajo prispevke proti predsodkom proti Romom kot eno najbolj prepoznavnih ranljivih skupin v Sloveniji, oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini; TV CELJE, d. o. o., projekt Informativna oddaja Dogodki dneva (42.582,28 evra) – oddaje omogočajo izražanje mnenj predstavnikov romske skupnosti in drugih etničnih skupnosti v RS; Radio Triglav Jesenice, d. o. o., projekt Zgornja Gorenjska na Radiu Triglav (46.636,29 evra) – v oddaje vključujejo tudi informacije o delu organizacij in kulturnih društev priseljencev ter o življenju Romov in Sintov; Televizija Novo mesto, d. o. o., projekt Novice (70.000,00 evrov) – v oddaji obravnavajo tematiko romske skupnosti, ki je na tem območju močno prisotna; UNIVOX, d. o. o., projekt Zahodno dolenjski odmevi (45.060,39 evra) – v svojih programskih vsebinah se loteva tudi reševanja romske problematike na Kočevskem in Ribnici; v sklopu projekta z redno mesečno oddajo »Romano urice« širšo javnost seznani s težavami in tudi specifikami življenja in kulture Romov; Radio murski val, d. o. o., projekt Aktualno – osrednje informativne oddaje na Murskem valu (79.448,00 evrov) – v oddaji se načrtno ukvarjajo z narodnostno problematiko (madžarska in hrvaška skupnost), skrbijo za informiranje pripadnikov narodnosti in večinskega naroda o specifični problematiki, oddaja skrbi tudi za obveščanje Romov in prispeva k boljšemu sodelovanju med Romi in preostalim prebivalstvom; Pro mundus, d. o. o., projekt Studio+ (4.550,00 evrov) – to so 30-minutne studijske pogovorne oddaje, ki so pozornost namenjale tudi položaju Madžarov in Hrvatov, ki živijo v Pomurju, gledalci pa so spoznavali tudi romsko kulturo in politično življenje, njihova stališča do aktualnega dogajanja ter uspešne posameznike, ki imajo romske korenine; HI-FI VIDEOSTUDIO, d. o. o., projekt Dogodki (64.887,75 evra) – vsak zadnji petek v mesecu je namenjen izključno vsebinam iz življenja manjšin, ki živijo v Pomurju (Madžari in Hrvati), ter Romov.

V Republiki Sloveniji izhaja pet romskih medijev: Radio Romic, Romao them – romski svet, Romano lil – romski list, Bossaroma in Rroma. Ti mediji se lahko prijavijo tudi na letni javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev. V letu 2017 je na primer Radio Romic na razpisu prejel sredstva v višini 11.631,89 evra.

Porabljena sredstva MK v letu 2017: 376.428,49 evra.

Urad Vlade RS za narodnosti sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da na področju informativne dejavnosti madžarske narodne skupnosti od leta 1993 deluje Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Zavod z izdajanjem tednika Népujság kot edinega tiskanega medija

v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture, krepitev in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture. Urad je sklenil pogodbo z Zavodom za informativno dejavnost madžarske narodnosti z namenom sofinanciranja delovanja izvajalca za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2017 v višini 288.400,00 evrov za leto 2017.

Na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. Založba EDIT deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig in ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik *La Voce del Popolo*, dvotednik *Panorama*, literarno revijo *La Battana*, otroški list *Arcobaleno*, učbenike itd. Koprška redakcija dnevnika *La Voce del Popolo* deluje v okviru agencije A. I. A – Jadranska informativna agencija. Italijanska Drama je poklicno gledališče, ki deluje v sklopu Hrvaškega narodnega gledališča Ivan Zajc na Reki in poleg predstav v matični hiši gostuje na celotnem ozemlju, kjer živi italijanska narodna skupnost. Središče za zgodovinska raziskovanja v Rovinju je dokumentacijski in raziskovalni center, ki sistematično zbira gradivo o istrski zgodovini in njeni etnični strukturi, njegova knjižnica (dokumentacija) pa je odprta vsem, ki se ukvarjajo s to tematiko. Urad Vlade RS za narodnosti je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2017 z: Edit Rijeka v višini 156.500,00 evrov, z A. I. A., Jadranska informativna agencija v višini 76.500,00 evrov, z Italijansko unijo v višini 41.800,00 evrov, Hrvatskim narodnim kazališčem Ivana pl. Zajca Rijeka v višini 24.600,00 evrov in s Središčem za zgodovinska raziskovanja Rovinj v višini 47.700,00 evrov.

Urad zagotavlja sofinanciranje delovanja oz. programov krovne organizacije romske skupnosti ter obeh krovnih organizacij italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki v okviru svojih aktivnosti prispevajo k promociji jezikov in kulturne dejavnosti skupnosti. Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2017 s Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo v višini 179.300,00 evrov, z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti v višini 128.640,00 evrov in s Svetom romske skupnosti Republike Slovenije v višini 162.050,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pripravljajo radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »Naše poti/Amare Droma«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Cilj oddaje je seznanjanje poslušalstva s problematiko romske skupnosti v Sloveniji, reševanje njihovih problemov, vključitev v izobraževalni sistem, izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev ter promocija kulturne dejavnosti. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »Kaj govoriš = So vakeres?«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. V okviru oddaj pozornost namenjajo družbeni participaciji Romov, romskemu etničnemu izročilu, izobraževanju in zaposlovanju Romov, predstavitvi slovenskih romskih naselij ipd. Radijske in televizijske oddaje dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05) ter Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110 in nasl.). Urad Vlade RS za narodnosti je sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2017 z Radiotelevizijo Slovenija v višini 183.000,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pri Regionalnem RTV centru Koper/Capodistria ter pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni dnevni radijski in televizijski programi za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost. Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevnik in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjeni kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, čezmejno sodelovanje s posebnim poudarkom za bližnjo deželo Furlanijo - Julijsko krajino in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Radijski program za madžarsko narodno skupnost na področju informativnih vsebin največ prostora nameni lokalnim in regijskim novicam. Geografska razprostranjenost poslušalcev pa vedno bolj narekuje pokrivanje dogodkov v širši regiji. Dopolnjujejo jih servisne, svetovalne, glasbene in razvedrilne oddaje. V TV-studiu Lendava nastaja televizijski program za madžarsko narodno skupnost, s katerim se pokriva vsa področja delovanja prebivalstva, ki živi na tem območju. Programe narodnih skupnosti dodatno sofinancira država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenije (Uradni list RS, št. 96/05). Urad Vlade RS za narodnosti je sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2017 z Radiotelevizijo Slovenija v višini 1.492.237,00 evrov. Porabljena sredstva UN v letu 2017: 2.780.727,00 evrov.

Porabljena sredstva

RTV SLO, MK, Urad Vlade RS za narodnosti: 3.157.155,49 evra in redna dejavnost

5 Tuji jeziki

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

Aktivnosti

- Umeščenost tujih jezikov v vzgojno-izobraževalno vertikalno programov predšolskega ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize
- Umeščenost tujih jezikov v programe visokošolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvedena analiza

- Obravnava analiz na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Kritičen pregled stanja kot osnova za morebitne spremembe umeščenosti TJ v izobraževalno vertikalo v vseh oz. posameznih vidikih
- Ustrezne strokovne podlage za nadaljnje aktivnosti
- Poznavanje zmogljivosti vzgojno-izobraževalnih institucij za izvajanje pouka TJ

Poročilo nosilca

Poročilo MIZŠ je že bilo podano v preteklih letih. Analiza umeščenosti tujih jezikov v visokošolske programe ni bila načrtovana. Univerze so avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavodi s posebnim položajem ter so same odgovorne za izdelavo in sprejem študijskih in znanstvenoraziskovalnih programov. Akreditirani študijski programi morajo med drugim opredeliti temeljne cilje programa ter splošne in predmetno-specifične kompetence oziroma učne izide, ki se s programom pridobijo, tako da visokošolski zavodi po svoji strokovni presoji in potrebi vključujejo tudi učenje in uporabo tujih jezikov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnosti

- **Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic**
- **Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni (oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov): oblikovanje izhodišč in smernic**

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelane smernice
- Obravnava smernic na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Poznavanje in razumevanje razmerja med ponudbo in povpraševanjem na področju tujih jezikov po posameznih šolskih okoliših

- Večje upoštevanje družbenih vlog posameznih TJ pri njihovem umeščanju v programe PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja ter pri njihovem razmeščanju v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni
- Izoblikovana osnova za vzpostavitev skupnega jezikovnega kurikula (na ravni posamezne šole)

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Delovna skupina za ureditev položaj drugega tujega jezika v osnovni šoli (gl. Poročilo za leto 2016) nadaljevala delo. Maja 2017 je bila objavljena javna razprava o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli. Med spremembami so bile predlagane tudi spremembe glede poučevanja tujih jezikov: uvedlo naj bi se obvezno poučevanje dveh tujih jezikov. Obvezni drugi tuji jezik naj bi se poučeval od 7. do 9. razreda. Za učence s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojeni izobraževalni program z enakovrednim izobrazbenim standardom, šola ne bi izvajala pouka obveznega drugega tujega jezika. Šola naj bi v okviru neobveznih izbirnih vsebin od 4. do 9. razreda ponudila tudi dodatni tuji jezik. Šola naj bi kot dodatni tuji jezik izvajala pouk tujega jezika, ki se ne bi izvajal v okviru obveznega programa. Šola naj bi kot dodatni tuji jezik ponudila tudi pouk latinščine. Predlog zakona vpeljuje tudi nacionalno preverjanje znanja v 6. razredu, in sicer iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in prvega tujega jezika. Pouk drugega tujega jezika kot obveznega predmeta naj bi se začel postopno izvajati za učence 7. razreda v šolskem letu 2018/19. Na predlog zakona je bil velik odziv v javnosti, kar je upočasnilo nadaljnje sprejemanje zakona. Iz predloga so se umaknili vsi členi, ki so se dotikali položaja drugega tujega jezika. Namesto tega je na pobudo MIZŠ Zavod RS za šolstvo predložil predlog uvedbe poskusa z naslovom: Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli. Predlog je bil prvič predstavljen na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje decembra 2017. Zaradi večjega števila pripomb je bilo sprejetje poskusa prestavljeno na naslednjo sejo v letu 2018.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je februarja 2017 na 182. seji seznanil z Vmesnim poročilom ZRSŠ o poskusu Uvajanja in spremljanje tujega jezika v 2. in 3. razred osnovne šole.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Postopno uvajanje zgodnjega učenja tujega jezika v osnovnošolsko izobraževanje: spremljava in evalvacija

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvajanje spremljave

- Izvedba evalvacije
- Obravnava evalvacije na SSSI

Predvideni učinki

- Kritični pregled in analiza – ter s tem poznavanje in razumevanje – ustreznosti veljavnih sistemskih rešitev za zgodnje učenje TJ kot osnova za morebitne izboljšave
- Poznavanje zmogljivosti OŠ za izvajanje zgodnjega učenja TJ ter identifikacija morebitnih pomanjkljivosti kot osnova za morebitne izboljšave

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo 19. oktobra 2017 organiziral [Konferenco o zgodnjem učenju in poučevanju tujih jezikov v osnovni šoli](#). Konferenca je potekala v okviru letne refleksije uvajanja in spremljanja tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju. Namenjena je bila ravnateljem osnovnih šol, učiteljem tujega jezika v osnovni šoli in vsej drugi zainteresirani javnosti. Po plenarnem srečanju so sledile delavnice na teme: strokovna raba učnega načrta, razredni jezik – most do avtentičnega sporazumevanja, medkulturnost in pouk TJ, razredna interakcija in sodelovalne veščine pri pouku tujega jezika, učinkovita sprotne povratne informacije pri pouku tujega jezika, ravnateljevo spremljanje pouka tujega jezika kot pomemben element pedagoškega vodenja, poskus prenovljenega koncepta razširjenega programa področja A – uvajanje obveznega tujega jezika v prvem razredu. Konferenca se je udeležilo 260 strokovnih delavcev. Porabljena sredstva: 4.015,20 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 4.015,20 evra in redna dejavnost

Aktivnost

Ustrezna uveljavitev drugega tujega jezika v programih osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Spremljava uvajanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta
- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena TJ2 v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih OŠ in SŠ
- Boljše poznavanje učinkovitosti poučevanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta (z vidika možnosti šestletnega vstopanja in izstopanja v proces učenja, predpisanega minimalnega števila učencev itd.)
- Boljše razumevanje pomena manjšinskih in sosedskih jezikov v vlogi TJ2 v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih šol
- Bolj prožne kurikularne možnosti za oblikovanje ponudbe TJ2 na šolah

Poročilo nosilca

Glej na str. 76: [MIZŠ poroča, da je Delovna skupina za ureditev položaj drugega tujega jezika v osnovni šoli ...](#)

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSS): redna dejavnost

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev klasičnih jezikov v vertikali osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena klasičnih jezikov v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v okviru dejavnosti Delovne skupine za ureditev položaj drugega tujega jezika v osnovni šoli razprava tekla tudi o umeščanju latinščine. Zaradi različnih specifik pouka latinščine je

razprava potekala v smeri posebnega statusa tega jezika. Različne možnosti se bodo preverjale v okviru projekta JEŠT (2017–2022).

MK se kot nosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva:

MIZŠ, MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev italijanščine in madžarščine kot tujih jezikov v vertikalni osnovnega in srednjega izobraževanja (tj. zunaj dvojezičnih območij, kjer sta to druga jezika): oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena italijanščine in madžarščine kot TJ v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da za učenje madžarščine kot tujega jezika izven poselitvenega območja manjšine ni zanimanja. Italijanščina pa se kot tuji jezik poučuje tako v osnovnih kot srednjih šolah tudi izven poselitvenega območja manjšine: v šolskem letu 2016/17 se je italijanščina kot izbirni predmet (7.–9. razred) poučevala na 42 osnovnih šolah (1005 učencev), kot neobvezni izbirni predmet (4.–9. razred) pa na 40 osnovnih šolah (252 učencev). V istem šolskem letu se je italijanščina kot tuji jezik poučevala na 39 srednjih šolah (3777 dijakov).

MK se kot nosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK: redna dejavnost

Aktivnost

Umestitev jezikovne zmožnosti v materinščini, učnem jeziku in tujih jezikih kot kroskurikularnih kompetenc v šolske izvedbene kurikule: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Intenzivno medpredmetno povezovanje s ciljem razvijanja jezikovne zmožnosti v učnem jeziku, materinščini in tujih jezikih
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja jezikov, ki upoštevajo sodobne procese jezikovne rabe in medkulturnega sporazumevanja
- Intenzivno povezovanje z okoljem pri poučevanju TJ
- Vključenost poučevanja strokovnih/področnih jezikov v poučevanje TJ v okviru kroskurikularnih jezikovnih povezav
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja TJ jezikov za delo z učenci s posebnimi potrebami

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo pripravil terminološki slovarček [Primerjalni prikaz rabe jezikoslovnih izrazov pri pouku tujih jezikov v osnovnih in srednjih šolah](#). Objavljen je na spletni strani ZRSŠ v Digitalni bralnici. Na ZRSŠ predvidevajo izobraževanja učiteljev, prvo aprila 2018 na konferenci Jeziki v izobraževanju. To gradivo je prvi korak v smeri poenotenja jezikoslovnih izrazov pri slovenščini in drugih jezikih na pojmovni in izrazni ravni, saj so jezikoslovni izrazi zbrani, niso pa še poenoteni. Gre za delovno gradivo oziroma za opis trenutnega stanja, ki pa še ni celovito usklajeno. Gradivo želi odpreti razpravo o problematiki načrtovanja rabe jezikoslovnega izrazja v prihodnjih učnih načrtih in učnih gradivih. Pregled namreč precej nazorno pokaže, da izolirana priprava učnih načrtov in učnih gradiv onemogoča dobro medpredmetno povezovanje na ravni pouka različnih jezikov. Učenci uporabljajo pri pouku različnih jezikov iste izraze v različnih pomenih in v sistemih z različnimi teoretičnimi osnovami. Transfer znanja, ki ga pridobijo učenci pri pouku slovenščine, je zato manjši, kot bi lahko bil.

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK: redna dejavnost

Aktivnost

Vzpostavitev sistema certificiranja znanja tujih jezikov: oblikovanje izhodišč in smernic ter formalnopравnih podlag

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice za uvedbo sistema/modela certificiranja znanja tujih jezikov po veljavni evropski lestvici (Skupni evropski jezikovni okvir) ob zaključku osnovno- in srednješolskega izobraževanja
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih
- Izoblikovanje formalnopравnih podlag

Predvideni učinki

- Mednarodna primerljivost ravni znanja slovenskih učencev in dijakov
- Lažja mobilnost učečih se, ki pridobijo certifikat
- Stalno spremljanje in usklajevanje ravni učenja in poučevanja s certificiranjem
- Pozitiven povratni učinek na učenje in poučevanje tujih jezikov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Državni izpitni center v okviru projekta Umetitev nacionalnih izpitov iz tujih jezikov v SEJO nadaljeval postopke umestitev izpitov iz nemščine, italijanščine in francoščine. Zaključili so postopke standardizacije pisnega sporočanja in izvedli še zadnjo fazo validacije. Oblikovali so zaključke in na [spletni strani](#) objavili metodologijo umeščanja izpitov iz tujih jezikov v SEJO, število odstotnih točk, ki so potrebne za pridobitev novih certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika, in vsa zaključna poročila. Na osnovi teh dokumentov so začeli pripravo za izdajanje certifikatov z evropsko ravno znanja tujih jezikov za izpite iz tujih jezikov v okviru splošne in poklicne mature ter javno veljavnih izpitov za odrasle. V letu 2017 je Državni izpitni center (RIC) z uveljavitvijo Pravilnika o izdajanju certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika (Uradni list RS, št. 73/2016) dobil novo nalogo opravljanja javne službe. S tem je bil postavljen pravni temelj, da RIC kandidatom, ki v okviru splošne in poklicne mature in izpitov za odrasle opravijo izpite iz tujega jezika, ki so umeščeni v SEJO, in pri tem dosežejo potrebno število točk, izda nove certifikate z mednarodno veljavno ravno znanja. Po prvih umestitvah izpitov so maturantom lanske generacije spomladanske in jesenske splošne in poklicne mature ter kandidatom na izpitih za odrasle izdali certifikate SEJO za angleščino, nemščino, italijanščino, španščino in francoščino. Certifikate so v dveh jezikih izdali vsem kandidatom, ki so izpolnili pogoje za izdajo certifikata. V okviru poklicne mature so podelili certifikate o znanju tujega jezika na ravni B1, v okviru splošne mature o znanju jezika na ravneh B1 in B2, v okviru izpitov za odrasle pa na ravneh A2, B1 in B2.

V spodnji tabeli je navedeno število podeljenih certifikatov po posameznih področjih za izpite v letu 2017.

Področje	Jezik	Število prejemnikov certifikatov	Št. izdanih certifikatov v slovenščini in tujem jeziku
Poklicna matura (PM)	Angleščina, nemščina, italijanščina	3.678	7.356
Splošna matura (SM)	Italijanščina, angleščina, nemščina, francoščina in španščina	5.362	10.724
Izpiti za ODRASLE	Angleščina, nemščina in italijanščina	23	46
SKUPAJ PM, SM IN ODRASLI		9.063	18.126

Kandidatom, ki so v enem izmed naštetih področij opravili izpit iz angleščine od leta 2014 do 2016 in so dosegli potrebno število odstotnih točk, so certifikate priporočeno po pošti poslali na njihove domače naslove. Teh je bilo 21.108 na splošni in poklicni maturi ter 41 na izpitih za odrasle, vsak kandidat je prejel dve listini, tako da so za pretekla tri leta izdali 42.298 certifikatov. V letu 2017 so tako skupaj izdali 60.424 certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika.

Velikega pomena je tudi kontinuirano usposabljanje strokovnih delavcev, zato so decembra 2017 v sodelovanju z Evropskim centrom za moderne jezike iz Gradca izvedli delavnico o usklajevanju izpitnih nalog s Skupnim evropskim jezikovnim okvirjem.

Porabljena sredstva

MIZŠ (Državni izpitni center): 16.000,00 evrov

Aktivnost

Kompetence učitelja tujega jezika: opredelitev v kontekstu zahtev sodobne šole oz. izobraževanja za 21. stoletje (kot podlaga za izobraževanje in samoizobraževanje)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Opredelitev generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena doseganja generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika tako pri učiteljih kot vodstvenih delavcih na vseh ravneh izobraževanja

- Podlaga za oblikovanje študijskih in drugih izobraževalnih programov oz. za določanje profilov diplomantov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da bo opredelitev generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učiteljev tujega jezika narejena v okviru projekta JEŠT (2017–2022).

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

Aktivnosti

- **Izboljšanje kakovosti informiranja in svetovanja učečim se (učencem, dijakom in njihovim staršem ter odraslim) glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike in metode učenja: oblikovanje izhodišč in smernic (za kakovostno informiranje in svetovanje)**
- **Kakovostno informiranje in svetovanje učečim se glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike in metode učenja: podajanje informacij in svetovanje**

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelana izhodišča in smernice glede izbire tujih jezikov in ustreznih metod učenja
- Informiranje in svetovanje glede izbire TJ in metod učenja po različnih informacijskih kanalih (objava na spletu, različne publikacije, na sestankih ...)

Predvideni učinki

- Strokovna podlaga nosilcem in izvajalcem informiranja
- Pregled obstoječih informacij kot osnova za dopolnjevanje in izboljševanje informacij
- Večja informiranost staršev in otrok glede ponudbe tujih jezikov v programih PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja
- Boljša informiranost staršev in otrok glede prioritetenosti znanja oz. učenja posameznih TJ z vidika upoštevanja njihovih družbenih vlog (izobraževalne, kulturne, politične, gospodarske – zaposlitvene možnosti idr.)

Poročilo nosilca

Na spletnih straneh MIZŠ je bila v letu 2017 vzpostavljena stran [Jezikovno izobraževanje – načrtovanje jezikovne politike v okviru sistema vzgoje in izobraževanja](#). Na njej je možno dostopati do zelo raznovrstnih informacij na temo poučevanja vseh jezikov v izobraževalnem sistemu (slovenščine v različnih vlogah, manjšinskih jezikih, tujih jezikih, maternih jezikih ter na temo večjezičnosti).

Prav tako še naprej poteka pretok informacij s področja jezikovnega izobraževanja v okviru MIZŠ spletne skupnosti [Jeziki v izobraževanju](#), ki je objavljena na portalu SIO.

V okviru projekta JEŠT (2017–2022) se pripravlja multimedijski spletni portal [Jeziki štejejo](#), na katerem bodo med drugim zbrana tudi priporočila o učenju in poučevanju jezikov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnosti

Lokalni, regijski in nacionalni posveti, konference in delovna srečanja za razvijanje in poglobljanje razumevanja pomena in vloge tujejezičnega znanja in tujejezikovnega izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število posvetov, konferenc in delovnih srečanj
- Vsebina/vsebine konferenc in delovnih srečanj
- Oblike in načini izvedbe posvetov, konferenc in delovnih srečanj

Predvideni učinki

- Bolj poglobljeno razumevanje pomena in vloge učenja in znanja tujih jezikov v vodstvih šol in med učitelji tujih jezikov
- Bolj preudarne odločitve šol v zvezi s ponudbo tujih jezikov
- Do učenja tujih jezikov bolj prijazna šolska učna okolja

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bila v okviru projekta Jeziki štejejo in v sodelovanju z Znanstvenoraziskovalnim središčem Koper oktobra 2017 izpeljana mednarodna konferenca Jeziki v stiku. Glavne teme konference so bile: jezik in kultura v okviru kulturnih študij, jezik in kultura v turizmu, večjezičnost in kultura pri jezikovnem učenju ter jezik in kultura v literaturi. Na konferenci so poleg tujih in slovenskih strokovnjakov sodelovali tudi strokovni delavci slovenskih vzgojno-izobraževalnih institucij. Na podlagi konference je nastal zbornik, ki je prosto dostopen na [spletni strani](#).

Konferenca o zgodnjem učenju in poučevanju tujih jezikov v osnovni šoli (gl. str. 77).

V okviru praznovanja evropskega dneva jezikov je Predstavništvo Evropske komisije v Ljubljani skupaj z Zavodom RS za šolstvo in MIZŠ pripravilo osrednji dogodek v počastitev tega dneva: potekal je v torek, 26. septembra 2017, v Hiši EU na Dunajski 20 v Ljubljani. Uvodnima nagovoroma vodje Predstavništva EK v Sloveniji ter ministrice za izobraževanje, znanost in šport je sledila predstavitev projekta Jeziki štejejo. Nato so bili predstavljeni večjezikovni projekti šol v sklopu pedagoškega foruma Zavoda RS za šolstvo, ki je izbranim projektom tudi podelil priznanja. Drugi del dogodka je bil namenjen predstavitvam in pogovoru o vlogi prevajanja pri učenju jezika. Vzporedno je za učence in učence potekala delavnica o prevajanju risank. Med dogodkom se je bilo možno pogovoriti s predstavniki Cnepiusa o projektih e-twinning. Dogodek je bil namenjen predvsem učiteljicam in učiteljem tujih jezikov. Gradiva so objavljena v spletni skupnosti [Jeziki v izobraževanju](#).

Porabljena sredstva

MIZŠ: (gl. str. 77); redna dejavnost

Aktivnost

Profesionalno usposabljanje učiteljev tujih jezikov, slovenščine in nejezikovnih predmetov za razvijanje in poglobljanje razumevanja in poznavanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov ter za njihovo načrtovanje in vpeljavo v šolsko prakso na vseh ravneh izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število izobraževanj oz. usposabljanj
- Vsebina/vsebine izobraževanj oz. usposabljanj
- Oblike in načini izvedbe izobraževanj oz. usposabljanj

Predvideni učinki

- Za inovativne pristope k učenju in poučevanju tujih jezikov bolj in bolje usposobljeni učitelji
- Do učenja tujih jezikov bolj prilagojena in prijazna šolska učna okolja
- Bolj kakovosten pouk tujih jezikov
- Za učenje tujih jezikov bolj motivirani učenci in boljši učni rezultati

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo v okviru ESS projekta Jeziki štejejo organiziral usposabljanje (novembra v Ljubljani in decembra v Mariboru), katerega namen je bil seznaniti učitelje s

pluralističnimi pristopi k jezikom in kulturam pri pouku jezikov, izmenjati si primere obetavne prakse ter ustvariti učno gradivo za uporabo pri pouku. Na usposabljanju so predstavili tudi Referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam, ki je v slovenskem prevodu izšel v letu 2017 in je prosto dostopen na <http://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=205>.

V okviru istega projekta Jeziki štejejo so vse sodelujoče šole in vrtci pripravili raznovrstne aktivnosti za obeležitev evropskega dneva jezikov, popisali in objavili so jih v okviru spletnega portala [Jeziki štejejo](#). Aktivnosti so bile objavljene tudi v bazi prireditev ob evropskem dnevu jezikov v okviru Evropskega centra za moderne jezike; projekt JEŠT je bil izbran za najbolj ustvarjalen dogodek na temo praznovanja evropskega dneva jezikov – 26. 9. 2017 (izmed 1264 dogodkov).

Delavnic Evropskega centra za moderne jezike (ECMJ), kamor vsaka država članica pošlje enega predstavnika, se je v letu 2017 udeležilo 7 strokovnjakov. Teme delavnic:

- Promoviranje odličnosti v znakovnem jeziku: 2 predstavnika,
- Srečanje nacionalnih predstavnikov držav članic, ki so zadolženi za imenovanja predstavnikov na delavnice in za promocijo aktivnosti v državah članicah: 2 predstavnici,
- Digitalna pismenost za učenje in poučevanje jezikov: 2 predstavnici,
- Razvijanje jezikovne senzibilnosti pri nejezikovnih predmetih: 1 predstavnica.

V sodelovanju z Evropskim centrom za moderne jezike in Evropsko komisijo je bila na OŠ Koper izvedena dvodnevna delavnica na temo podpore šolam pri integraciji tujejezičnih otrok v šolski prostor.

Zavod RS za šolstvo je v letu 2017 že petič povabil učitelje in vzgojitelje, da sodelujejo v Pedagoškem forumu Zavoda RS za šolstvo, s poudarkom na inovativnih pristopih pri poučevanju jezikov v vrtcih in šolah. V pedagoškem forumu so strokovni delavci sodelovali tako, da so opisali dejavnosti, ki pri otrocih, učencih oz. dijakih na inovativne načine aktivirajo znanje jezikov, spodbujajo učenje teh jezikov ter ozaveščajo o bogastvu jezikovne pestrosti. Forum je bil odprt od ponedeljka, 4. septembra 2017, do sobote, 4. novembra 2017. Več na [spletni strani ZRSS](#).

Zavod RS za šolstvo je pripravil, koordiniral in izpeljal 13. letni slovensko-francoski seminar v Kopru (5.–6. oktober 2017). Namenjen je bil učiteljicam in učiteljem francoskega jezika v osnovnih in srednjih šolah, na seminar so bile povabljene tudi učiteljice francoskega jezika iz slovenskega zamejstva v Italiji, kar je pripomoglo tudi k učinkoviti in zanimivi medsebojni izmenjavi praks in izkušenj. Porabljena sredstva: pribl. 5.000,00 evrov.

V okviru [simpozija o didaktiki azijskih jezikov](#), ki je potekal novembra 2017 na Filozofski fakulteti UL, je predstavnica MIZŠ predstavila slovenski izobraževalni sistem in poučevanje tujih jezikov v osnovnih in srednjih šolah. Strokovni članek na to temo je objavljen v reviji [ALA \(Acta Linguistica Asiatica\)](#).

Letna članarina za ECMJ: 13.600 evrov, aktivnosti ZRSS: 4.000,00 evrov.

Porabljena sredstva MIZŠ in ZRSS v letu 2017: 22.600,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSS): 22.600,00 evrov

6 Govorci s posebnimi potrebami

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

Aktivnosti

Evalvacija razvitosti SZJ z leksikalnega, skladenjskega in oblikoslovnega vidika ter ugotavljanje njegove primernosti in usklajenosti glede na ZUSZJ⁴ in praktične uporabe z vidika tolmačenja, učnih načrtov, učnih gradiv in pouka SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število raziskav, študij, strokovnih člankov in drugih znanstvenih tekstov na temo SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti, učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MK: *prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije (str. 16). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ) je tudi razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku.*

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (javno pooblastilo)

⁴ Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ, Ur. l. RS, št. 96/02).

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik za tolmače

Predvideni učinki

Ustrezno usposobljeni tolmači SZJ

Poročilo nosilca

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je pravna oseba, ki na podlagi 15. člena Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Ur. l. RS, št. 96/02) izvaja naslednje naloge kot javna pooblastila:

- 1. vodi listo tolmačev za znakovni jezik,*
- 2. predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmača,*
- 3. zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na ozemlju celotne države,*
- 4. sodeluje v Svetu za slovenski znakovni jezik,*
- 5. vodi evidenco storitev,*
- 6. sprejme pravilnik o disciplinski odgovornosti in rešuje ugovore iz 16. člena zakona.*

Združenje redno izvaja stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika, vendar ne kot javno pooblastilo, kar je napačno zapisano v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje. Ne glede na navedeno so v letu 2017 izvedli 3 delavnice v sklopu permanentnega usposabljanja tolmačev slovenskega znakovnega jezika, s poudarkom na slovnici SZJ. Poleg tega so izvedli delavnico Timsko tolmačenje – interakcija med gluhih in slišočim tolmačem in spomladansko mednarodno efsli šolo na temo Vloga in status gluhih tolmačev. Decembra 2017 so organizirali okroglo mizo na temo Tolmačenje po gluho vs. Tolmačenje po slišče. Stroške organizacije in izvedbe delavnic krije združenje iz lastnih sredstev.

Porabljena sredstva

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik: 907,00 evrov

Aktivnost

Izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku na vseh stopnjah šolanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih učencev in dijakov

Predvideni učinki

Uresničitev zakonske pravice do izobraževanja v svojem jeziku

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da imamo v Sloveniji tri vzgojno-izobraževalne institucije, ki so ustanovljene za vzgojo in izobraževanje gluhih in naglušnih otrok. Te institucije so Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož, Center za sluh in govor Maribor ter Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana. Gluhi in naglušni otroci pa se usmerjajo tudi v tako imenovane redne vrtce in šole, se pravi programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo od vrtca do srednje šole. Gluhim in naglušnim otrokom, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku, se na podlagi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1) prizna tudi pravica do tolmača slovenskega znakovnega jezika. Ure tolmačenja se opredelijo v individualiziranem programu. Ministrstvo zagotavlja tolmača vsem učencem in dijakom, ki to potrebujejo, v zavodih in rednih šolah. Trenutno tolmači šest strokovnih delavcev treh zavodov, ki imajo ustrezno strokovno znanje in lahko pomagajo tudi pri ustvarjanju podpornega okolja v šoli (delo z učitelji, drugimi otroki, starši) in pri razvoju in osveščanju o pomenu slovenskega znakovnega jezika. V okviru zavodov, ki delajo z gluhi in naglušnimi, imajo ti strokovni delavci tudi možnost svojega strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

– Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana: V šolskem letu 2017/18 je 24 otrok v vrtcu, 24 otrok v osnovni šoli in 24 otrok v srednji šoli. Zagotavljajo 5 ur tolmačenja v vrtcu, 35,8 ure tolmačenja v osnovni šoli in 28,5 ure tolmačenja tedensko v srednji šoli. Ob tem tolmačijo še v integraciji: OŠ Cerkno en otrok, OŠ Ribnica dva otroka, OŠ Komenda en otrok in SŠ BIC Ljubljana ena dijakinja. Kot posebnost omenjajo tolmačenje gluhih tolmačev, ki so strokovni delavci (učitelji) v zavodu.

– Center za sluh in govor Maribor (CSGM): Število vključenih učencev v šolskem letu 2017/18: 11 otrok v prilagojenem programu OŠ za gluhe in naglušne z enakim izobrazbenim statusom in 3 otroci v prilagojenem programu OŠ z nižjim izobrazbenim statusom. Pet otrok ima tolmača za SZJ opredeljenega v odločbi o usmeritvi. Število tolmačev za SZJ: 2,0 DM, število ur tolmačenja: 2 x 40 ur = 80 ur (tolmači so prisotni pri vseh urah pouka, JUV in OPB ter po potrebi tudi na sestankih s starši: govorilne ure, roditeljski sestanki in svet staršev).

– Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož: V centru trenutno ni učencev, ki bi potrebovali izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku.

MIZŠ tudi poroča, da se na nekaterih srednjih šolah v programu Predšolska vzgoja v okviru odprtega kurikula izvaja predmet Znakovno sporazumevanje z malčki (na primer na Srednji vzgojiteljski šoli in gimnaziji Ljubljana).

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, talnimi in stenskimi taktilnimi oznakami, barvnimi oz. kontrastnimi oznakami, zvočnimi semaforскими tipkami itd., indukcijskimi zankami

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število ustrezno opremljenih javnih prostorov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost javnih prostorov gluhih in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim ter gluhoslepim ljudem

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2017 ni opremljalo javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, talnimi in stenskimi taktilnimi oznakami, barvnimi oz. kontrastnimi oznakami, zvočnimi semaforскими tipkami itd., indukcijskimi zankami ali imelo s tem povezanih stroškov.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, izvaja pa dejavnosti na tem področju. Poroča, da dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v posebej zanje prilagojenih tehnikah. Področni Standardi za splošne knjižnice v poglavju »Prostori za uporabnike« izrecno določajo, da morajo biti »prostori v zgradbi funkcionalno povezani, s kratkimi, preglednimi komunikacijami in s čim manj pregradami, udobni in varni za zaposlene in obiskovalce ter dostopni invalidom«. Poleg tega standardi določajo, da morata biti v knjižnici na voljo oprema za uporabo gradiva in tehnična oprema za vizualno, slušno in fizično ovirane posameznike. Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) je spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami uvrstila v strateški načrt 2015–2019. V načrtu predvidevajo tudi koordinacijo in razvoj storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v okviru knjižničnega sistema. Prizadevajo si, da bi izvajanje storitev za osebe s posebnimi potrebami nenehno izboljševali, zlasti z individualnim pristopom k uporabnikom in personalizacijo storitev ter dodelitvijo osebnega knjižničarja v skladu s priporočili IFLA. Veliko oviro pri uresničevanju tega cilja predstavlja nezadostna kadrovska zasedba. NUK se je leta 2016 v okviru projekta Evropska kartica invalida vključila v mrežo do invalidov (gibalno ali kako drugače oviranih oseb) prijaznih ustanov.

Na področju knjižnične dejavnosti uspešno deluje tudi Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, ki je rezultat projekta Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim, slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki ga je izvajala Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Omogočanje spremljanja kulturne ponudbe v znakovnem jeziku ter z avdiodeskripcijo

Nosilec

MK

Kazalniki

Število kulturnih dogodkov, opremljenih z znakovnim jezikom in avdiodeskripcijo

Predvideni učinki

Boljša dostopnost kulturne ponudbe gluhih in naglušnim ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da spremlja problematiko javne dostopnosti do objektov kulturne dediščine, v katerih se izvaja muzejska javna služba, že vrsto let. Iz letnih poročil se ugotavlja izboljšanje dostopnosti razstav in spremljevalnih programov (pedagoško/andragoški programi) funkcionalno oviranim osebam. S tem se uresničuje eden od temeljnih ciljev varstva kulturne dediščine, in sicer strateško in zakonsko zagotavljanje pravice javne dostopnosti do muzejev. MK ima podlage za izvajanje aktivnosti za uresničevanje navedenih ciljev v:

- resolucijah o Nacionalnem programu za kulturo, ki prispevajo k najširši dostopnosti invalidov do kulturne dediščine,*
- Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki določa pristojnost financiranja programov in projektov iz sredstev državnega proračuna »potrebam slepih, gluhonemih in drugih skupin prebivalstva s posebnimi potrebami« (65. člen),*
- Zakonu o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), ki določa »omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšimi in invalidom« (2. člen).*

Javni zavod Arboretum Volčji Potok omogoča dostop do informacij in vsebin varstva kulturnega spomenika Arboretum Volčji Potok tudi z izvedbo posebnih vodenj za najavljene skupine slepih in slabovidnih otrok.

Na področju knjižnične dejavnosti potekajo številne aktivnosti za omogočanje enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije, pri čemer se povezujejo z različnimi organizacijami in društvi, ki lahko s svojim delovanjem pomembno prispevajo k boljšim pogojem za prost in neomejen dostop do znanja, duhovnih dobrin, kulture in informacij tudi posameznikom in skupinam s posebnimi potrebami. Uporabo induktivne zanke podpira tudi vladna strategija Dostopna Slovenija. Eden izmed ciljev te strategije je omogočanje komuniciranja, spremljanja informacij in predavanj v javnih ustanovah gluhih in naglušnim. Primeri dobre prakse: V Knjižnici Velenje imata dve knjižničarki opravljen začetni tečaj znakovnega jezika za gluhe. V Valvasorjevi knjižnici Krško v

sodelovanju z Društvom gluhih in naglušnih Posavja izvajajo projekt *Živim in se veselim s knjižnico*. Organizirajo bralno-pripovedovalne ure, organizirajo skupinske ogleda in bralno značko. Splošna knjižnica Slovenske Konjice aktivno sodeluje z Društvom gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče, s katerimi soorganizira zdravstvena predavanja. Njihova posebnost je, da tolmačijo večino prireditve, ki jih organizirajo v knjižnici, in da so dvorano, v kateri so prireditve, opremili s slušno zanko. Dve knjižničarki imata tudi opravljen začetni tečaj znakovnega jezika. Mestna knjižnica Ljubljana (MKL) je v letu 2017 organizirala nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika v obsegu 20 ur. V dveh organizacijskih enotah MKL – v Knjižnici Fužine in Knjižnici Otona Župančiča so bili za učenje slovenskega znakovnega jezika v letih 2015 in 2016 že izvedeni 4 tečaji: dva začetna in dva nadaljevalna, v skupnem obsegu 30 ur in s skupno 35 udeleženci. V letu 2017 so izvedli tudi delavnico prepoznavanja kakovostne otroške in mladinske literature za učence tretje triade Centra za korekcijo govora in sluha iz Portoroža.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Besedni zapis avdiologovanja in tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku na različnih medijih in zvočni opis dogajanja v sliki

Nosilci

MK, Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost TV-oddaj in filmov gluhih in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

Na podlagi 4. člena Zakona o medijih (ZMed) je del javnega interesa na področju medijev tudi to, da Republika Slovenija posebej podpira ustvarjanje in razširjanje programskih vsebin, namenjenih slepim in gluhonemim v njim prilagojenih tehnikah, ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture. MK zato vsako leto objavi in realizira Javni razpis za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim, v njim prilagojenih tehnikah ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim. V letu 2017 je bilo v ta namen skupno namenjenih 178.000,00 evrov.

Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS) v 11. členu med splošnimi načeli določa, da Republika Slovenija v skladu z zakonom, ki ureja medije, spodbuja ponudnike, da osebam z okvaro vida ali sluha postopoma zagotovijo dostop do njihovih storitev. ZAvMS v tem delu prenaša Direktivo

o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki pravi, da je »pravica invalidov in starejših oseb do udeležbe v kulturnem in družbenem življenju Unije neločljivo povezana z zagotavljanjem dostopnih avdiovizualnih medijskih storitev. Načini zagotavljanja dostopnosti bi morali med drugim vključevati znakovni jezik, podnaslavljanje, zvočne opise in preproste menije.« Predmetna določba ZAvMS naslavlja zasebne oz. komercialne ponudnike avdiovizualnih storitev, da ranljivim skupinam omogočajo dostopnost do svojih storitev, vendar kot načelo oz. programska norma ne predvideva tudi ustreznih ukrepov aktivne politike na tem področju.

Zagotavljanje programskih vsebin za senzorno ovirane in invalide je del javne službe RTV Slovenija. V 4. členu Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) je tako določeno, da RTV Slovenija v svojih programih med drugim:

- izvaja programske vsebine, namenjene slepim in slabovidnim ter gluhim in gluhonemim v njim prilagojenih tehnikah;*
- posebno pozornost posveča invalidom in z njimi povezanim vsebinam;*
- posebno pozornost posveča problematiki in zahtevam otrok ter družin in skupin ljudi s posebnimi potrebami, ki so zaradi posebnih okoliščin bolj občutljive za dogajanje v družbi;*
- podpira razširjanje programskih vsebin, namenjenih gluhim ter slepim, v njim prilagojenih tehnikah. Skladno s 24. členom ZRTVS-1 na RTV Sloveniji deluje Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide, ki ima devet članov in ga imenuje Programski svet RTV Slovenija.*

Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide:

- obravnava predlog in uresničevanje programske zasnove v delu, ki se nanaša na vsebine za invalide;*
- obravnava pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev v zvezi s programskimi vsebinami, namenjenimi invalidom;*
- obravnava uresničevanje razširjanja programskih vsebin, namenjenih gluhim in slepim v njim prilagojenih tehnikah;*
- opravlja druge naloge s področja problematike programskih vsebin za invalide, kadar tako določa statut;*
- daje pobude in predloge organom javnega zavoda, ki so jih dolžni obravnavati ter se do njih opredeliti.*

Porabljena sredstva MK v letu 2017: 178.000,00 evrov.

RTV Slovenija poroča, da so že 37. leto zapored v skladu s Programsko produkcijskim načrtom (PPN) realizirali vse načrtovane oddaje Prislunhimo tišini, oddajo v znakovnem jeziku, ki je namenjena tako gluhim in naglušnim gledalcem kot tudi splošni publiki. V Otroškem in mladinskem programu redno pripravljajo in predvajajo otroške oddaje Zgodbe iz školjke s tolmačem v slovenski znakovni jezik. Z znakovnim jezikom že tradicionalno redno opremljajo tudi informativne oddaje Dnevnik, Slovensko kroniko ter posebne oddaje – to so državne proslave, predvolilna in predreferendumska soočenja in povolilne oddaje. Gluhi gledalci lahko sočasno s pomočjo živega strujanja na MMC TV in/ali na 3. programu TV Slovenija s tolmačem v slovenski znakovni jezik tedensko spremljajo še oddaje Koda, Utrip, Zrcalo tedna, Infodrom in Tednik. V slovenski znakovni jezik tolmačijo tudi zelo priljubljeno tedensko izobraževalno-svetovalno oddajo Turbulenca. V času vremenske ujme v decembru 2017 so zaradi izredne situacije dva zaporedna dneva z znakovnim jezikom opremljali tudi dodatne informativne oddaje (Prvi dnevnik, Poročila ob petih in Odmeve), ki so jih gluhi gledalci lahko spremljali sočasno. S tem so gluhim gledalcem omogočili dostopnost do nujnih informacij v času krize. Dodatno so z znakovnim jezikom opremili tudi aktualno oddajo Studio 3, ki je bila namenjena

problematiki arbitraže o meji z Republiko Hrvaško. S tolmačem v znakovni jezik so opremili tudi prireditelji Bob leta.

Tolmačene oddaje, podnaslovljene oddaje in oddaje z zvočnim opisom so shranjene v arhivu MMC in na spletni strani <http://www.rtv slo.si/dostopno/>, na kateri si jih lahko gluhi gledalci ogledajo tudi po rednem predvajanju.

Skladno s priporočili za dostopnost povečujejo delež oddaj z zvočnim opisom za slepe in slabovidne, mesečno predvajajo vsaj eno dokumentarno oddajo ali film lastne produkcije, namenjen odrasli populaciji, ki ga kakovostno zvočno opremijo. V času zimskih počitnic so oba tedna od ponedeljka do petka predvajali otroško in mladinsko izobraževalno serijo. V poletni in jesenski programski shemi so prikazali več dokumentarnih oddaj. Na božični dan so predvajali celovečerni igrani družinski film. Posebno pozornost pri opremljanju AV-del z zvočnimi opisi za slepe in slabovidne namenja pravilni rabi slovenskega jezika in dobri interpretaciji besedila.

Uvajajo tudi novo tehniko za branje podnapisov tujejezičnih delov vsebin s pomočjo sinteze govora. Trenutno so v fazi testiranja nove tehnologije ter testiranja uporabniške izkušnje.

V oddelku Podnaslavljanje za gluhe in naglušne Multimedijskega centra so pripravljali podnapise za večji del oddaj lastne produkcije TV Slovenija. Podnaslovljene oddaje lahko gluhi in naglušni spremljajo v živo prek Teleteksta (771 za TV SLO 1 ali 772 za TV SLO 2) ter v avdio- in videoarhivu. Mesečno podnaslovijo več sto oddaj, dnevno več kot 10 informativnih oddaj delno tudi v živo, druge oddaje (izobraževalne, mladinske, otroške ...) pa za ponovitve ter objavo v avdio in videoarhivu. V zaključni fazi so tudi aktivnosti, ki bodo omogočile bolj celovito podnaslavljanje in avtomatizacijo postopkov.

Oddaje s podnapisi, s slovenskim znakovnim jezikom ali z zvočnimi opisi si je mogoče ogledati prek različnih platform, in sicer poleg klasičnega predvajanja na televizijskem sprejemniku tudi na pametnih telefonih, tablicah in osebnih računalnikih ter prek novejših pametnih televizijskih sprejemnikov, ki podpirajo hibridni sprejem vsebin.

Slovenski filmski center v pogodbe, sklenjene za sofinanciranje realizacije filmov, vključuje določbe, da morajo producenti ob dokončanju filma predložiti avdiovizualno gradivo v skladu s Tehničnimi standardi za oddajo filmskih in avdiovizualnih materialov. Ti med drugimi tehničnimi podatki vključujejo zahtevo, da producent predloži dialog listo v slovenskem jeziku s časovno kodo v datoteki doc oz. txt, seznam uporabljene glasbe, slovenske podnapise za gluhe in naglušne osebe v formatu srt Unicode 8, zvočni zapis po stemih (zvočni zapis za slepe in slabovidne v originalnem mixu in kot posebna zvočna sled).

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 med ukrepi na področju filmske in avdiovizualne dejavnosti določa ukrep »prilagoditve javnega predvajanja kinematografskih in avdiovizualnih del za senzorno ovirane«. Ta ukrep predvideva opremljenost kinematografskih in avdiovizualnih del s podnapisi za gluhe in gluhe osebe ter zvočno opremo za slepe in slabovidne. Ukrep zadeva predvsem kinematografska in avdiovizualna dela, podprta z javnimi sredstvi. Dejavnost se izvaja delno tudi za področje avdiovizualnih del, namenjenih predvajanju v medijih.

Porabljena sredstva

MK, Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO: 178.000,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število tiskanih gradiv v brajici

Predvideni učinki

Boljša jezikovna dostopnost

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da Slovenija tradicionalno zagotavlja prilagajanje učbenikov za slepe in slabovidne otroke in mladino. V ta namen se iz proračuna financirata dva izvajalca:

- Center IRIS, ki v povprečju prenese in prilagodi med 8 in 12 učbenikov in delovnih zvezkov na letni ravni (v povečan zapis, LaTeX ali brajico) predvsem za osnovno šolo, in*
- Zveza društev slepih in slabovidnih, ki na letni ravni prenese okrog 40 enot učbenikov predvsem za srednje šole, nekaj tudi za osnovno šolo in programe terciarnega izobraževanja (predvsem v brajico in računalniški ter zvočni zapis).*

Center IRIS je v letu 2017 v povečanem tisku, na lateksu in v brajici prilagodil 12 učbenikov za osnovno in srednjo šolo: Lili in Bine 2 (berilo za slovenščino), Slovenščina 6, Slovenščina 7, Skrivnosti števil in oblik 7, Aktivno v naravoslovje 2 (naravoslovje 7), Spoznavajmo zgodovino (6), Linea nova (matematika 1), Spatium novum (matematika 3), Tempus novum (matematika 4), New Headway Intermediate (angleščina), New Headway Upper Intermediate in Matematika na splošni maturi.

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije je na različne nosilce (v brajico in računalniški zapis (32 enot) in zvočni zapis (24 enot)) prenesla učbenike za osnovno šolo, srednješolske programe ter nekaj gradiv za univerzitetno izobraževanje.

Natisnjena gradiva v brajici ali kombinacija (povečava in brajica) v letu 2017:

- 1. Francesca Simon: GROZNI GAŠPER IMA UŠI*
- 2. Roald Dahl: MATILDA*
- 3. Erich Kastner: DVOJČICI*
- 4. Boris A. Novak: ČAROVNIJE SVETA*
- 5. Boris A. Novak: NEBESNO GLEDALIŠČE*
- 6. Leopold Suhodolčan: NAROB STVARI V MESTU PETPEDI (1 dramska zgodba)*
- 7. Cristine Nostlinger: FRANCEVE LJUBEZENSKE ZGODBE*
- 8. Tone Seliškar: BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA*
- 9. Roald Dahl: ODVRATNE RIME, ZVERINE GRDINE*
- 10. Roald Dahl: THE GIRAFFE AND THE PELLY AND ME*
- 11. Rudyard Kipling: JUNGLE BOOK*
- 12. Niko Grafenauer: SKRIVNOSTI*
- 13. Tatjana Kokalj: FIŽOLINA*
- 14. Neli K. Filipić: POŽAR*
- 15. Ivana Brllić Mažurnić: DOGODIVŠČINE VAJENCA HLAPIČA*
- 16. Janja Vidmar: V PUŠČAVI*

17. Janja Vidmar: PRIJATELJA
18. Liesbet Slegers: KAJA IN BABICA
19. Liesbet Slegers: ŽIGA IN DEDEK
20. Dim Zupan: HEKTOR IN MALE LJUBEZNI
21. Ivona Brezinova: BOMBONČEK ZA DEDIJA EDIJA
22. Suhodolčan Primož: RANTA VRAČA UDAREC
23. Vid Pečjak: DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI
24. Feri Lainšček: VELECIRKUS ARGO
25. Dagmar Geisler: S KOMERKOLI PA NE SMEM
26. ŽALOSTNI KENGURU
27. Leopold Suhodolčan: KROJAČEK HLAČEK
28. Julie Sykes: DORINA JAJCA
29. France Bevk: LUKEC IN NJEGOV ŠKOREC
30. Lucy Coats: 100 GRŠKIH MITOV ZA OTROKE

Prilagodili in natisnili so naslednje učbenike (v brajici, povečavi in LaTeXu):

- LILI IN BINE 2, berilo za slovenščino – književnost v 2. razredu, 116 strani, založba Rokus Klett. Prilagoditev v brajici.
- Vogel, Čuden, Košak: SLOVENŠČINA 7, učbenik za slovenščino v 7. razredu OŠ, 148 strani, Založba Mladinska knjiga. Prilagoditev v brajici in povečanem tisku.
- T. Končan Berk: SKRIVNOSTI ŠTEVIL IN OBLIK 7, učbenik za matematiko v 7. razredu OŠ, 224 strani, založba Rokus Klett. Prilagoditev v LaTeXu in povečavi.
- Hočevnar Gregorič, Čuden: SLOVENŠČINA 6, učbenik za slovenščino v 6. razredu OŠ, 148 strani, Založba Mladinska knjiga. Prilagoditev v brajici.
- Slavinec, Šorgo, Čeh: AKTIVNO V NARAVOSLOVJE 2, učbenik za naravoslovje v 7. razredu OŠ, 176 strani, založba DZS. Prilagoditev v brajici.
- Zorn, Kastelic, Škraba: SPOZNAVAJMO ZGODOVINO, učbenik za zgodovino v 6. razredu OŠ, 80 strani, založba Modrijan. Prilagoditev v brajici.

Srednja šola:

- Pavlič: LINEA NOVA, učbenik za matematiko v 1. letniku gimnazije, 264 strani, Založba Modrijan. Prilagoditev v LaTeXu.
- NEW HEADWAY INTERMEDIATE (FOURTH EDITION), Intermediate, Student's book, Oxford University Press, 160 strani Prilagoditev v brajici.
- NEW HEADWAY INTERMEDIATE (FOURTH EDITION), Upper Intermediate, Student's book, Oxford University Press Prilagoditev v brajici.
- Pavlič, Rugelj, Šparovec, Kavka: SPATIUM NOVUM, učbenik za matematiko v 3. letniku gimnazije, 320 strani, Založba Modrijan. Prilagoditev v LaTeXu.
- Pavlič, Rugelj, Šparovec, Kavka: TEMPUS NOVUM, učbenik za matematiko v 4. letniku gimnazije, 352 strani, Založba Modrijan. Prilagoditev v LaTeXu.
- Dvoržak: MATEMATIKA NA SPLOŠNI MATURI, 167 strani, založba Intelego. Prilagoditev v LaTeXu.

Prilagoditev tekmovanj in posameznih gradiv, ki jih pošiljajo učitelji iz inkluzivnih šol.

Porabljena sredstva MIZŠ v letu 2017: 40.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 40.000,00 evrov

Aktivnost

Imenovanje strokovne skupine z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Uvedba brajice v bralnike zaslona in druge naprave

Predvideni učinki

Poenoten, prijaznejši brajev zapis

Poročilo nosilca

Na MDDSZ še ni bila imenovana strokovna skupina z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice.

MDDSZ kljub vsemu slepim in slabovidnim uporabnikom s pomočjo sofinanciranja tehničnih pripomočkov po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov omogoča nabavo nekaterih programskih vmesnikov za lažje branje besedil. Višino porabljenih sredstev za sofinanciranje tehničnih pripomočkov MDDSZ težko oceni, ker sofinancira tudi tehnične pripomočke za gluhe in naglušne. V letu 2017 je za sofinanciranje tehničnih pripomočkov porabilo približno 250.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MDDSZ: pribl. 250.000,00 evrov

Aktivnost

Oblikovanje obrazcev, listin, vlog itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznanitve z vsebino in izpolnjevanjem obrazcev)

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Število upravnih enot, opremljenih s prilagojenimi listinami, obrazci, vlogami itd.

Predvideni učinki

Dostopnost obrazcev, listin, vlog itd. slepim in slabovidnim osebam v prilagojeni tehniki

Poročilo nosilca

MJU poroča, da je bilo na portalu eUprava objavljenih 355 storitev in 144 e-vlog v slovenskem jeziku; dostopnih je 150 storitev v znakovnem jeziku. Za prevode besedil v znakovni jezik so na MJU leta 2017 porabili 2.121,34 evra iz materialnih stroškov.

Porabljena sredstva

MJU: 2.121,34 evra

Aktivnost

Prilagajanje literarnih del v slovenskem jeziku v obliko, primerno za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število literarnih del v zvočni obliki, brajici, povečanem tisku in digitalnem zapisu

Predvideni učinki

Boljša dostopnost literarnih del v slovenskem jeziku slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da se zaposleni v muzejih trudijo, da omogočajo spremljanje programskih vsebin tudi slepim in slabovidnim. Pri pripravi razstav zato upoštevajo vsaj nekaj od navedenih prilagoditev:

- *dovolj prostora med vitrinami, panoji in predmeti, ki omogoča gibanje z invalidskim vozičkom,*
- *ustrezna višina vitrin z razstavljenimi artefakti,*
- *prilagojena (dodatna) osvetlitev razstavnih prostorov,*
- *posebne označbe,*
- *kopije muzejskih predmetov, ki jih je možno otipati,*
- *napisi, ki omogočajo slabovidnim branje (ustrezen tisk: večje črne črke na beli podlagi),*
- *možnost izposoje povečevalnega stekla (lupe),*
- *izposoja avdiovodnikov,*
- *napisi v Braillovi pisavi,*
- *zvočni posnetki.*

V skladu z možnostmi se muzeji prilagajajo potrebam obiskovalcev in skrbijo za potrebno inkluzivnost programskih vsebin. Posamezni muzeji omogočajo dostop do informacij, prilagojen senzorno oviranim osebam, na svoji spletni strani. V okviru izvajanja projekta »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja«, sofinanciranega iz sredstev Evropskega socialnega sklada (OP RČV 2007–2013, trajanje projekta december 2012–november 2015; skupna vrednost 3.118.103,75 evra), so med drugim razvili

tudi nov, sodoben sintetizator slovenskega govora eBralec. Ta je brezplačen za ljudi z okvarami vida in ovirami na področju branja ter za organizacije javnega sektorja. Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne tako omogoča splošnim knjižnicam, ki želijo svoje storitve približati osebam z ovirami branja, brezplačno licenco za novo različico sintetizatorja slovenskega govora eBralec. Slovenske splošne knjižnice svojim članom že omogočajo bogato izbiro e-knjig v slovenskem in tujih jezikih (Biblos, Ebsco e-book library collection, MLOL) ter oddaljen dostop do izbranih podatkovnih baz, kar bistveno olajša delo in dostopnost gradiva tudi uporabnikom s posebnimi potrebami. Knjižnice si tudi intenzivno prizadevajo, da bi bile njihove spletne strani z grafičnimi prilagoditvami prijazne tudi za uporabnike z okvaro vida in dislektike.

V *Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne* so v letu 2017 na podlagi podeljene koncesije za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v zvok prilagodili 252 leposlovnih del ter 55 v brajico (od tega je 28 del otroških ali mladinskih). V tem času so v DAISY prilagodili 37 leposlovnih del. Za potrebe učencev in dijakov so prilagodili 90 učbenikov v zvok, 36 v format rtf, 21 pa so jih natisnili v brajici. Članstvo v knjižnici se povečuje. Do konca leta so pridobili 160 novih članov. Vpisujejo se slepi in slabovidni, otroci z disleksijo ter osebe z drugimi motnjami branja (multipla skleroza, možganska kap ...).

Tesno so tudi v letu 2017 sodelovali s slovenskimi splošnimi knjižnicami ter Združenjem splošnih knjižnic na področju informiranja članov splošnih knjižnic in splošne javnosti o Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne, z namenom dviga ozaveščenosti o prisotnosti in potrebah ljudi z okvarami vida v okolju. 8. novembra 2017 je bil podpisan dogovor o sodelovanju na področju izboljšanja dostopnosti knjižnične dejavnosti v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne med Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne, Združenjem slovenskih splošnih knjižnic ter Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto. Vsem 58-im slovenskim splošnim knjižnicam, Univerzitetni kliniki za pljučne bolezni in alergijo Golnik ter Očesni kliniki – UKC Ljubljana so posredovali promocijsko gradivo s predstavitev knjižnice. Na področju dostopnosti gradiv v prilagojenih tehnikah so med prejemnice 17 naslovov zvočnih knjig slovenskih avtorjev, za katere so odkupili avtorske pravice, dodali 8 novih splošnih knjižnic (skupno 12). Člane splošnih knjižnic so informirali o dejavnosti in storitvah Knjižnice slepih in slabovidnih tudi tako, da so organizirali kulturne, izobraževalne oziroma promocijske dogodke, namenjene približevanju slepote in slabovidnosti splošni javnosti. 10. oktobra 2017 so v Mestni knjižnici Kranj in 11. oktobra v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto organizirali regijski posvet z naslovom »Slepota in slabovidnost ter dostopnost gradiv v prilagojenih oblikah«. Z različnimi delavnicami so želeli med knjižničarji razbiti stereotipe o slepoti. Z belo palico so hodili po knjižnici, v komunikaciji so igrali igre vlog, predstavili so jim najpomembnejše pripomočke in računalniške programe, ki jih potrebujejo pri branju, ter jim predstavili knjižnico. MK je Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije – Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne za leto 2017 na podlagi koncesije namenilo 80.000,00 evrov.

Primeri dobre prakse so tudi: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto ima od leta 2012 urejen studio za snemanje zvočnih knjig za potrebe slepih in slabovidnih uporabnikov. S projektom zvočnih knjig za slepe in slabovidne želijo v knjižnici izboljšati dostopnost in uporabo raznovrstnega gradiva za slepe in slabovidne ljudi. Pri tej dejavnosti sodelujejo z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Novo mesto, za njihove člane snemajo knjige na zahtevo. V Mestni knjižnici Ljubljana v okviru Središča za samostojno učenje skrbijo za redno dopolnjevanje učnih gradiv z gradivi, prilagojenimi osebam s posebnimi potrebami (z gibalnimi, vidnimi in s slušnimi ovirami). V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj imajo

nameščen sintetizator govora slovenskega jezika eBralec na petih delovnih mestih za uporabnike v knjižnici.

Porabljena sredstva MK v letu 2017: 80.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: 80.000,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Avdiodeskripcija TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Nosilci

Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Predvideni učinki

Dostopnost TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

RTV SLO poroča, da so v letu 2017 pripravili in objavili zvočne opise za dva slovenska celovečerna filma, dva igrano-dokumentarna filma, osem dokumentarnih filmov in dve otroški in mladinski seriji (skupno je bilo predvajanih 15 oddaj). Pri oblikovanju zvočnih opisov posebno pozornost posvečajo kakovostni rabi slovenskega jezika ter vrhunski interpretaciji zvočnih opisov profesionalnih napovedovalcev ali voditeljev. Filmi so bili predvajani na 2. programu TV Slovenija.

Slovenski filmski center, javna agencija RS o izvedenih dejavnostih v letu 2017 ni poročal.

Porabljena sredstva

Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO: redna dejavnost

Aktivnost

Opremljanje ustanov kulturne dediščine z oznakami za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število ustanov

Predvideni učinki

Dostopnost kulturne dediščine slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da muzeji postopoma opremljajo tako dostop kot posamezne stalne in občasne postavitve. MK v okviru neposrednega poziva muzejem med usmeritvami navaja tudi opremljenost najmanj ene razstave s prilagoditvijo za gibalno in senzorno ovirane osebe.

Dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v posebej zanje prilagojenih tehnikah. Področni standardi za splošne knjižnice v poglavju »Prostori za uporabnike« izrecno določajo, da morajo biti »prostori v zgradbi funkcionalno povezani, s kratkimi, preglednimi komunikacijami in s čim manj pregradami, udobni in varni za zaposlene in obiskovalce ter dostopni invalidom«. Poleg tega standardi določajo, da morata biti v knjižnici na voljo oprema za uporabo gradiva in tehnična oprema za vizualno, slušno in fizično ovirane posameznike.

Tudi strateški načrt Narodne in univerzitetne knjižnice 2015–2019 vsebuje spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami. Oktobra 2016 je NUK v okviru projekta [Evropska kartica ugodnosti za invalida](#) postala del mreže ustanov, prijaznih do invalidov (gibalno ali kako drugače oviranih oseb).

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost**Ugotavljanje stanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto****Nosilca**

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število izvedenih ukrepov na področju sporazumevanja oseb z gluhoslepoto

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija oseb z gluhoslepoto

Poročilo nosilcev

MDDSZ poroča, da je Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča z Združenjem gluhoslepih Slovenije DLAN pripravil okroglo mizo za ureditev oseb z gluhoslepoto. Med ugotovitvami okrogle mize je tudi pravica tolmačenja za gluhoslepe – tolmači, ki so posebej usposobljeni za delo z gluhoslepimi. V okviru izobraževanja za tolmače slovenskega znakovnega jezika se izvaja poseben modul, ki je namenjen komunikaciji z gluhoslepimi.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost

Aktivnost

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd., ki jih izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah itd.

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd. za uspešnejše branje obrazcev, listin, vlog itd. in uspešnejše vključevanje v družbo

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti

Poročilo nosilca

*Gl. aktivnost **Oblikovanje obrazcev, listin, vlog itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznantive z vsebino in izpolnjevanjem obrazcev)** in nosilce (MJU, ministrstva in drugi državni organi ter Državna volilna komisija) (str. 97).*

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost

Aktivnost

Osveščanje javnosti o pravici do dostopa informacij v lahkem branju prek medijev

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število akcij

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MDDSZ stalno osvešča javnost o pomenu pravice do dostopa do informacij v lahko berljivi tehniki. Večina sprejete zakonodaje s področja invalidskega varstva je dostopna tudi v lahko berljivih tehnikah. MDDSZ je v okviru projekta Zmoremo izdalo tudi Vodnik po pravicah invalidov v lahko berljivi tehniki.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost

Aktivnost

Zakonska opredelitev lahkega branja

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Sprejet zakon

Predvideni učinki

Samostojno branje z razumevanjem oseb z motnjo v duševnem razvoju (dvig jezikovne zmožnosti)

Poročilo nosilca

MDDSZ zaenkrat ne predvideva sprejetja posebnega zakona, ki bi sistemsko urejal branje v lahko berljivi tehniki. MDDSZ pa z dobro prakso vseskozi spodbuja izdajo gradiv s svojega področja tudi v lahko berljivi tehniki.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost

Aktivnost

Organizacija seminarjev, delavnic o lahkem branju

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število seminarjev/delavnic in udeležencev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

Lahko branje (angl. easy-to-read) so prirejena leposlovna in druga besedila, namenjena osebam, ki zaradi različnih razlogov težje berejo ali razumejo originalna besedila. Temeljijo na osnovni demokratični pravici, da ima »vsakdo pravico dostopa do kulture, literature in informacij v razumljivi obliki« (Smernice za lažje berljivo gradivo, 2007). MK poroča, da je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem članica Društva za prilagojeno obliko komunikacij LABRA (kratica pomeni lahko branje). Gre za društvo oseb, ki združujejo svoje delo, trud, zmožnosti in po potrebi tudi sredstva za doseg cilja, da bi imeli vsi ljudje dostop do informacij v zanje razumljivi obliki, to pa bi privedlo do tega, da bi se lahko tudi osebe s težavami na področju branja in razumevanja same izražale o svojih potrebah, odločale o svojem življenju in enakopravno ter samostojno odločale o stvareh, pomembnih za njihovo bivanje in življenje v okolici. Društvo spodbuja in aktivno izvaja dejavnosti za napredek celovite družbene skrbi na področju storitev za osebe s posebnimi potrebami ter preostale, ki bodo uporabljali prilagojene oblike komunikacije. Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem aktivno sodeluje in s svojim delom prispeva k uresničevanju ciljev in nalog Društva LABRA. V Knjižnici Radlje ob Dravi omogočajo in spodbujajo branje časopisa LAHKO BRANJE, ki ga pripravljajo v zavodu Risa in izhaja v tiskani in elektronski obliki. Namenjen je bralcem, ki imajo iz različnih razlogov težave s koncentracijo in z branjem. Tudi Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec sodeluje z Zavodom Risa, centrom za splošno funkcionalno in kulturno opismenjevanje pri projektu »Lahko branje« s prirejenimi leposlovnimi besedili za osebe s težavami v razumevanju. Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik zagotavlja uporabnikom časopis »20 minut«, ki ga izdaja Zavod Risa v tiskani ter elektronski obliki. Časopis je dosegljiv na spletni strani knjižnice, namenjen je ljudem, ki težko berejo zaradi različnih težav. To so odrasli ljudje s težavami pri branju zaradi različnih oviranosti (disleksija, sindrom pomanjkljive pozornosti, omejitve vida in sluha), osebe po poškodbi glave, osebe z motnjo v duševnem razvoju, starejše osebe z demenco ipd. Časopis je primeren tudi za

neizkušene bralce ali za ljudi z nezadostno izobrazbo ter za ljudi, ki jim slovenščina ni prvi jezik. Knjige in časopisi, ki se jih lažje bere in razume, so na voljo tudi v Mariborski knjižnici.

MDDSZ ni organiziralo delavnic oziroma seminarjev o lahko berljivem branju.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s poenotenimi označbami v lahko berljivi obliki

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število pravilno označenih prostorov

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2017 ni opremljalo javnih prostorov s poenotenimi označbami v lahko berljivi obliki ali imelo s tem povezanih stroškov.

Porabljena sredstva

MZI: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Posredovanje slovenskih aktualnih literarnih del ter muzejskih in galerijskih razstav v obliki lahkega branja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih literarnih del in muzejskih in galerijskih razstav

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 16). V okviru izbranega sofinanciranega projekta »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« bodo med drugim nastali program in kurikulum temeljnega usposabljanja ciljnih govorcev, priročnik z orodji za pripravo lahkega branja v slovenskem jeziku, izvajalci pa bodo za namen priročnika priredili še odlomke iz leposlovnih besedil znanih slovenskih avtorjev (Cankar, Prežih, Jančar idr.).

MK nadalje poroča, da posamezni muzeji prilagajajo spletne strani in publikacije ter učne liste in drugo gradivo tudi ciljnim skupinam s posebnimi potrebami. Za interpretiranje kulturne dediščine takšnim skupinam so ustrezno prilagojeni spremljevalni pedagoški in drugi programi.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo oziroma je šlo za redno dejavnost.

3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih

Aktivnost

Tečaji slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

MK

Kazalniki

Število tečajev SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti *Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije* (str. 16). Med rezultati izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« bodo inovativna didaktična gradiva za učenje oziroma poučevanje slovenskega znakovnega jezika (SZJ). Osnove slovnice SZJ bodo predstavljene v SZJ, in sicer v obliki 40 pet- do desetminutnih videoposnetkov, ki bodo prosto dosegljivi na spletu, objavljeni pa bodo tudi v knjižni obliki s spremljevalnim DVD-jem.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Izdaja specializiranih slovarjev SZJ in posodobitev obstoječega slovarja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih slovarjev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti *Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije* (str. 16). Med cilji izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« sta tudi razvijanje besedišča SZJ (predvsem metajezikovno oziroma jezikoslovno izrazoslovje) ter nadgradnja obstoječega slovarja SZJ.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji brajice

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Informiranje in osveščanje strokovne javnosti o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto (zaposlene znotraj številnih institucij, domovi za starejše, zavodi ...)

Nosilec

MK

Kazalniki

Informiranje

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji priprave lahko berljivih in razumljivih besedil

Nosilca

MK, MDDSZ

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 16). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« je tudi oblikovanje standardov in kazalnikov za lahko branje v Sloveniji.

MDDSZ ni organiziralo tečajev priprave berljivih in razumljivih vsebin. Meni, da bi pri organizaciji tovrstnih tečajev MDDSZ lahko sodelovalo, ne more pa biti glavni nosilec, ker ni strokovno usposobljeno za pripravo tovrstnih tečajev.

Porabljena sredstva

MK, MDDSZ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« je tudi razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk slovenskega znakovnega jezika.

MIZŠ poroča, da je Zavod RS za šolstvo pripravil predlog Umestitve slovenskega znakovnega jezika v slovenski šolski prostor, v katerega so vključena tudi didaktična priporočila.

Na podlagi udeležbe slovenskih predstavnikov na delavnici Evropskega centra za moderne jezike z naslovom Promocija odličnosti pri poučevanju znakovnega jezika PRO-Sign (marca 2017) so v okviru Društva učiteljev gluhih Slovenije decembra 2017 s pomočjo prostovoljcev prevedli in izdali gradivo »Znakovni jeziki in skupni evropski referenčni okvir za jezike. Skupni referenčni opisniki stopenj znanja«. Gradivo je odlična podlaga za vse strokovno delo na področju preoblikovanja in izvedbe nacionalnih učnih načrtov za usposabljanje učiteljev za poučevanje ZJ, tolmačev ZJ in učenje ZJ drugih skupin ljudi do ravni B1 oziroma B2. Gradivo v slovenskem jeziku je objavljeno na spletni strani [ECMJ](#).

Na tej delavnici ECMJ so predstavili še evropsko jezikovno mapo (ELP – Euro European Language Portfolio) z namenom, da bi si učitelji ZJ iz različnih evropskih držav v mapo zapisali svoja opažanja pri poučevanju znakovnega jezika predvsem na ravni B2 v okviru CEFR v izobraževalnem sistemu. Na podlagi zbranih podatkov v mapi bi oblikovali nova didaktična priporočila, učne programe in učna gradiva na ravni B2, namenjenih usposabljanju kadrov in učenju ZJ v izobraževalnem procesu.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ: redna dejavnost, finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilcev

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

MIZŠ poroča, da je v letu 2017 Center IRIS v povečanem tisku, brajci oz. v LaTeXu prilagodil mnogo učbenikov, slikanic in leposlovnih del; prim. poročilo nosilca pri aktivnosti [Tiskanje besedil v brajici](#) (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva (str. 95).

Porabljena sredstva MIZŠ: 20.000,00 evrov za ZDSSS.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 20.000,00 evrov

Aktivnost

Imenovanje programskega sveta za pripravo vsebin in programov NPK in neformalnega izobraževanje oseb z motnjo v duševnem razvoju

Nosilec

MDDSZ v sodelovanju z drugimi resorji

Kazalniki

Število sprejetih programskih dokumentov

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MDDSZ poroča, da je Državni zbor Republike Slovenije na 60. izredni seji sprejel Zakon o socialnem vključevanju. Zakon ureja problematiko oseb z motnjami v duševnem razvoju. Nadomestil bo sedanji Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

Porabljena sredstva

MDDSZ v sodelovanju z drugimi resorji: redna dejavnost

Aktivnost

Koncept lahkega branja vključiti v izobraževalne programe srednjih šol, kjer se osebe izobražujejo za delo z osebami z motnjami v duševnem razvoju

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število programov
- Število dijakov/študentov

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v srednjih šolah takšnih programov ni, bodoči strokovni delavci se s konceptom lahkega branja seznanijo v okviru visokošolskih programov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhi in naglušnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je v okviru Kataloga programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju leta 2017 Center za sluh in govor Maribor izpeljal šestnajsturni program Gluhi in naglušni otroci v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Izobraževanja se je udeležilo 36 strokovnih delavcev. Porabljena sredstva: 379,52 evra.

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL) je izpeljal:

- šestnajsturni program Metode in oblike dela z gluhim ali naglušnim učencem; izobraževanja se je udeležilo 26 strokovnih delavcev, porabljena sredstva: 1.486,37 evra;
- štiriindvajseturni program Slovenski znakovni jezik (na 1., 2., 3. in 4. stopnji), izobraževanj se je skupaj udeležilo 27 strokovnih delavcev, porabljena sredstva: 8.993,08 evra;
- štiriindvajseturni program Konverzacija v slovenskem znakovnem jeziku 1. stopnja, izobraževanja se je udeležilo 13 strokovnih delavcev, porabljena sredstva: 1.498,84 evra.

Skupaj porabljena sredstva MIZŠ v letu 2017: 12.375,81 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 12.375,81 evra

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo s slepimi in slabovidnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ navaja strokovna usposabljanja in izobraževanja/seminarje, ki jih je izvedel Center IRIS v letu 2017:

<i>Vrsta izobraževanja</i>	<i>Naslov programa</i>
<i>seminar</i>	<i>SEMINAR ZA NADZORNE UČITELJE IN POMOČNIKE SLEPIH/SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV PRI ZUNANJEM PREVERJANJU ZNANJA</i>
<i>seminar</i>	<i>ZAČETNI TEČAJ BRAJICE</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>SREČANJA SKUPINE STROKOVNIH DELAVCEV SLEPIH IN SLABOVIDNIH OTROK V VRTCIH</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>SREČANJA UČITELJEV SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV</i>
<i>strok. usposabljanje</i>	<i>PREDSTAVITEV POSEBNIH POTREB SLEPEGA DIJAKA</i>
<i>strok. usposabljanje</i>	<i>ELEKTRONSKA GRADIVA ZA SLEPE</i>
<i>strok. usposabljanje</i>	<i>OTROK Z OKVARO VIDA V SKUPINI</i>
<i>strok. usposabljanje</i>	<i>IZVAJANJE PRILAGODITEV ZAPISANIH V INDIVIDUALIZIRANEM PROGRAMU</i>
<i>seminar</i>	<i>NADALJEVALNI SEMINAR BRAJICE</i>
<i>seminar</i>	<i>ŠTUDENTI Z OKVARAMI VIDA V ŠTUDIJSKEM PROCESU</i>
<i>seminar</i>	<i>DELO S SLEPIMI IN SLABOVIDNIMI OTROKI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU</i>
<i>seminar</i>	<i>SEMINAR ZA UČITELJE SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV</i>
<i>seminar</i>	<i>DELO S SLEPIMI IN SLABOVIDNIMI OTROKI Z VEČ MOTNJAMI V PP VIZ</i>
<i>seminar</i>	<i>PRAVILA OBLIKOVANJA TIPNE SLIKE</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>SKUPINA STROKOVNIH DELAVCEV SLEPIH IN SLABOVIDNIH OTROK V VRTCIH</i>
<i>seminar</i>	<i>SEMINAR ZA RAZREDNE IN PREDMETNE UČITELJE SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>SKUPINA UČITELJEV SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>EFT – TEHNIKA ČUSTVENEGA OSVOBAJANJA</i>
<i>tímsko usposabljanje</i>	<i>SKUPINA STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU ZGODNJE OBRAVNAVE IN VZGOJITELJEV V RAZVOJNIH ODDELKIH</i>
<i>strok. usposabljanje</i>	<i>PREDSTAVITEV POSEBNIH POTREB SLABOVIDNEGA UČENCA</i>

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhoslepimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v okviru Kataloga programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju nimajo podatkov o izvajanju programov za usposabljanje učiteljev za delo z gluhoslepimi otroki.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev

Aktivnosti

- Vzpostavitev in ohranjanje sistema učinkovitega učenja slovenščine:
 - za redne tuje študente,
 - študente iz visokošolskih ustanov v zamejstvu, ki prihajajo v Slovenijo tudi z namenom jezikovnega izpopolnjevanja v slovenščini,
 - tuje (redno) zaposlene visokošolske učitelje znotraj posameznih univerz

- Priprava statutarnih pravil univerz glede zahtev o ustreznem znanju slovenščine za tuje redne študente in redno zaposlene tuje visokošolske učitelje
- Načrt usposabljanja in usposabljanje učiteljev za strokovno in pedagoško sporazumevanje v slovenščini in drugih jezikih ter načrt preverjanja jezikovnega znanja v drugih jezikih za tiste učitelje, ki izvajajo izbirne module in programe v drugih jezikih

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sistem učenja slovenščine za tuje študente in profesorje
- Število tečajev slovenščine za erazmovce, redne tuje študente ter tuje profesorje
- Umestitev normativnih podlag v delovnopravno zakonodajo in posledično v statute univerz (upoštevanje znanja slovenščine pri postopkih vpisovanja tujih študentov)
- Število tečajev tujih jezikov za slovenske visokošolske učitelje in sistem preverjanja znanja za tiste, ki predavajo v tujem jeziku

Predvideni učinki

Uspešna jezikovna integracija tujih učiteljev in študentov v slovenski visokošolski prostor, učinkovita in recipročna izmenjava znanstvenih idej in dosežkov

Poročilo nosilcev

MIZŠ pojasnjuje, da je Vlada Republike Slovenije 28. julija 2016 sprejela [Strategijo internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020](#). Eno od petih ključnih poglavij je namenjeno »spodbujanju razvoja medkulturnih kompetenc«. Tu je poseben poudarek namenjen skrbi za ohranjanje slovenščine kot jezika stroke, ki je seveda dominantni jezik poučevanja in raziskovanja v Sloveniji. Zato je posebna skrb namenjena tujim študentom in učiteljem, ki bodo prišli v Slovenijo na izmenjave ali pa za dalj časa, z zagotavljanjem dodatnih, predvsem jezikovnih vsebin z različnimi krajšimi in daljšimi jezikovnimi tečaji ter izbirnimi predmeti slovenskega jezika in kulture. Prav tako bodo zagotovljene dodatne aktivnosti že pred prihodom in ob prihodu na visokošolski zavod za lažjo vključitev oz. integracijo v novo učno, družbeno in kulturno okolje. Strategija določa kar 5 neposrednih in finančno podprtih ukrepov v ta namen: ponudba tečajev slovenskega jezika in kulture za tuje študente, informiranje o življenju in študiju v Sloveniji, ponudba tečajev slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske učitelje, usposabljanje visokošolskih učiteljev na področju medkulturnih kompetenc in umeščanja ter vloga lektoratov slovenščine na tujih univerzah. Tako je ministrstvo v skladu z Akcijskim načrtom 2016–2020 že v letu 2016 izpeljalo razpis v vrednosti več kot milijon evrov, s katerim je financiralo 15 projektov visokošolskih zavodih. Visokošolski zavodi so na razpisu pridobili sredstva za podporne aktivnosti na področju mobilnosti posameznikov (vzpostavitev informacijske točke za tuje visokošolske študente in učitelje, orientacijski dnevi za tuje visokošolske študente, tečaji slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje, priprava in poskusna izvedba pripravljalnega modula za tuje visokošolske študente, posebne aktivnosti za vključevanje priseljencev) ter za različne vidike procesa internacionalizacije doma (usposabljanje slovenskih visokošolskih učiteljev za razvoj medkulturnih in drugih kompetenc slovenskih in tujih visokošolskih študentov, usposabljanje slovenskih visokošolskih učiteljev za poučevanje skupin, v katerih so poleg slovenskih tudi tuji

visokošolski študenti, prilagoditev predmeta/predmetov ali delov predmeta/predmetov visokošolskih študijskih programov za vzporedno izvedbo v tujem jeziku).

Univerza v Ljubljani poroča:

A) Univerza v Ljubljani spodbuja tuje študente k učenju slovenščine. V ta namen so oblikovali modul, ki so ga poimenovali »Leta plus« in vsebuje naslednje sklope:

- 1. predmete in vsebine prvih letnikov študijskih programov za pridobitev izobrazbe,*
- 2. predmete slovenščine kot tujega jezika: Slovenščina kot tuji jezik – lektorati 1, 2 in 3 (akreditirani znotraj prvostopenjskega študijskega programa enopredmetna Slovenistika, vsak po 3 KT ECTS),*
- 3. posebne vsebine:*
 - a) Slovenija nekoč in danes (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS),*
 - b) Slovenska družba (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS),*
 - c) Slovenski jezik in slovenska kultura (akreditiran znotraj drugostopenjskega pedagoškega študijskega programa enopredmetna Slovenistika, 3 KT ECTS),*
 - d) IT za študijske namene (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS).*

Tujcem v prvem letniku dodiplomskega ali enovitega magistrskega študija, vključenim tudi v posamezne predmete in vsebine Leta plus, se udeležba in opravljanje teh obveznosti štejeta kot opravičljiv razlog za podaljšanje statusa, če zaradi tega ne izpolnijo vseh s študijskim programom predpisanih pogojev za napredovanje v višji letnik. Pogoj za uveljavitev pravice do podaljšanja statusa je pridobljenih vsaj 30 KT ECTS, od tega vsaj 6 KT ECTS iz vsebin Slovenščina kot tuj jezik – lektorati. Navedeno velja za tujce, vpisane v študijske programe, ki ne predvidevajo znanja slovenščine na določeni ravni kot vpisni pogoj.

V okviru Leta plus so v študijskem letu 2016/2017 poleg tečajev slovenščine izvedli predmet Uporaba IT za študijske zadeve (izvedba: UL FRI), katerega se je udeležilo 13 študentov iz 6 fakultet in 9 držav. Vsi študenti so uspešno opravili izpit.

Ob koncu študijskega leta 2016/2017 so stekle intenzivne priprave za drugo izvedbo aktivnosti v okviru Leta plus v študijskem letu 2017/2018, in sicer so intenzivneje obveščali članice UL, pripravili poseben informativni dan za zaposlene, ki so v stiku s tujimi študenti (vpisne službe, mednarodne pisarne ipd.) ter v okviru sprejema za tuje študente posebej vključili predstavitev aktivnosti Leta plus in kratek promocijski tečaj slovenščine. Poleg tega so nadgradili informacijski sistem VIS, ki je omogočil, da so se ob začetku študijskega leta 2017/2018 v Leta plus lahko vpisali tuji študenti, prvič vpisani v študij prve ali druge bolonjske stopnje. Do konca vpisa so prejeli 144 prijav na Leta plus iz 19 različnih članic Univerze v Ljubljani.

Načrtovanje dejavnosti v študijskem letu 2017/2018:

1) Slovenščina kot tuji jezik: v študijskem letu 2017/2018 je načrtovana izvedba 19 skupin predmeta Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 1 in 2 (7 skupin za predmet Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 1 in 7 skupin za predmet Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 2 v okviru Leta plus; preostalih 5 skupin je namenjenih izvedbi za tiste študente, ki ne izpolnjujejo pogojev za Leta plus, bi se pa vseeno želeli učiti slovenščino kot izbirni predmet v okviru 5 % zunanje izbirnosti znotraj svojih študijskih programov in smeri). Ob začetku študijskega leta 2017/2018 je več kot 140 študentov izrazilo željo po učenju slovenščine, ne izpolnjujejo oz. ne želijo pa vključitve v Leta plus.

2) Predmeti s področja predstavljanja in informiranja o življenju v Sloveniji, slovenski kulturi, zgodovini, ustavni ureditvi ipd.

2.1 Slovenski jezik in slovenska kultura: v okviru Leta plus so prejeli 57 prijav na akreditirani predmet Slovenski jezik in slovenska kultura, ki se bo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani izvajal v

poletnem semestru študijskega leta 2017/2018. Na UL FF so se prav tako odločili, da bodo pripravili nov učni načrt za predmet Slovenska družba, ki ga bodo ponudili tako izmenjalnim študentom na fakulteti kot tudi zainteresiranim za vpis v Leto plus na celotni Univerzi v Ljubljani; v nadaljnje postopke akreditacije pa naj bi šel predmet Slovenija nekoč in danes.

3) Uporaba IT za študijske zadeve: predmet se bo na UL FRI izvajal v poletnem semestru študijskega leta 2017/2018. Za predmet so prejeli 51 prijav študentov.

B) Na podlagi prijave na Javni razpis za izboljšanje procesa internacionalizacije slovenskega visokega šolstva je predvidena izvedba naslednjih dejavnosti v zvezi s slovenščino:

1 Tečaji slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje

Z namenom jezikovnega vključevanja tujih študentov in učiteljev bodo organizirali tečaje slovenščine pred začetkom študija in med študijskim letom ter razvili e-tečaj oz. možnost kombiniranega učenja slovenščine. Z navedenim želijo okrepiti jezikovno zmožnost vključenih za izobraževanje in poučevanje v slovenskem jeziku ter zmožnost za učinkovito študijsko delo in vključitev v okolje. V okviru tečajev slovenščine, ki so navedeni pod točko 3, bo razpisanih najmanj 5 % mest tudi za tuje visokošolske učitelje in študente, ki prihajajo z drugih visokošolskih zavodov v Republiki Sloveniji, ki izvajajo javnoveljavne študijske programe (to je pogoj razpisa).

1.1 Podporne dejavnosti za učenje slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje

V okviru projekta je predvidena zaposlitev enega lektorja za slovenski jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Ta bo sodeloval pri organizaciji in izvedbi tečajev slovenščine ter pri razvoju e-tečaja slovenščine.

1.2 Organizacija in izvedba intenzivnih tečajev slovenščine pred začetkom študija za tuje visokošolske študente in učitelje

Prijava: Organizirali in izvedli bodo osem intenzivnih tečajev slovenščine pred začetkom študija za že vpisane študente in učitelje na Univerzi v Ljubljani (samostojno ali v okviru poletne šole), ki bodo izvedeni v skladu z učnimi načrti za predmet Slovenščina kot tuji jezik, lektorat 1, 2 in 3, ki so akreditirani v okviru prvostopenjskega enopredmetnega študijskega programa Slovenistika. Posamezni predmet (tečaj) obsega 60 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS kreditnimi točkami.

Realizacija: Septembra 2016 so organizirali in izvedli dva intenzivna tečaja slovenščine pred začetkom študija za tuje visokošolske študente in učitelje na Univerzi v Ljubljani (60 pedagoških ur/tečaj). Na razpisana tečaja so prejeli 35 prijav, tečaja se je udeležilo 17 študentov, tečaje je izvedla Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Predvidena je bila tudi izvedba v septembru 2017.

1.3 Organizacija in izvedba tečajev slovenščine med študijskim letom za tuje visokošolske študente in učitelje

V letnem semestru izvajajo tečaje slovenščine v skladu z učnimi načrti za predmete Slovenščina za tujce, lektorat 1, 2 in 3, ki so akreditirani v sklopu prvostopenjskega enopredmetnega študijskega programa Slovenistika. Posamezni predmet (tečaj) obsega 60 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS kreditnimi točkami (ni prispevka s strani udeleženca). Predvidena izvedba: 16 skupin po 20 udeležencev.

1.4 Razvoj E-tečaja slovenščine

Učenje slovenščine bodo nadgradili z razvojem e-tečaja slovenščine, ki bo omogočil možnost kombiniranega učenja slovenščine na daljavo (»on-line«). Tovrstni tečaj bi bil namenjen in odprt že pred prihodom v Slovenijo za vse kandidate za študij in delo v slovenskem visokošolskem prostoru.

Študij na Univerzi v Ljubljani bodo spodbujali prek orientacijskih dnevor na lektoratih slovenščine v tistih državah, ki predstavljajo strateški interes Univerze v Ljubljani za vzpostavitev oz. nadgradnjo

sodelovanja (do 10 lektoratov). Tam bodo predstavili in promovirali študij na Univerzi v Ljubljani. Na nekaterih lektoratih bodo predvidoma tudi izvedeni (kratki) intenzivni tečaji slovenščine.

Realizacija: Za potrebe učenje slovenskega jezika so zaposlili lektorja za slovenski jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. V študijskem letu 2017 so izvedli 3 intenzivne tečaje slovenščine pred začetkom študija, ki se jih je udeležilo 26 udeležencev, ter 18 tečajev slovenščine med študijskim letom, ki se jih je udeležilo 298 študentov in 5 visokošolskih učiteljev. Vzpostavljen je bil spletni tečaj slovenščine za tujce, ki je dostopen na spletni strani www.slonline.si, ki obsega 11 tem, pri katerih se lahko uporabniki z različnimi tipi nalog naučijo 385 besed, 275 fraz in preberejo, poslušajo ter uredijo 55 dialogov. Svoje znanje lahko preverijo s testi.

C) Kot pogoj za zasedbo vseh delovnih mest je Univerza v Ljubljani s Pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest na UL določila tudi znanje slovenščine na ravni B2 glede na evropski referenčni okvir za jezike. Tujci morajo ta pogoj izpolniti najpozneje v 3 letih od zaposlitve.

Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem že več let izvaja poučevanje slovenskega jezika za tuje študente. Glede na kontinuirana mnenja udeležencev tečajev, da je število udeležencev pri predmetu bistveno previsoko in da so precejšnje razlike tako v predznanju kot v usvajanju jezika med slovansko in neslovansko govorečimi udeleženci, ki posledično privede tudi do ne dovolj diferenciranih in premalo udeležencem prilagojenih vsebin tečajev različnih stopenj, so tudi ob pomoči projektno pridobljenih sredstev število tečajev povečali. V akademskem letu 2016/2017 se je tako izvajalo več tečajev, in sicer v jesenskem semestru A1 za nediferencirano skupino (akreditirani predmet s kreditnimi točkami) in A1 za neslovansko govoreče udeležence, v spomladanskem semestru pa A2 za nediferencirano skupino (akreditirani predmet s kreditnimi točkami), A2 za neslovansko govoreče udeležence in B1 za slovansko govoreče udeležence. V akademskem letu je bilo v prvem semestru k tečaju slovenščine prijavljenih 159 slušateljev, ki so bili razdeljeni v 4 skupine. V spomladanskem semestru študijskega leta 2017/2018 so izvajali še dva tečaja, enega na ravni A1 in enega na ravni A2.

Univerza v Mariboru poroča, da je v okviru sprejete Strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020 začela izvajati tečaje slovenščine za erazmovce, redne tuje študente ter tuje profesorje. V letu 2017 je v sodelovanju s Filozofsko fakulteto, Oddelkom za slovanske jezike in književnosti, organizirala devet 30-urnih začetnih tečajev slovenščine kot tujega jezika, ki jih je poslušalo 225 tujih študentov UM (ERASMUS in CEEPUS).

UM je v 2017 v okviru Javnega razpisa za izboljšanje procesa internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2017 ter projektov Erasmus+ KA103 in Erasmus+ KA107 v sodelovanju s Filozofsko fakulteto organizirala 10 tečajev tujih jezikov za študente UM (4 tečaje angleščine, 4 tečaje nemščine in 2 tečaja španščine), ki se jih je udeležilo 160 študentov, ter 6 tečajev angleščine za zaposlene na UM, ki se jih je udeležilo 85 slušateljev.

V zimskem semestru 2017/18 sta se na Oddelku za slovanske jezike in književnosti začela izvajati akreditirana lektorata slovenščine kot tujega jezika 1 in 2, in sicer kot semestrski 45-urna zunanja izbirna predmeta, ovrednotena s tremi kreditnimi točkami, ki ju lahko izberejo vsi tuji študenti UM. Predmeta sta umeščena v tretji letnik študija eno- in dvopredmetnega študijskega programa 1. stopnje Slovenski jezik in književnost. Lektorat slovenščina za tujce 1 se je začel izvajati v zimskem semestru študijskega leta 2017/18. Lektorat je poslušalo 19 tujih študentov.

Filozofska fakulteta je preoblikovala zahteve o ustreznem znanju slovenščine za tuje redne študente. Vsi kandidati, ki se vpisujejo na univerzitetni enopredmetni in univerzitetni dvopredmetni študijski

program Slovenski jezik in književnost, morajo izkazati znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom pred začetkom izbirnega postopka. Znanje stopnje B2 pred vpisom v drugi letnik: Vsi kandidati, ki se vpisujejo na druge univerzitetne študijske programe (enopredmetni: Germanistika, Psihologija, Sociologija in interdisciplinarno družboslovje in Zgodovina; dvopredmetni: Angleški jezik in književnost, Filozofija, Geografija, Madžarski jezik s književnostjo, Medjezikovne študije – angleščina, Medjezikovne študije – nemščina, Nemški jezik in književnost, Pedagogika, Sociologija, Umetnostna zgodovina, Zgodovina) bodo morali znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom izkazati pred vpisom v drugi letnik.

Univerza v Mariboru je v sodelovanju s Filozofsko fakulteto izdelala načrt usposabljanja in usposabljanja učiteljev za strokovno in pedagoško sporazumevanje v drugih jezikih ter načrt preverjanja jezikovnega znanja v drugih jezikih za tiste učitelje, ki izvajajo izbirne module in programe v drugih jezikih. V 2017 je bilo izvedenih 6 tečajev angleščine za zaposlene na UM.

Porabljena sredstva

MIZŠ, univerze: redna dejavnost

2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva

Aktivnost

Vključitev mehanizmov za ohranjanje in razvoj slovenščine v zakonodajo in izvedbene dokumente

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih mehanizmov

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvoj jezikovnih standardov v visokošolskem prostoru

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da 8. člen Zakona o visokem šolstvu (Zakon o visokem šolstvu, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14 in 75/16) ob sprejeti noveli decembra 2016 ostaja nespremenjen in določa, da je učni jezik slovenščina.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku

Aktivnosti

- Izvedba terenske raziskave za ugotovitev zadovoljstva in učinkovitosti že vključenih vsebin in kompetenc za učinkovito strokovno in znanstveno sporočanje na visokošolski ravni
- Izdelava učnega načrta za priporočljivi uvodni predmet prvostopenjskih programov in uvedba predmeta v slovenske visokošolske programe
- Spodbujanje nastajanja kakovostnih visokošolskih učbenikov v slovenščini in prevodov kakovostnih učbenikov iz tujih jezikov
- Za potrebe dela na ravni EU se oblikujejo posebni izpopolnjevalni programi oz. magistrski študijski program za specializacijo na področju medkulturnega komuniciranja

Nosilci

Univerze

Poročilo nosilcev

Na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem že od prve akreditacije izvajajo predmet za študente, namenjen usposabljanju za znanstveno pisanje, ki so ga ob akreditaciji leta 2014 razširili še na pisanje strokovnih besedil. Predmet je odprt za vse študente UP FHŠ, kot zunanjeizbirni predmet pa tudi za druge študente UP. Predmet je sistemsko umeščen v prvi letnik študijskega programa Slovenistike, kot izbirni predmet (za druge študente) pa si ga je mogoče izbrati tudi v višjih letnikih. V povprečju predmet obiskuje med 20 in 45 študenti, v akademskem letu 2017/18 ga obiskuje 27 študentov. Spoznava se z načeli in sistemi navajanja ter s stilističnimi ter drugimi posebnostmi strokovnega in znanstvenega diskurza. Kot primer posebnega strokovnega diskurza (kritištvo) Oddelek za slovenistiko ponuja tudi predmet Literarna kritika in kreativna besedila, ki ga je v letu 2017/2018 obiskovalo 12 študentov.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

Aktivnosti

- Univerze prek habilitacijske politike vzpostavijo spodbude za objavlanje znanstvenih in strokovnih besedil v slovenščini
- Poleg objavljanja v tujem jeziku naj NAKVIS, ARRS in univerze med pogoje za izvolitve in pogoje za financiranje programskih skupin uvrstijo tudi obvezno objavlanje izvirnih znanstvenih člankov, učbenikov, terminoloških gradiv in monografij v slovenščini

- **Sistematično urediti zbiranje terminologije z enotnim sistemom zbiranja virov in njihove obdelave**

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sprejetje in uvedba sistema habilitacijskih pravil in sistema financiranja programskih skupin s posebnim poudarkom na slovenskih strokovnih objavah
- Ureditev sistema zbiranja strokovno-znanstvenih za nastajanje terminologije (repozitorij)

Predvideni učinki

Povečanje strokovnih objav v slovenskem jeziku, razvoj slovenskega strokovno-znanstvenega jezika in terminologije, seznanjanje slovenske javnosti z rezultati raziskav slovenske znanosti

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem sicer v habilitacijskih merilih ni uvedla obveze objavljanja v slovenščini, omogoča pa – in svoji habilitacijski politiki dosledno upošteva – poudarek na v slovenščini objavljenih znanstvenih objavah na tistih področjih, na katerih to še posebej zahteva status stroke (kar velja predvsem za humanistiko). Na ravni habilitacijske politike tako enakovredno obravnava objave v tistih znanstvenih publikacijah, ki dosegajo ustrezna merila indeksacije, ne glede na jezik objave ali mesto izdajatelja. Na ravni posamičnih strok pa omogoča tudi izjeme oziroma odstopa glede indeksacije, kadar gre za objave v slovenskih revijah, če so ustrezno utemeljene.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Akcijski načrt za jezikovno opremljenost (ANJO)⁵

Cilji po sklopih

Splošno:	1 Infrastrukturni center
	2 Odprta dostopnost jezikovnih virov
	3 Spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije
Jezikovni opis:	1 Novi informativno-normativni razlagalni slovar s slovarsko bazo
	2 Diahroni opis jezika
	3 Slovnični opis
	4 Slovar naselbinskih imen
	5 Slovenski lingvistični atlas
	6 Terminološki slovarji različnih strok
	7 Zgodovinski slovar
	8 Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij
Standardizacija:	1 Pravopisni portal
	2 Zbirka normativnih zadreg
	3 Črkovalnik besed
	4 Korpus za normativna vprašanja
	5 Jezikovnosvetovalni portal
Terminologija:	1 Terminološki portal
Večjezičnost:	1 Večjezični portal
	2 Strojni prevajalnik
Jezikovne tehnologije:	1 Razpoznavalnik tekočega govora
	2 Avtomatsko procesiranje besedila v jezikovnih tehnologijah in spletnih iskalnih orodjih
	3 Slovnični pregledovalnik
	4 Sistemi dialoga
Digitalizacija:	1 Digitalni čistopisi slovenske pisne kulturne dediščine
	2 Digitalni jezikovni priročniki za slovenski jezik
Govorci s posebnimi potrebami:	
	1 Bralnik zaslona za slepe in slabovidne
	2 Branje sporočil gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne
	3 Razpoznavanje govora v pedagoškem procesu
	4 Slovar slovenskega znakovnega jezika (SZJ)

⁵ Poleg k posameznim akcijam navedenih nosilcev (ministrstva in agencija) je sonosilec akcij s področja jezikovnega opisa, standardizacije in terminologije, izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda ter v okviru katerih deluje Pravopisna komisija.

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Delujoč infrastrukturni center

Predvideni učinki

- izboljššan dolgoročni izkoristek vloženih sredstev v jezikovne vire in orodja
- izboljššan dostop do jezikovnih virov in orodij za vse uporabnike
- zagotovljena trajna uporabnost jezikovnih virov in orodij
- izboljšano spremljanje usklajenosti razvoja in kakovosti jezikovnih virov in orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v okviru »Infrastrukturnega programa Instituta Jožef Stefan« (IO-0005, 1. 1. 2015–31. 12. 2020) na ARRS v letu 2017 za ESFRI projekt CLARIN raziskovalni organizaciji Institut Jožef Stefan izplačal 50.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 50.000,00 evrov

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Formulacija člena o odprtem dostopu jezikovnih virov, nastalih z javnim financiranjem
- Sprejetje zakonodaje v DZ

Predvideni učinki

- Bistveno povečanje izkoriščenosti digitalnih virov slovenskega jezika, tako neposredno za uporabnike kot za ponovno izkoriščanje

:

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da so leta 2017 potekale priprave novega Zakona o znanstveno-raziskovalni dejavnosti (29. 1. 2018 je bil poslan v medresorsko usklajevanje). V predlogu zakona je poglavje o odprtem dostopu (4. Odprta znanost in odprti dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov), v okviru katerega je določeno izvajanje javno financirane raziskovalne dejavnosti po principih odprtega dostopa.

MK se v akcijo Zakonodaja za odprti dostop vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): redna dejavnost

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Odkupljene pravice
- Vneseni podatki v Wikipedijo in Wikislovar

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do odprto dostopnih virov znanja na spletu
- Izboljšan možnosti za razvoj jezikovnih tehnologij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK je v letih 2014–2017 (5.000,00 evrov letno) sofinanciralo projekt [Wikivir](#). Izvajala ga je Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. Cilj projekta je bil uresničevanje ukrepov iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, predvsem povečanje števila in večja dostopnost digitaliziranih del pisne kulturne dediščine. Wikivir je spletišče, odprto za sodelovanje slehernika. Vzdržuje ga neprofitna organizacija Wikimedia, temelji pa na prostovoljnem delu kompetentnih zainteresiranih posameznikov. Večina sodelavcev v omenjenem projektu so bili študentje Filozofske fakultete. Lotevali so se samo besedil v javni lasti, ki so jih lahko takoj postavili v prosti dostop na splet, zato njihov načrt ni vseboval »popravljenih, vendar še nedostopnih že digitaliziranih besedil«, ampak samo »spletno dostopna strojno prebrana leposlovna besedila, ki zahtevajo konverzijo v besedilni format, ročno branje in korekturo«. Besedila so ob koncu leta vpisali v spletno dostopno zbirko Slovensko leposlovje na spletu, ki nudi podatke o vsem slovenskem digitaliziranem leposlovju. Glavni vir digitaliziranih besedil je bil dLib, ki so mu vsako leto predlagali digitalizacijo knjig avtorjev, ki so po preteku 70 let po smrti avtorjev sproščene za javno rabo.

Dolgoročni cilj projekta je bil omogočiti na spletu ogled kompletne slovenske literarne dediščine in jo na ta način revitalizirati.

MK je septembra 2017 objavilo »Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih promociji in uveljavljanju slovenskega jezika na področju jezikovnih virov, tehnologij in digitalizacije v letih 2018 in 2019«. V okviru drugega razpisnega predmeta je bil izbran projekt »Wikivir, slovensko leposlovje na spletu«. Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, kar bo zagotovilo sofinanciranje tega projekta še za dve leti, s tem pa nadaljnjo digitalizacijo slovenskega leposlovja.

Porabljena sredstva

MK: 5.000,00 evrov

Akcija P-1: Terminološki portal

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije podatkovnih struktur, vhodnih in izhodnih formatov ter oblikovanje priporočil in vzorčnih scenarijev
- Spletišče s strežniško infrastrukturo, iskalnikom in konkordančnikom

Predvideni učinki

- Boljši dostop do terminoloških virov
- Lažje vključevanje obstoječih terminoloških virov v druga orodja in storitve
- Vzpostavljena infrastruktura za povezane terminološke ukrepe (spletna aplikacija za izdelavo slovarjev, luščenje terminologije, terminološko svetovanje)

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj spletne aplikacije za ustvarjanje terminoloških slovarjev

Predvideni učinki

- Zbiranje terminoloških virov iz različnih strokovnih krogov
- Boljša terminološka opremljenost za področja, ki doslej še niso bila obdelana
- Boljša povezljivost terminoloških podatkov iz različnih virov

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-3: Terminološko svetovanje

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Svetovalna dejavnost

Predvideni učinki

Dostopnost storitve terminološkega svetovanja, ki je brezplačna, zanesljiva in ažurna.

Poročilo nosilcev

SAZU poroča, da je bilo v terminološki svetovalnici, ki deluje na spletišču [Terminologišče](#), objavljeno 66 novih odgovorov na terminološka vprašanja raznih strok. Vprašanja in odgovori so dostopni tudi prek slovarskega portala [Fran](#).

Porabljena sredstva

SAZU: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Pridobivanje avtorskih pravic za obstoječe slovarje
- Pretvorba v standardizirani format in integracija v terminološki portal

Predvideni učinki

- Brezplačni javni dostop do terminoloških virov za številna strokovna področja
- Možnost vključevanja terminoloških virov v druge jezikovne aplikacije (strojni prevajalnik, razpoznavalnik govora itd.)

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj orodja za samodejno luščenje terminologije

Predvideni učinki

- Hitrejša izdelava terminoloških virov za nova in interdisciplinarna področja
- Možnost vključevanja luščilnika terminologije v druge napredne jezikovne aplikacije
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-6: Večjezični portal

Nosilec

MK

Kazalniki

- Specifikacije portala, vhodnih in izhodnih formatov
- Vzpostavitev spletišča, zagotovitev strežniških kapacitet, zagotovitev iskalnika in konkordančnika
- Integracija obstoječih večjezičnih virov v portal

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za večjezične vire in tehnologije
- Boljši dostop do virov in tehnologij za prevajanje
- Možnost uporabe večjezičnih virov v naprednih večjezičnih aplikacijah

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Nadgrajeni slovnični portal

Predvideni učinki

- Izboljšanje pismenosti slovenske šolske populacije
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljen sredstva

MK, MIZŠ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Sistem za pregledovanje pravil
- Sistem za pregledovanje slovarja
- Modul za dodajanje problemskih sklopov

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za pravopisna pravila in slovar
- Pregleden prikaz pravopisnih pravil in pripadajočih slovarskih sestavkov
- Povezave med pravili in slovarjem v okviru enega problemskega sklopa

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljen sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izbrani vidiki jezikovnega opisa
- Izbrani vidiki prenovljene jezikovne kodifikacije
- Izdelana e-orodja (s področja slovnice, slovarja, pravopisa, drugo)
- Izdelava smernic za nove učne pristope in metode
- Delavnice usposabljanj za učitelje

Predvideni učinki

- Posodobitev relevantnih vidikov jezikovnega opisa in kodifikacije
- Izdelava učnih jezikovnih e-orodij
- Razvoj novih učnih pristopov in metod
- Izboljšanje jezikovne zmožnosti
- Izboljšanje učiteljskih kompetenc v smislu prilagojenosti potrebam učencev v digitalni dobi

Poročilo nosilca

MK je v letu 2016 v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 pripravilo javni razpis »Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij« (JR-ESS-PROŽNE OBLIKE UČENJA) z začetkom črpanja sredstev v letu 2017 in koncem leta 2021. Skupna vrednost razpoložljivih sredstev za javni razpis je bila največ do 2.000.000,00 evrov. Javni razpis vključuje tudi v ANJO zapisane ukrepe (predstavitev izbranih vidikov slovarsko-slovničnega opisa in/ali jezikovnonormativnih informacij, oblikovanje učnih e-orodij, temelječih na predstavljenem jezikovnem opisu in jezikovnonormativnih informacijah, razvoj inovativnih učnih pristopov in metod, izobraževanje učiteljev). Izvedeni ukrepi bodo prispevali k razvoju inovativnih metod poučevanja z uporabo učnih jezikovnih e-orodij ter zvišanju jezikovne zmožnosti učencev in dijakov. Projekti, izbrani na javnem razpisu, so se začeli izvajati v letu 2017.

– Projekt »*Slovenščina na dlani*«: Univerza v Mariboru bo v letih izvajanja projekta (2017–2021) izdelala inovativno interaktivno učno e-okolje, namenjeno bogatitvi pouka slovenščine, povečanju motivacije za učenje, pridobivanju dodatnih jezikovno-digitalnih kompetenc ter izboljšanju zmožnosti tvorjenja in razumevanja besedil. Cilji projekta so: pripraviti korpus aktualnih obsegovno in vsebinsko raznovrstnih besedil, povezanih z interesi ciljne skupine, na osnovi korpusnega gradiva izdelati trajnostna samostojno delujoča e-orodja za avtomatsko tvorjenje in pregledovanje vaj ter orodja smiselno podpreti s celovitimi slovarsko-slovničnimi in jezikovnonormativnimi opisi. Ciljna skupina so učitelji slovenščine ter osnovnošolci od šestega razreda in srednješolci uporabniki, sposobni tvorjenja daljših besedil, a s primanjkljaji v jezikovnem izražanju in razumevanju besedil, ki pa se lahko odpravijo s predvidenim trajnostno naravnanim učnim e-okoljem. Kratkoročni učinek projekta bo raba

novoi izdelanega e-okolja in z njim povezanih didaktičnih smernic neposredno vključenih vzgojno-izobraževalnih zavodov v projekt, dolgoročni rezultat pa s pomočjo prosto dostopnega e-okolja okrepljena zmožnost jezikovnega izražanja in razumevanja vseh uporabnikov. Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Porabljena sredstva v letu 2017: 100.000,00 evrov.

– Projekt »[Spletni portal Franček, Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in Šolski slovar slovenskega jezika](#)«: Rezultat projekta Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (v obdobju 2017–2021) bo sodobno in inovativno učno e-orodje, ki bo kot organsko povezana kombinacija več e-orodij neposredno uporabno pri izpolnjevanju osnovnih ciljev učnega načrta za slovenščino v osnovni in srednji šoli. Orodje bo uvajalo učence in dijake v delo s spletnimi slovarji in spletnimi slovničnimi priročniki. Cilji so: pripraviti portal Franček, ki bo obsegal odgovore na vprašanja o pomenu, rabi, pomenski povezanosti (sinonimi, nadpomenke), (ne)zaznamovanosti, zvrstnosti, stilnih značilnostih, izgovoru, pregibanju, izvoru, narečni rabi in zgodovinski umeščenosti besedja slovenskega jezika; nov Šolski slovar slovenskega jezika; orodje, ki bo povezovalo slovarske vsebine s slovničnimi; Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in nabor gradiv z opisom učnih metod, ki bodo pripomogle k obsežnejši uporabi predstavljenega e-orodja pri pripravi in izvajanju pedagoških procesov in k boljši usposobljenosti učiteljev za delo na področju prožnih oblik učenja. Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Porabljena sredstva v letu 2017: 100.000,00 evrov.

Skupaj porabljena sredstva MK v letu 2017: 200.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK: 200.000,00 evrov

Akcija K-1: Pisni korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani referenčni korpus sodobnega jezika
- Nadgrajeni in vzdrževani korpus besedil s spleta
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za pisne korpuse

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK z 8.500,00 evri letno (2015–2018) sofinancira projekt Nadgradnja korpusov Gigafida, Kres, CcGigafida in Cckres, ki ga izvaja Univerza v Ljubljani, Center za jezikovne vire in tehnologije. Korpus Gigafida je referenčni korpus slovenščine, tj. zbirka slovenskih besedil najrazličnejših zvrsti, od dnevnih časopisov, revij do knjižnih publikacij vseh vrst (leposlovje, učbeniki, stvarna literatura), spletnih besedil, prepisov parlamentarnih govorov in podobno, vsebuje 1.187.002.502 besedi v 39.427 dokumentih, ki vsebujejo metapodatke o viru (npr. Mladina, Delo, Dnevnik), letu nastanka, vrsti besedila (npr. leposlovje, revija), naslovu in avtorju, če je ta znan. Več podatkov je na spletnih straneh <http://www.gigafida.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/gigafida>. Korpus Kres je iz Gigafide vzorčeni uravnoteženi podkorpus. Enota vzorčenja besedil iz Gigafide za KRES je bil naključni odstavek, s čimer je bila omogočena boljša zastopanost posameznih del. Osnova vzorčenja je bila vzorčna tabela z bibliografskimi podatki o besedilih in ciljnim številom besed, kolikor naj bi jih bilo iz posameznega besedila v Gigafidi vključenih v KRES. Vsebuje 99.831.145 besed v 21.456 dokumentih. Več podatkov je na voljo na spletnih straneh <http://www.korpus-kres.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/kres>. ccGigafida in ccKres sta iz korpusov Gigafida in Kres vzorčena prosto dostopna podkorpusa. ccGigafida vsebuje približno 9 % korpusa Gigafida oz. 100 milijonov besed, ccKres vsebuje približno 9 % korpusa Kres oz. 10 milijonov besed. Njuna struktura je enaka strukturi korpusov, iz katerih sta nastala. Namenjena sta razvoju jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ker je za ta namen potreben dostop do celotnega korpusa kot podatkovne baze. Šele taka dostopnost omogoča uporabo za učenje oz. testiranje različnih programov za obdelavo jezika, med njimi npr. modelov oblikoskladenjskega označevanja in lematizacije, strojnega prevajanja itd. Korpusa sta dostopna pod licenco Creative Commons BY-NC-SA v repozitoriju CLARIN.SI – <http://hdl.handle.net/11356/1035>, <http://hdl.handle.net/11356/1034>, podrobnejši opis je na spletni strani <http://www.slovenscina.eu/korpusi/proste-zbirke>. Projekt vsebuje naslednje naloge: izdelava specifikacije za zbiranje novih gradiv, tehnična priprava na zbiranje novih gradiv, pravni vidiki zbiranja novih gradiv, zbiranje novih gradiv – učbeniki in literatura, zbiranje novih gradiv – podkorpus GF-novice 2010, pretvorba novih gradiv v končni format in označevanje, dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnikih, pretvorba novih gradiv v končni format in označevanje in dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnikih.

Porabljena sredstva

MK: 8.500,00 evrov

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za specializirane korpuse
- Nadgrajeni in vzdrževani oblikoskladenjsko in skladenjsko označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani semantično in diskurzno označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani dialoški korpusi
- Izdelani in vzdrževani multimodalni korpusi
- Dostopen korpus znanstvenih del
- Avtomatsko izdelan nabor terminoloških kandidatov
- Vključitev terminoloških kandidatov v terminološki portal
- Izdelani in vzdrževani ostali korpusi

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino
- Zagotovljena korpusna infrastruktura za preučevanje slovenskega znanstvenega izrazja
- Možnost izdelave avtomatsko izluščene terminološke baze slovenskega znanstvenega izrazja kot neposredno uporabni priročnik za doslej pomanjkljivo pokrita področja in kot osnova za izdelavo slovenske terminologije posameznih znanstvenih področij

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 sofinancira projekt Nadgradnja korpusa Šolar, in sicer s 6.500,00 evri letno. Projekt izvaja Trojina, zavod za uporabno slovenistiko. Korpus šolskih pisnih izdelkov Šolar je korpus besedil, ki so jih učenci slovenskih osnovnih in srednjih šol samostojno tvorili pri pouku. Korpus je nastal v okviru projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku v letih 2009–2010, vsebuje pa skoraj milijon besed oz. natančno 967.477 besed. Predlagani projekt ima tri glavne cilje: z načrtnim dodajanjem novo zbranih (in deloma že zbranih besedil) izboljšati regijsko uravnoteženost korpusa Šolar in uravnoteženost po stopnji šolanja, izdelati podkorpus besedil šolarjev dislektikov kot primer korpusa besedil učencev s posebnimi potrebami (podkorpus naj bi kasneje služil kot model za izdelavo vseh nadaljnjih podobnih podkorpusov), vnesti informacijo o podkategoriji napake učenca v obstoječih besedilih in na podlagi teh informacij izdelati učni korpus za jezikovnotehnološke namene. Več na <http://www.trojina.si/p/korpus-solar/>

Porabljena sredstva

MK: 6.500,00 evrov

Akcija K-3: Govorni korpus in baza

Nosilec

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Govorna baza za akustične modele za splošno domeno
- Govorna baza za akustične modele za šolsko domeno
- Govorni korpus za jezikovne modele
- Razširjen referenčni govorni korpus slovenščine
- Multimodalna baza (označene geste)
- Dialoški korpus
- Nadgrajen konkordančnik za govorni korpus
- Orodje za avtomatsko pretvorbo pogovornega v standardizirani zapis (referenca: korpus GOS) kot odprtokodna aplikacija
- Orodje za segmentacijo govora na izjave (na akustični ravni)

Predvideni učinki

- Izboljšana kvaliteta razpoznavnika govora za tekoči govor
- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Spodbujanje razvoja virtualnih multimodalnih agentov
- Spodbujanje razvoja sistemov dialoga
- Spodbujanje jezikoslovnih in diskurzivnih raziskav govorjenega jezika
- Podpora opisu govorjenega jezika v jezikovnih priročnikih

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 financira projekt Projekt Gos Videolectures – 3.000,00 evrov letno, ki ga izvaja Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Za izvedbo projekta je sklenjen dogovor o sodelovanju pri projektu z Institutom »Jožef Stefan«, nosilcem projekta Videolectures. Razlog za širitev korpusa Gos na področje javnih predavanj je aktualnost tega področja tako za jezikoslovne raziskave kot avtomatsko razpoznavanje govora. Z jezikoslovnega vidika imamo pri tem opraviti z akademskim jezikom. Gre za jezik javnega diskurza, ki ima po eni strani velik vpliv na oblikovanje slovenskega govorjenega standardnega (zbornega) jezika, po drugi strani pa skozi procese šolanja vpliva tudi na vsakdanji govorjeni jezik v visoko šolstvo vključene populacije, ki je vse večja. Ob tem ta jezik pomembno vpliva na razvoj strokovne terminologije in (bolj ali manj) uspešno širjenje slovenščine na eno najbolj zahtevnih in terminološko najbolj hitro razvijajočih se področij – znanost. Z jezikoslovnega vidika je jezik predavanj zato izredno aktualno področje. Tudi za razvoj razpoznavanja govora so javna predavanja eno najbolj aktualnih področij za aplikacijo tehnologije: avtomatsko razpoznavanje govora v javnih predavanjih je prvi korak k avtomatskemu strojnemu prevajanju javnih predavanj, kar bi omogočilo boljšo dostopnost vsebin neslovensko govorečim

(referenčni projekt s tega področja je bil Translectures – <http://www.translectures.eu/>). Za domače uporabnike bi z avtomatskim razpoznavanjem govora v javnih predavanjih omogočili naprednejše metode avtomatskega indeksiranja ter boljše avtomatsko iskanje in premikanje po vsebinah predavanj v bazah, kot je Videlectures. Izreden pomen bi imela integracija tehnologije avtomatskega razpoznavanja govora na področje javnih predavanj za gluhe in naglušne. Izdelani dodatek h govornemu korpusu Gos, Gos Videlectures, bo obsegal najmanj 250.000 besed transkribiranega govora za izbrane posnetke s portala Videlectures oz. približno 28 ur govora. Transkripcijam bodo dodane avtomatsko pripisane leme in oblikoskladenjske oznake. Predstavljal bo podkorpus korpusa Gos, po katerem bo lahko uporabnik iskal ali ločeno ali pa ga bo vključil v iskanje po celotnem korpusu Gos. Dodan bo tako v obstoječi konkordančnik korpusa Gos na www.korpus-gos.net kot v konkordančnik noSketchEngine (<http://nl.ijs.si/noske>). Skupaj z zvočnimi posnetki bodo transkripcije urejene v govorno bazo za razpoznavanje tekočega govora, ki se bo hranila v repozitoriju konzorcija CLARIN.SI. Najmanj 9 % te govorne baze ali več bo na voljo pod pogoji, kot jih določa licenca CC BY 4.0.

Porabljena sredstva

MK: 3.000,00 evrov

Akcija K-4: Dvojezični korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Veliki vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par AN-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v angleškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par NE-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v nemškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani korpusi za druge prioritetne jezikovne pare ter pripadajoči enojezični korpusi (IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL, FR-SL), oblikoskladenjsko označeni in skladenjsko razčlenjeni
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par AN-SL
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par NE-SL

Predvideni učinki

- Zagotovitev dragocenih jezikovnih virov za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in prevodoslovce
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za gradnjo novih dvojezičnih baz in slovarjev

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija K-5: Diahroni korpus

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani diahroni korpusi
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za diahrone korpuse

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za slovarski opis starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za slovnični opis starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za obdelavo starejše slovenščine

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 z 2.000,00 evri letno sofinancira projekt, ki ga izvaja Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, z naslovom »Dopolnitev, pregled in objava Korpusa besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja«. Korpus besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja bo najpopolnejši zgodovinski korpus slovenščine pred 19. stoletjem. Vseboval bo ustrezno strukturirane prepise vseh del slovenskih protestantskih piscev. V okviru projekta bodo korpus dopolnili z manjkajočimi prepisi, pregledali še nepregledana dela in poskrbeli za objavo korpusa na spletni strani v obliki, ki bo primerna za jezikoslovne in literarnovedne raziskave. Preostale dejavnosti za objavo korpusa so že izvedene ali pa so financirane z drugimi viri, kar je v

besedilu projekta tudi jasno opredeljeno. Namen projekta je pregled prepisov 11 del slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, priprava prepisa še neprepisanih delov Dalmatinove Biblije (1584), priprava spletne strani, ki bo omogočala iskanje po korpusu, prenos korpusa v druge iskalnike in druge korpuse ter postavitev posameznih del v obliki elektronskih knjig, primernih za literarnovedne raziskave.

Porabljen sredstva

MK: 2.000,00 evrov

Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS v okviru raziskovalnega programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju do leta 2020)

Kazalniki

Splošni slovar in slovarska baza

Predvideni učinki

- Sodoben slovarski opis slovenskega knjižnega/standardnega jezika in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik sodobne slovenščine
- Izhodišče za sodoben slovnični opis slovenskega knjižnega/standardnega in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik jezika
- Jezikovni podatki o sodobni slovenščini, zbrani na enem mestu
- Izboljšana bralna pismenost
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

V okviru raziskovalnega programa P6-0038, financiranega prek ARRS, na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU poteka raziskovalno delo pod krovnim naslovom »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«, katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del: tretja izdaja Slovarja slovenskega knjižnega jezika (eSSKJ), ki kot rastoči slovar izhaja na slovarskem portalu Fran, Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar, Slovar sinonimov slovenskega jezika (v knjižni obliki je izšel leta 2016), Pravni terminološki slovar, Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živiloreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa, osmi zvezek fonetično-gramatične serije Slovenskega lingvističnega atlasa, Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: živali, Toponimija

vzhodne Tolminske ter prvi in priprava na drugi zvezek Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2015 in bo trajal do 31. decembra 2020. Za program je ARRS leta 2017 izplačal 612.158,04 evra.

Znanstvenoraziskovalni center SAZU izvaja dolgoročni program »**Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda**«, v katerem se kontinuirano in sistematično zbirajo gradiva, ki predstavljajo podporno delo temeljnim in aplikativnim raziskavam. V letu 2017 so v povezavi s tem programom raziskovalne skupine ZRC SAZU pripravljale temeljne slovarje slovenskega jezika in pravopis in Novi slovenski biografski leksikon ter urejale zbirko Slovenska ljudska pesemska dediščina. ZRC SAZU je za delovanje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, Glasbenonarodopisnega inštituta in Inštituta za kulturno zgodovino oziroma izvajanje omenjenih temeljnih nalog na teh inštitutih prejel 500.000,00 evrov (Vlada RS, maj 2017). SAZU poroča, da so se leta 2017 v okviru tega programa na podlagi slovarskega koncepta, sprejetega jeseni 2015, izdelovali slovarski sestavki izbranih besednih družin, ki prinašajo celostni pomenski opis eno- in večbesednih leksikalnih enot. Izdelane so bile vzorčne redakcije vseh besednih vrst in večine problemskih sklopov. Dodeloval se je redakcijski priročnik, izboljšana so bila tehnološka orodja za izdelavo slovarja. Za potrebe izdelave slovarja se je nadaljevalo polnjenje lematške baze, ki prinaša podatke o izrazni podobi iztočnic in vključuje 1276 pregibnostno-naglasnih vzorcev. Decembra 2017 je bilo na slovarskem portalu Fran objavljenih 521 po teh načelih izdelanih novih slovarskih sestavkov, ki so bili dodani objavljenim leto poprej. Porabljeni sredstva SAZU v letu 2017: 218.151,00 evrov.

Porabljeni sredstva

MIZŠ (ARRS) in SAZU: 830.309,04 evra

Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izboljšanje atlasa z uvedbo poligonov, določenih z inovativnimi spremenljivkami
- Večpredstavnostna spletna objava SLA 1 in 2
- Razvijanje vnašalnega sistema za dialektološke zapise in njegovo prilagajanje novim programskim okoljem

Predvideni učinki

- Ponatančenje dialektološkega opisa celotnega narodnega prostora
- Razvoj sodobnega dialektološkega vnašalnega sistema
- Dostopnost atlasa v interaktivni spletni obliki

- Uzaveščanje javnosti o bogastvu slovenskih narečij
- Izboljšane možnosti za nadaljnje, interpretativno jezikoslovno del

Poročilo nosilca

Prim. raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138).

Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen

Nosilec

MK

Kazalniki

- Digitalizacija in integracija podatkov iz obstoječih virov
- Dopolnitev, aktualizacija in preverba podatkov
- Normativno vrednotenje podatkov
- Oprema baze z geokoordinatami
- Spletna in knjižna objava slovarja

Predvideni učinki

- Vzpostavljena normativno-informativna baza slovenskih naselbinskih imen z zanesljivimi jezikovnimi in jezikoslovnimi podatki
- Izid slovarja v spletni in knjižni obliki
- Povezljivost baze z drugimi jezikovnimi viri in priročniki

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Zasnova slovarjev
- Izdelava specializiranih korpusov
- Izdelava geslovníkov na podlagi korpusa
- Pisanje in urejanje slovarskih sestavkov
- Izdaja slovarjev v tiskani in elektronski obliki

Predvideni učinki

- Opis terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Poenotenje terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Večja dostopnost do strokovno relevantnih informacij o terminologiji

Poročilo nosilcev

*V okviru raziskovalnega projekta L6-6844, ki ga financirata ARRS in ZRC SAZU, je potekalo raziskovalno delo na temo »**Pravni terminološki slovar (dokončanje)**«, kontinuirano nadaljevanje terminografske dejavnosti na področju pravne terminologije na Sekciji za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Slovar je rezultat interdisciplinarnega sodelovanja pravnikov in terminografov (jezikoslovcev). V njem je popisana pravna terminologija, ki poimenuje slovenski pravni red. Njegov središčni del je sodobna slovenska pravna terminologija, vključeni pa sta tudi relevantna pravna terminologija iz obdobja pred osamosvojitvijo Slovenije in pravna terminologija, ki je postala aktualna po pristopu Slovenije k EU. Zaradi tradicije pravne stroke vključuje tudi najpomembnejše latinske termine, ki so del slovenske pravne terminologije. Pravni terminološki slovar je enojezični razlagalni slovar, zaradi interdisciplinarnega sodelovanja, pri katerem so pravniki prepoznavali in v terminoloških definicijah ubesedili pojmovni svet slovenskega prava, terminografi pa skrbeli za ustreznost in usklajenost definicij z načeli terminografske stroke, je verodostojen terminološki pripomoček za pravnike pa tudi za zainteresirane posameznike. Gre za slovar velikega obsega, z okoli 14.000 termini z ustreznimi definicijami z vseh pravnih področij, v knjižni obliki in prosto dostopen v obliki iskalnika na spletnem mestu Sekcije za terminološke slovarje Terminologišču (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce>). Raziskovalni projekt se je začel 1. oktobra 2014 in je trajal do 30. septembra 2017. ARRS je leta 2017 za ta projekt izplačal 77.466,87 evra.*

SAZU poroča, da so se nadaljevala dela pri terminoloških slovarjih živinoreje, agronomije, pravne zgodovine, tiflopedagogike, tehnike in armiranobetonskih konstrukcij. Začela so se dela za terminološka slovarja kamnarstva in kriminalistike. Delo pri Pravnem terminološkem slovarju se je zaključilo. Slovar je v tiskani obliki izšel marca 2018.

Porabljena sredstva SAZU v letu 2017: 124.484,00 evrov.

MK se v akcijo Terminološki slovarji različnih strok vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS), SAZU, MK: 201.950,87 evra

Akcija L-5: Zgodovinski slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Izboljšava slovarskega koncepta na osnovi dodatnih raziskav
- Izdelava priročnika za bodoče leksikografe
- Spletna progresivna objava slovarja
- Vsebinska in jezikovnotehnološka zasnova korpusa slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja

Predvideni učinki

- Izdelane raziskave za razrešitev problematike, ki jo odpira začetek izhajanja slovarja
- Dodatna vzorčna gesla
- Priročnik za bodoče leksikografe
- Spletna verzija slovarja
- Korpus besedil slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja z ustreznimi iskalniki ter z obliko, primerno za vgradnjo v druge korpuse

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi prvi in drugi zvezek Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138).

Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Učni korpus z označenimi imenskimi entitetami
- Leksikon imenskih entitet
- Orodje za označevanje imenskih entitet

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila
- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v JT-aplikacijah, kot so sintetizator govora, razpoznavnik tekočega govora, strojni prevajalnik, sistem dialoga itd.
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav lastnih poimenovanj v slovenščini
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji

Nosilec

MK

Kazalniki

- Gradnja slovensko-angleškega dvojezičnega slovarja
- Zagotavljanje avtorskih pravic za obstoječe dvo- in večjezične slovarje
- Nadgradnja ali gradnja dvo- ali večjezičnega slovarja za enega od prioriteten jezikovnih parov (AN-SL, NE-SL, FR-SL, IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL)

Predvideni učinki

- Zagotovitev sodobnega slovensko-angleškega slovarja

- Zagotovitev dvo- in večjezičnih slovarjev za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in druge uporabnike
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije

Poročilo nosilca

MIZŠ (ARRS) sicer ni nosilec akcije, jo pa izvaja. Poroča, da je bila v okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2015« pri projektu V6-1509, ki sta ga financirala ARRS in MIZŠ, z naslovom »**Koncept madžarsko-slovenskega slovarja: od jezikovnega vira do uporabnika**« v ospredju izdelava koncepta za madžarsko-slovenski in slovensko-madžarski slovar, ki bo namenjen učiteljem pa tudi učencem v dvojezičnih šolah na območju madžarske manjšine. Opremljenost z ustreznimi jezikovnimi viri je namreč eden pomembnih elementov za izboljšanje učinkovitosti dvojezičnega izobraževanja, v katerem morajo imeti strokovni delavci ustrezno razvito sporazumevalno zmožnost v slovenskem in madžarskem jeziku na taki ravni, da ju lahko uporabljajo kot učna jezika. Zasnova dvojezičnega slovarja tako pomeni prvi korak k razvoju in izboljšanju kompetenc učiteljev, posledično pa tudi boljšega znanja učencev in s tem tudi njihovo konkurenčno prednost na trgu dela ter pri delu boljšo delovno uspešnost. Projekt se je začel 1. oktobra 2015 in je trajal do 28. februarja 2018. Nosilec raziskave je bila Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta v sodelovanju z Univerzo v Mariboru, Filozofsko fakulteto in Inštitutom za narodnostna vprašanja. Znesek izplačila ARRS v letu 2017: 5.714,00 evrov.

Porabljena sredstva

ARRS: 5.714,00 evrov

Akcija L-8: Strojna slovnična analiza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Tokenizator in označevalnik mej med povedmi v pisnem besedilu
- Razširitev korpusa z ročno označenimi oblikoslovnimi oznakami
- Prenovljena in izboljšana verzija oblikoslovnega označevalnika
- Prilagojena/e verzija/e oblikoslovnega označevalnika za posebne registre
- Oblikoslovni sintetizator
- Razširitev korpusa z ročno označenimi skladenjskimi povezavami
- Prenovljena in izboljšana verzija skladenjskega razčlenjevalnika
- Prilagojena/e verzija/e skladenjskega razčlenjevalnika za posebne registre

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila

- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v vseh naprednejših JT aplikacijah
- Podpora zahtevnejšim korpusnojezikoslovnim analizam za potrebe slovarja in slovnice
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-9: FrameNet za slovenščino

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Korpus z oznakami po principu FrameNet
- Leksikon vezljivostnih vzorcev po sistemu FrameNet
- Orodje za semantično analizo na podlagi FrameNeta

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenske vloge besed in njihovih vezljivostnih vzorcev
- Sestavni del slovnične podatkovne baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o besedah in njihovih vezljivostnih vzorcih

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-10: sloWNet

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Popravljen in razširjen sloWNet
- Orodje za ročno pregledovanje korpusa s semantičnimi oznakami
- Ročno pregledan učni korpus s semantičnimi oznakami
- Orodje za razdvoumljanje besednih pomenov

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenskih razmerij med besedami
- Sestavni del slovarske baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o pomenskimi razmerji med besedami

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-11: Anafora in koreference

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije za označevanje anafore in koreferenc
- Učni korpus z označenimi anaforičnimi povezavami in koreferencami
- Orodje za označevanje anafore in koreferenc

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil

- Spodbujene jezikoslovne in diskurzne raziskave znotrajbesedilnega navezovanja
- Sestavni del slovnice podatkovne baze

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Konceptualna zasnova zbirke
- Zbirka normativnih zadreg
- Povezava zbirke z referenčnim korpusom

Predvideni učinki

- Vzpostavitev pogojev za prenovo pravopisnih pravil s pomočjo induktivnih in empiričnih metod
- Pridobitev osrednje zbirke normativnih zadreg jezikovnih uporabnikov, iz katere izhajajo teoretična dela in aplikacije
- Standardizacija zbirke normativnih zadreg z vidika pravopisa, pravorečja, oblikoslovja

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138).

Akcija G-1: Zasnova slovnice

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept novega slovničnega opisa sodobne slovenščine
- Zbirka podatkov o rabi sodobne slovenščine za novi slovnični opis

Predvideni učinki

- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

V okviru raziskovalnega projekta J6-8256, financiranega prek ARRS, poteka raziskava »Nova slovnica sodobne standardne slovenščine: viri in metode«. V projektu želijo raziskati jezikoslovne metodološke temelje celostne računalniške analize sodobne pisne in govorjene slovenščine, kakršna je zajeta v novih korpusih slovenskega jezika, ki bo zagotovila empirično osnovo za izdelavo novih empirično zasnovanih slovničnih opisov slovenskega jezika. Na podlagi te metodologije nameravajo izdelati obsežne prosto dostopne korpusne baze podatkov, ki bodo neposredno uporabne pri izdelavi bodočih jezikovnotehnoloških orodij in aplikacij za slovenski jezik. Pridobljene korpusne podatke bodo uporabili za jezikoslovno analizo realnega jezika, kar je prvi korak na poti do nove empirično zasnovane korpusne slovnice slovenskega jezika. Predlog projekta temelji na dejstvu, da je v zadnjih treh desetletjih pri opisu jezika opazen premik znanstvene paradigme iz izoliranega raziskovanja jezikovnega sistema, predvsem na ravni fonetike in (morfo)sintakse, v empirično obravnavo, ki ponuja celosten pogled na delovanje jezika v realnih okoliščinah, v povezavi s področji, kot so psihologija, nevrobiologija, umetna inteligenca itd. Za uspešno raziskovanje znotraj novejših jezikoslovnih pristopov so potrebni zanesljivi empirični podatki o različnih jezikovnih pojavih, ki jih lahko zagotovi sodobno računalniško oz. korpusno jezikoslovje s strojno analizo obsežnih zbirk tako pisnega kot govorjenega jezika, ki so za slovenski jezik postale dostopne v zadnjem času. Delo je razdeljeno v več vsebinskih delovnih sklopov, katerih naslovi nakazujejo tipe predlaganih korpusnih analiz: Oblikoslovje in besedotvorje, Kolokacije, Stalne besedne zveze, Vezljivost in Besedni nizi. Izhodišče analize pisnega jezika bo uravnoteženi referenčni korpus Kres, skupaj s potrebnimi primerjalnimi podatki iz korpusa Gigafida in ročno preverjenega učnega korpusa ssj500k. Izhodišče analize govorjenega jezika bosta korpus GOS ter učni korpus govorjenega jezika SST. Vse izluščene zbirke, programska oprema in drugi projektni rezultati bodo prosto dostopni pod odprtimi ali prostokodnimi licencami in organizirani tako, da bodo neposredno uporabni za izdelavo jezikovnotehnoloških aplikacij. Izvajalci so Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani ter Fakulteta računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2017 je ARRS izplačal 66.648,27 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 66.648,27 evra

Akcija G-2: Šolska slovnica

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izdelan koncept šolske slovnice
- Izdelana šolska slovnica

Predvideni učinki

- Izboljšan šolski slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšana pismenost šolske populacije

Poročilo nosilcev

Marca 2017 sta pri Založbi Rokus Klett izšli sodobni šolski slovnici avtorja dr. Kozme Ahačiča, ki opisujeta slovenski knjižni jezik z vidika mladih in neprofesionalnih uporabnikov, omogočata pa tudi vpogled v znanje na višji ravni. Gre za povsem novi avtorski deli, narejeni na sodobnem jezikovnem gradivu.

– »Kratkoslovnica: slovenska slovnica za osnovno šolo« je namenjena za kratek vpogled v slovnični opis slovenskega jezika. Zasnovana je po zgledu sodobnih evropskih kratkih slovničnih pregledov, njeno osnovno načelo pa je čim bolj poenostaviti in čim krajše prikazati osnove zgradbe sodobnega slovenskega jezika. Del vsebine je podan tudi z ilustracijami.

– »Slovnica na kvadrat: slovenska slovnica za srednjo šolo« je namenjena vsem, ki jih zanima kompleksnejši vpogled v slovenski jezik na ravni neprofesionalnega uporabnika. Osnovni opis je razširjen z jezikovnimi in jezikoslovnimi zanimivostmi ter analizo najpogostejših napak v rabi slovenskega knjižnega jezika. Delo je primerno za rabo v srednji šoli, v kateri bo vsak učitelj glede na sposobnosti svojih dijakov sam presodil, katere zanimivosti spadajo med osnovno znanje. Lahko bo služilo tudi osnovnošolskim učiteljem slovenščine in tujih jezikov kot priročnik za boljši pouk ter odraslim, ki se s posameznimi slovničnimi pojmi srečujejo pri učenju tujih jezikov ali v vsakdanjem življenju ter želijo obnoviti svoje poznavanje strukture slovenskega jezika in jezikoslovne terminologije.

Porabljena sredstva: nejavna

Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept spletne predstavitve pravopisnih pravil po problemskih sklopih
- Koncept spletne predstavitve slovarja po problemskih sklopih
- Pravopisni slovar po problemskih sklopih
- Povezave pravil in slovarja

Predvideni učinki

- Do uporabnika prijazen portal kot enotna vstopna točka ter izhodišče za povezave pravopisnih pravil in pripadajoče slovarske zbirke
- Omogočen vpogled v aplikativno-utemeljevalno zasnovo pravopisa: pravila – slovar
- Omogočena usmerjena problemska razprava in takojšnja povratna informacija
- Boljši dostop do normativnih informacij

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1.

SAZU poroča, da je Pravopisna komisija pri SAZU in ZRC SAZU posodobila poglavje o krajšavah in o prevzetih besedah in besednih zvezah. Decembra 2017 je bilo na slovarskem portalu Fran objavljeno 850 novih slovarskih sestavkov, največ lastnoimenskih in z lastnimi imeni povezanega občnega besedja. Delovati je začel pravopisni protokol, ki usklajuje normativne usmeritve med slovaropisnimi skupinami.

Porabljena sredstva SAZU v letu 2017: 134.075,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« (str. 138).

SAZU: 134.075,00 evrov

Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava čistopisov z uporabo množičenja

Predvideni učinki

Boljša dostopnost del slovenske pisne kulturne dediščine

Poročilo nosilca

MK v letih 2014–2017 financira projekt Wikivir, ki ga izvaja Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. Prim. poročilo nosilca pri [akciji S-3: Vnašanje virov v Wikije](#) (str. 125).

Porabljena sredstva

MK: prim. sredstva pri [akciji S-3: Vnašanje virov v Wikije](#) (str. 125).

Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

- Število novih prosto dostopnih jezikovnih priročnikov za slovenščino
- Število novih odprto dostopnih in standardno označenih jezikovnih priročnikov za slovenščino

Predvideni učinki

- Povečanje števila odprto dostopnih digitalnih priročnikov za slovenščino
- Olajšana zmožnost pisne komunikacije v slovenščini celotni populaciji
- Zagotovitev odprtih leksikalnih jezikovnih virov za uporabo v jezikovnotehnoloških raziskavah in aplikacijah

Poročilo nosilca

MK je v letih 2014–2017 financiralo projekt »Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije« oziroma spletni portal [»Jezikovna Slovenija«](#), ki ga izvaja Filozofska

fakulteta Univerze v Ljubljani (24.500,00 evrov letno). Portal deluje tudi kot agregat obstoječih digitalnih jezikovnih priročnikov.

Porabljena sredstva

MK: (24.500,00 evrov; [prim.](#) na str. 18–19)

Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Jezikovni model za slovenski jezik
- Razpoznavnik tekočega govora z velikim slovarjem besed, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani, povprečen pričakovani delež napak manjši od 30 % na medijskem govoru
- Razpoznavnik tekočega govora, prilagojen za potrebe gluhih in naglušnih pri šolanju, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani
- Pravilnik o snemanju govora v izobraževalnem procesu
- Analiza problema in dolgoročni načrt izdelave razpoznavnika govora z velikim slovarjem besed v realnem času za domeno izobraževanja

Predvideni učinki

- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega slovenskega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Olajšano sledenje učnemu procesu v šolah in na fakultetah za gluhe in naglušne osebe

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija A-2: Strojni prevajalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Razvoj AN-SL in SL-AN strojnega prevajalnika in evalvacija
- Razvoj strojnih prevajalnikov za druge jezikovne pare s slovenščino

Predvideni učinki

- Hitrejši in cenejši dostop do tujejezičnih vsebin
- Učinkovitejša medkulturna komunikacija
- Neodvisnost tehnološkega razvoja, povezanega s strojnim prevajanjem, od zasebnih mednarodnih korporacij
- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov s strojnim prevajanjem

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija A-3: Sistem dialoga

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

- Javno projektno poročilo s pregledom področja
- Pregledne in izvirne znanstvene objave
- Izdelan prototip sistema dialoga

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj tehnologije sistema dialoga za slovenski jezik
- Spodbujanje nadgradnje tehnologij z aplikacijami, ki temeljijo na sistemu dialoga

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljen sredstva

MK, MIZŠ (ARRS) in MDDSZ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

Aplikacija za mobilni telefon za branje informacij z gospodinjskih aparatov

Predvideni učinki

Olajšano upravljanje sodobnih gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljen sredstva

MK, MIZŠ (ARRS) in MDDSZ: finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nabor relevantnega besedja in pripadajočih oblik
- Potrditev normativne ustreznosti orodja
- Tehnična priprava za nameščanje orodja
- Slovnični pregledovalnik za slovenščino

Predvideni učinki

- Izboljšano procesiranje besedil
- Usklajenost normativnih podatkov
- Spodbujen razvoj naprednejših JT aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Označevanje celotne baze posnetkov korpusa SZJ
- Označevanje skladišne strukture v korpusu SZJ
- Izdelava leksikalne baze SZJ
- Pregled in integracija baze obstoječega slovarja ZDGNS z leksikalno bazo SZJ
- Izdelava multimedijske spletne slovarske aplikacije z iskalnikom

Predvideni učinki

- Omogočitev temeljnih raziskav fonoloških, oblikoslovnih in skladišnih vidikov SZJ
- Možnost izdelave boljših izobraževalnih gradiv
- Sodoben in poenoten slovar SZJ
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2017 ni bilo.

Priporočila Vladi Republike Slovenije

Vlada Republike Slovenije je zavezana k izvajanju sprejetih strateških dokumentov na področju jezikovne politike. Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije v zvezi s tem na podlagi zadevnega poročila ugotavlja, da se dejavnosti v okviru jezikovnega izobraževanja (Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje) večinoma izvajajo ali so v načrtu, dejavnosti na področju jezikovne opremljenosti (Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje) pa precej manj.

Ker smo priča pospešeni digitalizaciji vseh vidikov sodobnega življenja in je enakopravna prisotnost slovenščine v digitalnem okolju nujna za obstanek jezika, jezik pa je po definiciji vezni člen vseh naših potreb, si je treba skupaj prizadevati za razvoj jezikovnih virov in tehnologij ter za odprti dostop do informacij in podatkov, ki so nastali z javnimi sredstvi (kar je Republika Slovenija opredelila tudi v nacionalni strategiji odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov), ker je to nujno za opolnomočenje slovenskih govorcev v digitalnem okolju. Vladi Republike Slovenije zato predlagamo, naj poveča finančna sredstva predvsem za razvoj slovenščine v digitalnem okolju, pri čemer je ključna tudi uskladitev delovanja ministrstev in vladnih služb. Menimo, da bi nov model financiranja in spremljanja jezikovnih virov in tehnologij ob intenzivnem dialogu z različnimi deležniki vodil k večjemu metodološkemu in tehničnemu poenotenju in povezljivosti ter večji preglednosti in usklajenosti financiranja in spremljanja.

Vladi priporočamo, naj še naprej skrbi za ohranjanje in razvoj slovenščine na vseh področjih javne rabe, zlasti znotraj državne uprave, ki naj bo zgled učinkovitega sporazumevanja in visoke jezikovne kulture. Da bi to dosegali, je treba skrbeti za kontinuirano jezikovno izobraževanje uslužbencev, novih in že zaposlenih, s poudarkom na rabi uradnega slovenskega jezika, ter za odlično kakovost vseh vrst besedil na delovnem področju javne uprave. Slovenija bo v drugi polovici leta 2021 prevzela predsedovanje Svetu Evropske unije. V pripravah na to priporočamo intenzivnejše aktivnosti pri izobraževanju tujih jezikov, obenem pa je nujen razvoj prosto dostopnega sodobnega strojnega prevajalnika kot neizogiben del današnje in prihodnje digitalne družbe.

Državnim organom še naprej priporočamo, naj javnim uslužbencem omogočijo seznanjanje z večkulturnimi vidiki jezikovne politike, tj. delo z jezikovnimi manjšinami, priseljenci in ranljivimi skupinami govorcev ter tečaje tujih jezikov.

Da bi bili ključni dejavniki v državni upravi bolj ozaveščeni o pomembnosti uresničevanja sprejete jezikovne politike, priporočamo organizacijo občasnih evalvacijskih delovnih srečanj na ravni državnih sekretarjev in direktorjev vladnih služb o posebej pomembnih problemskih sklopih uresničevanja ciljev in ukrepov jezikovne politike, ki jih kot takšne ob rednem spremljanju stanja na tem področju prepozna Ministrstvo za kulturo.

Seznam uporabljenih kratic

ARRS – Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

JAK – Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MGRT – Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

MJU – Ministrstvo za javno upravo

MK – Ministrstvo za kulturo

MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

MZ – Ministrstvo za zdravje

MZI – Ministrstvo za infrastrukturo

NAKVIS – Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

RIC – Državni izpitni center

RTV SLO – Radiotelevizija Slovenija

SAZU – Slovenska akademija znanosti in umetnosti

SZJ – slovenski znakovni jezik

UN – Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti

USZS – Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

ZRSŠ – Zavod Republike Slovenije za šolstvo